SADIK YÂR

ABDULLAH AYMAZ

SADIK YÂR

Abdullah AYMAZ

Sadık Yâr

ISBN: 975-278-066-0

Yayın Numarası: 328

Bulgurlu Mah. Bağlar Cad.

No:5 34696

Tel: 0 (216) 522 11 88

Faks: 0 (216) 522 11 99

Üsküdar/İstanbul

www.isikyayinlari.com

BASKI: ÇAĞLAYAN A.Ş.

Sarnıç Yolu No: 735410

Tel: 0 (232) 252 20 97/98

Gaziemir/İzmir

Baskı Tarihi

Temmuz 2004

İÇİNDEKİLER

Sadık Yâr

Büyük zâtların, tefekkür derinliklerine ve nefsin ayak oyunlarına karşı mahirane manevralarının isabetine bakınca insanın onlara hayran olmaması mümkün değil...

Bakıyorsunuz, normal olarak, dünyanın aldatıcı olmayan ve Cenab-ı Hakk'ın güzel isimlerinin parlak aynası olan yüzüne dalmış bu büyüklerden birisi, derin bir tefekkür içinde: "Bu şâşaalı baharın çiçeklerini temâşâ etmek için araba ile bir iki saat geziyorum. Hayatımda hiç görmediğim bir tarzda bütün çiçekli otlar, âdetin fevkinde bir tarzda büyümüş, çiçekler açmış, tebessümkârâne tesbîhat edip, lisân-ı hâl ile Sâni-i Zülcelâllerinin sanatını takdir edip alkışlıyorlar gibi hakkalyakîn hissettiğimden dünya hayatına iştiyaklı, gâfil ve tahammülsüz nefsim bu halden istifade ederek, dünyadan nefret, hastalıklı ve sıkıntılı hayattan usanmak, berzaha (kabre) gitmeye ve oradaki yüzde doksan dostları görmeye arzu cihetinde karar veren kalbime ve fânide bâki zevk arayan nefsime itiraz geldi. Birden hissiyata da, damarlara da sirayet eden îman nuru o itiraza karşı gösterdi ki: Madem toprak bu kadar cemâl, rahmet, hayat ve ziynetlerle maddi cihette mazhar olma-

sından hadsiz bir rahmetin perdesidir ve içine giren hiçbir şey başıboş kalmıyor; elbette bütün bu zâhirî, maddî ziynetlerin ve güzelliklerin, hüsün, cemal, rahmet ve hayatın manevî merkezlerinin ve bir kısım tezgâhlarının faâl bir nevi, toprak perdesinin altında ve arkasındadır. Elbette bu himâyetkâr annemiz olan toprak altına girmek, kucağına sığınmak ve o hakiki, daimî ve manevî çiçekleri seyretmek, daha ziyade sevilir ve iştiyâka lâyıktır, diye o kör hissiyâtın ve dünyaperest nefsin itirazını tamamiyle izâle ve def etti. Dünyaperest nefsime de: 'Her ciheti nurlandıran iman nimetinden dolayı Allah'a hamd olsun' dedirtti." (Emirdağ Lâhikası)

Dikkat edilirse, dünyanın bin senelik zevkli hayatı, âhiret saadetinin bir saatine mukabil gelmediğini bilen ve izan eden kalbe karşı, nefs-i emmâre, çok güzel bir bahar tefekkürünü bile sağdan yaklaşan şeytan gibi dünya sevgisine vesile yapabilecek bir kanca ile müdâhale edebiliyor. Ama bu basiretli zât, ikinci bir tefekkürle ileriyi görmeyen kör hissiyatın tesirindeki nefsi ikna ve ilzam edebiliyor. Hatta Bediüzzaman Hazretleri, Mesnevi-i Nuriye'de toprağın, gökleri yaratan Cenab-ı Hakk'a, göklerden daha yakın olduğunu söylüyor.

"Aziz kardeşim bil ki: Kur'ân-ı Muciz'ül-Beyan, büyük bir ölçüde tekrar ettiği arzın diriltilmesine ve toprak unsuruna nazar-ı dikkati celbettiğinden kalbime şöyle bir feyiz damlamıştır ki: Arz, âlemin kalbi olduğu gibi, toprak unsuru da arzın kalbidir. Tevâzu ve mahviyet gibi maksûda ulaştıran yolların en yakını da topraktır. Belki toprak, en yüksek semâvâttan, semâvâtı yaratan Cenab-ı Hakk'a daha yakın bir yoldur. Zirâ, kâinatta Rububiyet

tecellisine, İlâhî Kudret'in faaliyetine, Hayy ve Kayyum isimlerinin cilvelerine en uygun topraktır. Nasıl ki, Cenab-ı Hakk'ın rahmet arşı, su üzerindedir; hayat ve ihyâ arşı da toprak üstündedir. Toprak İlâhî tecellilere en yüksek bir aynadır. Evet kesif bir şeyin aynası ne kadar lâtif olursa, o nisbette suretini açık gösterir. Nurânî ve lâtif bir şeyin aynası ne kadar kesif olursa o nisbette Cenab-ı Hakk'ın güzel isimlerinin tecellilerini cilâlı gösterir. Meselâ, hava aynasında, güneşin zayıf bir ziyası görünür. Su aynasında güneş ziyasıyla görünse de yedi rengi görünmüyor. Fakat toprak aynası, çiçeklerinin renkleriyle, güneşin ziyasındaki yedi rengi de gösterir. 'Kulun Rabb'ine, en yakın olduğu an, onun secde hâlidir (yani alnının toprakta olduğu andır)' meâlindeki hadis-i şerîf, bu sırra işaret eder. Öyleyse, arkadaş, topraktan ve toprağa dönmekten, kabirden ve kabre girip yatmaktan korkma!"

Merhum Kasım Gülek'in baldızı Aylin Hanım, Amerika'da vefat edince Amerikan askeriyesinde yarbay makamında bir psikolog olduğu ve Türkiye ile ilgili derneklerde görevli bulunduğu için pek çok Amerikalı dostu bulunmuştu ve onlar onun cenazesinin yakılması taraftarı idiler. O sırada orada bulunan bazı master öğrencileri de bir Müslüman olarak yukarıda anlatılan gerçekleri çok iyi bildikleri için hem bunları hem de Âşık Veysel'in: "Benim Sadık Yârim Kara Topraktır." türküsünün sözlerini izah ederek cenazenin toprağa gömülmesinin daha doğru olacağını onlara anlatıp kendilerini ikna ettiler. Ayrıca büyük takdir de topladılar.

05.04.2004

Yepyeni Bir Dünya

1973 yılında Dresden'de doğmuştu. On sekiz yaşına kadar ailesiyle birlikte yaşadı. Eğlenceyi seviyordu ve diskoteklere gidiyordu.

Yirmi dört yaşında iken bir çocuk doğurdu.

Hayatta hep zorluklarla karşılaştı, yılmadı... Kendisini hep dindar sayıyordu. Gerçi ateist bir babanın çocuğuydu; ama annesi Hıristiyan'dı.

Erkek kardeşleri vardı. Bunlardan birisi ateşli bir hastalığa yakalanmış ve hemen ölmüştü. O da bunun sebebini babasının dinsizliğine bağlamış: "Sen Allah'a iman etmediğinden bu kardeşim öldü!" demişti.

Pazar günleri devamlı kiliseye giderdi. İncil'i iyi biliyordu. Yaradan'ın olduğuna çok iyi inanıyordu.

İkinci erkek kardeşi de hastalığa yakalanınca ailece çok korktular. Hepsi de babalarına hücum

ettiler: "Artık inanmalısın... Olmaz böyle..." dediler.

Babası bir gece rüyasında beyaz sakallı bir adam görmüş ve o adam kendisine: "Artık Yaradan'a iman et... Bir Yaradan var. Bu dinsizliği bırak." diye ikaz etmiş. O günlerde erkek kardeşi çok rahatsızmış ve ateşler içindeymiş. Babası bunun üzerine bir Yaradan'a inanmaya başlamış. İşin garibi kardeşi de iyileşmiş. Onlar da: "Bak babamız iman etti, kardeşim de şifa buldu. Yoksa ölecekti." diye düşünmüşler.

Berlin Duvarı yıkılınca oğluyla Batı Almanya'ya gelmiş, aşçılık öğrenmiş, sonra da komünikasyon eğitimi alarak mesleğinin yönünü değiştirmiş...

Sonra da Mainz'e gelip çalışmaya başlamış...

Bir gece rüyasında kendisini bir camide bulmuş. Kıldığı namazdan huzur duyuyormuş. Bu rüyâ ona çok tesir etmiş ve İslâmiyet'le ilgilenmeye başlamış. Rüyayı İlâhî bir mesaj olarak kabul ettiği için İslâm dinini araştırmaya başlamış.

"Bir gün diyor, bir ev eşyaları toplantısında Alman iş arkadaşlarımızla beraberdik, içeriye bir Türk bayan girdi. Gruba şöyle bir göz attı ve bana dikkatlice bakmaya başladı. Bu bana, bakıp gülümseyen tesettürlü bayanın hâline hayret ettim... Bu kadar insan içinde beni seçmesi garibime gitmişti. Bu vesile ile onunla tanıştık. Artık ona sık sık sorular sormaya başladım. Dostluğumuz artıyordu. Zaten rüyadan sonra içimde de hep Müslüman olma duygusunu taşıyordum. Hatta ailem fark edip karşı çıkmadan önce hemen Müslüman olmalıyım diye düşünüyordum. Bu arada bir Türk erkekle arkadaş oldum. Kendisi Müslüman'dı;

ama İslâmiyet'i hiç yaşamıyordu. Ailesi ona dinini sevdirmemiş. Onun için benim Müslüman olma kararıma pek destek vermedi. Sorular soruyordum; ama o: 'Sen anlamazsın!.' diyerek her defasında beni tersliyordu.

Ben tekrar o tesettürlü bayanla arkadaşlığımı kuvvetlendirdim. O benim İslâmiyet'e karşı bu yoğun ilgimden dolayı beni bir hanım arkadaşı ile tanıştırmak istedi. Ona: 'Bu arkadaşınla artık tanışalım. Ben Müslüman olmak istiyorum.' dedim. Oğlumu da alıp o arkadaşa gittik. Orada hayatımı anlattıktan sonra: 'Ben Müslüman olmak istiyorum, ne zaman başlayacağız?' deyince şaşırdılar. Sonra daha tecrübelidir diye o hanımın annesini çağırdılar. Bana: 'Bu kararından emin misin?' diye sordular. Ben de hemen tasdik edip: 'Bir an evvel Müslüman olmak istiyorum.' dedim."

Onun heyecanlı ve samimi hâli, arkadaşlarının gözünde onu âdeta melekleştiriyordu. Onlar Besmele çekiyor, o da tekrarlıyordu. Kelime kelime, şehadeti söylüyorlar o da aynı şekilde tekrarlamaya çalışıyordu. İşin garibi sekiz yaşındaki oğlu da annesiyle beraber her kelimeyi tekrar ediyordu. Hem onun çocukça telaffuzu daha hoş ve daha güzel oluyordu.

Aslında ailesi de karşı çıkmamış, bu hususta erkek arkadaşı gibi onlar da kendisini desteklemişlerdi...

04.04.2004

Kristallerin Sırları

Bir okuyucumuz, mektubunda Aralık 2002 tarihli Sızıntı dergisinde çıkan, su kristallerinin sırları ile ilgili yazı münasebetiyle, karşılaştığı bir olayı anlatmış. Bu uzun mektuptan bazı bölümleri aktarmaya çalışayım:

"2002 Aralık ayının sonlarının veya 2003 Ocak ayının başlarında buralarda (Afyon) çok kış oldu. Çok da kar yağdı. Soğuklar iyice arttı. Eksi yirmilere kadar düştüğü söylendi. Don olayları da oldu. Pek çok kimsenin suları dondu. Biz de pencereleri dışarıdan naylonla kapattık. Ama balkonu kullandığımız için mutfağın ve yatak odamızın pencerelerini kapatamadık. Bir gece bu iki pencere buz tutmuştu. Halbuki evde kalorifer devamlı yanıyordu. Ramazan ayının sonları olduğundan Kadir Gecesi'ni aramak için geceleri ve sabahları, dışarıya bakmayı âdet edinmiştim. Sabah namazından sonra, bakmak için mutfaktan perdeyi açtım, bahçedeki karların kalınlığını seyrederken. Pencere-

nin alt kısmında buzdan çok güzel yaprak desenler olduğunu fark ettim. Çok hoşuma gitti. Gözümü yaprak desenlerinden ayırırken desenlerin üzerinde bütün pencereyi kaplayan Arapça bir yazı olduğunu gördüm. Dikkat ettim büyükçe ve çok güzel yazılmış Allah (c.c.) lâfzı vardı. İnanın ben hiçbir yerde onun kadar güzel yazılmışını görmedim: "Acaba penceredeki buzlar yavaş yavaş eriyorlar da böyle bir şekil mi oluştu?" diye düşündüm: "Yoksa ben mi böyle vehmediyorum?" dedim. Sabah namazından gelen eşime de gösterdim. Geriye çekilip uzaktan baktık; yazı çok netti.

Pencere iki bölümden oluşuyor. Bitişiğinde de balkon kapısı var. Kapının camları düz değil; desenli. Dikkat ettim pencerenin çerçevesiyle ayrılmış ve daha küçük olan üst kısmında da başka bir Arapça yazı vardı. Hem de çok muntazam ve 10-15 cm büyüklüğündeki harflerle bitişik olarak yazılmıştı. Onun harfleri de çok netti. Aynen eski basım Mektubat kitabında yazıldığı gibi "Bismihî" yazılıydı.

Benim aklım diğer büyük yazıda idi. Çok yakından bakınca daha çok hayret ettim. Çünkü "Allah" lafzının harflerinden her harfin etrafı bir milimetre veya bir keçe kaleminin geniş ucu kadar bir çizgiyle çok düzgün bir şekilde çizilip sınırlandırılmıştı. Çok dikkatle baktım, çizgide ne bir incelme ne de bir kalınlaşma söz konusu değildi. Yalnız "Allah" yazısının başında elif yoktu; yani "Lillah" şeklinde okunuyordu.

Ben mutfakta iş yaparken sürekli kasetten vaaz dinlerdim. Ara sıra da evliyalarla ilgili kasetler koyar dinlerdim. Ama her nedense o yazıların ve desenlerin oluşturulduğu sabahtan önceki akşam (iş yaparken hiç âdetim olmadığı hâlde) Kur'ân-ı

Kerîm dinlemeyi çok arzu etmiştim. Ruhumda da öyle bir ihtiyaç hissetmiştim. Bir yerden gelmiştim, vakit akşamüzeriydi. Akşam iftar yemeğini yetiştirme gayretindeydim. Bir ara dinlemek için bir kaset aradım, elime yıllar öncesinden kayıt edilmiş kısa sûrelerin kaseti geçti. Aklıma Abdüssamed'in kasetleri geldi. Üzerinde İsrâ Sûresi yazılı kaseti koydum ve epeyce dinledim. İşte o Kur'ân'ı dinlediğim akşamın sabahında bunlar karşıma çıktı. Bu yazıları görünce, eşyaların Kur'ân-ı Kerîm'den etkilendikleri aklıma geldi. Sonra Sızıntı dergisinde çıkan su kristalleri ile ilgili yazıyı hatırladım. Okumamış olsaydım böyle bir bağlantı kurmayacaktım.

Maalesef o günlerde evimizde fotoğraf makinesi yoktu. Aslında herkesin o güzelliği görmesini isterdim. Mümkün olmadı. Hiç olmazsa eşim onları gördü. (Pür kusur Neriman Baba)"

Aslında Cenab-ı Hakk'ın varlığına mücessem birer delil olan varlıklar üzerinde yapılacak azıcık bir tefekkür bile, her şeyin Allah dediğini gösterecektir. İmtihan dünyası olan bu âlemde fıtratın dili, pek böyle yazılarla yazılacak şekilde Cenab-ı Hakk'ın varlığını ifade etmez. Ama dar dairede hârikalar kuşağında da böyle şeyler zuhur edebilir. Pek çok şeyi enfüsî dairede hissedebiliriz; ama her zaman onları objektif bir mesele olarak arz edemeyiz. Fakat sübjektifimiz kendi başına kendi hâlinde böyle şeyleri de tespit edebilir... Aslında hayatımızın her merhalesinde tevafuklar halinde arz-ı endam eden pek çok hususa iyi dikkat edebilsek pek çok sırlı güzelliklerin de farkına varabiliriz.

29.03.2004

Kaybettiği Devesini Bulan Yolcu

Cenab-ı Hak, imtihan için, insanların içine pek çok duyguyu yerleştirmiştir.

Aslında bu duygular insanların, doğruyu eğriyi seçmeleri, varlıklarını ve nesillerini devam ettirebilmeleri ve haklarını savunmaları için de mutlaka gerekli... Ama aklî, şehevî ve gazabî duyguların itidalden çıkmaları hâlinde verecekleri zararların da bir sınırı yok. Yani ifrat ve tefrit halinde, onlar birden insanın içinde muzır madenler gibi patlamaya hazır bombalara dönüşebiliyor...

İşte insanların damarlarında dolaşan cinnî şeytanlar ile insî şeytanlar, tespit ettikleri bu kanalları işlettirerek insanları insanlıktan çıkarabiliyorlar. Halbuki insan ahsen-i takvimde yaratıldığı için hayır, güzellik cihetleri daha fazla... Ama insanın iç dünyasında güzellik üfleyen melek-i ilham gibi: "Din, nasihattır." gerçeğini kavramış melek numûnesi iyi insanların da, her şeyden ha-

bersiz yaşayan nefis ve şeytanın oyuncağı bedbathlara yardımcı olmaları gerekiyor. Sırf güzel bir rehberlikle, pek çok gencin, bin türlü belâlı ve tehlikeli yollardan istenilen gerçek mecrasına döndüğünü de görüyoruz... Bilhassa yabancı ülkelerde yaşayan, ezan sesinden, gürül gürül yaşanan İslâmî kültürden uzak insanlarımızın böyle şeylere daha çok ihtiyacı var.

Bir okuyucumuzun anlattığı bir olayı sizlere nakletmek istiyorum:

“Çok müsbet tarafları olan bir genç vardı. Fakat bir noktada nefsine ve heveslerine mağlup olmuştu. Vazgeçemiyordu. Duyduğu bir güzelliğe sahip çıkar, müdafaa eder, fedâkârlık yapar fakat işte o noktada kendisini alamazdı. Kendisini camiye çağırıyor, kırmadan öğütler vermeye çalışıyordum: "Ne yüzle o İlâhî huzura geleceğiz!" deyip boynunu büküyordu. Bir gün çok ciddi bir söz aldım. Artık sabah namazlarını camide kılacaktım. Çünkü, insan gafleti terk edip sabah namazlarına gelebilirse, şeytanın bacağını kırmasının çok kolay olduğunu tecrübelerimle görmüştüm... Artık sabahları camiye gidiyor, her gün bir cüz tamamlamaya çalışıyordum.

Yine bir gün erkenden camiye gidip sabah namazının sünnetini kıldıktan sonra bir kenara çekilip Kur'ân okumaya başladım. Bir ara onun kapıdan girdiğini gördüm, yanında bir arkadaşı daha vardı. Beni görmüyorlardı. Ben parmağımı geldiğim yeri kaybetmeyeyim diye kaldığım âyetin üzerine koyup onları gözlerimle takip etmeye başladım.

Üzerleri ıslaktı. Sonradan öğrendiğime göre abdest alınacak yeri bulamadıkları için caminin avlusunda ellerine geçirdikleri tazyikli su fışkırtan

bir hortumu açarak abdest almaya çalışmışlar. Tabiî her tarafları ıslanmış...

Sünnete durdular... Ama ne duruş! Büyük bir eziklik ve pişmanlık her hareketlerinde belli oluyor. Ben hayretle onlara bakıyorum. Ama çok hoş bir tavır var: "Keşke öyle namaz kılabilsem!" diyorum. İç yanıklığı ve derûnî ihtizazlar içinde kıldıkları namazlarını bitirdiler... Ben de parmağımı kaldırıp kaldığım yere baktım... Allah! Allah! Bu nasıl bir tevafuktu! Ayette aynen şöyle buyuruluyordu: "Yâ Rabb'i, ben kendime yazık ettim, affeyle beni! dedi, Allah da hemen onu bağışladı. Çünkü Allah, Gafur'dur, Rahîm'dir." (Kasas Sûresi 16. Âyet)"

Bundan sonra o genç, câmiye getirdiği arkadaşı ile beraber câminin yolunu bulduğu için okuyucumuza dua, Allah Teala'ya da hamd ediyormuş. Okuyucumuz da Cenab-ı Hak, beni böyle bir hayra vesile etti, diye hem hamd ediyor hem de seviniyormuş.

Ama işin esas hayret veren tarafı da, hadislerde temsilî bir ifade ile anlatıldığı üzere böyle dönüşlerden Cenab-ı Hakk'ın sevinmesi!.. Hem de hadisin ifadesiyle; çölde yükleriyle, yiyecek ve içecekleriyle yüklü devesini kaybedip artık bittim diye ölmeye yatan bir yolcunun, bir anda bütün mal, meta ve azıklarıyla tastamam hâlde devesini baş ucunda bulduğu zaman sevindiği gibi! Elbette buradaki sevinme tabiri Cenab-ı Hakk'ın rıza ve hoşnutluğunu bizim seviyemizde bize anlatmak için kullanılmış...

Elbette bize düşen çok iş var...

28.03.2004

Güzel Kur'ân Okuyan Sâlim

Sa'd İbn-ü Ebî Vakkas anlatıyor: "Ben Resulullah'ı (s.a.s.) dinledim. Demişti ki: "Şu Kur'ân hüzünlü olarak nâzil oldu, öyleyse onu okuyunca ağlayın.

Eğer ağlayamazsanız ağlamaya çalışın ve onu güzel okuyun. Onu güzel okumaya gayret etmeyen bizden değildir."

Hz. Âişe (r. anhâ) anlatıyor: "Resulullah'a 'Ashabından birinin kıraatini dinliyordum. Onunki kadar güzel bir kıraati ve sesi hiç kimsede görmedim.' dedim. Bunun üzerine Resulullah (s.a.s.) kalktı, onunla ben de kalktım. Gidip onun kıraatini dinledi. Sonra bana dönüp: 'Bu, Sâlim Mevlâ Ebu Huzeyfe'dir. Ümmetim içerisinde böylelerini var eden Allah'a hamdolsun!' buyurdular."

Sâlim, İran asıllıdır, İstahrlıdır. Ebu Huzeyfe'nin hanımı Sübeyte'nin azatlısıdır. Ebu Huzeyfe, Sâlim'i evlâtlık edindiği için kendisine Sâlim

Mevlâ Ebu Huzeyfe denilir. Sâlim, Bedir, Uhud, Hendek ve diğer gazvelerin hepsinde Peygamberimiz'le (s.a.s.) beraber bulunmuştur. Efendimiz (s.a.s.): "Kur'ân'ı dört kişiden alın..." tavsiyesinde bulunmuş Sâlim'i de bunlar içinde saymıştır.

Sâlim, Medine'ye Hz. Peygamber'den (s.a.s.) önce hicret etmişti. Medine'de muhacirlerin imamı idi. Hz. Ömer dâhil bütün muhacirler arkasında namaz kılarlardı. Çünkü o, Kur'ân'ı hepsinden çok ezberlemişti. Hz. Ömer (r.a.) Sâlim'i çok sever, hep takdirlerini ifade ederdi. Öyle ki, vefatı sırasında yerine geçecek halifenin tespitini şûraya havale ederken: "Eğer Sâlim sağ olsaydı, şûraya hacet duymaz onu halife tayin ederdim." demiştir.

Sâlim, Yemâme Savaşı'nda şehit düşmüştür. Hâfızların ölümüne çok üzülen Hz. Ömer, Sâlim'in de şehid düşmesiyle: "Kur'ân daha önceki mukaddes kitapların akıbetine uğrayacak, aslı kaybolacak." Diye telaşlanarak Halife Hz. Ebu Bekr'e müracaat edip Kur'ân'ın bir kitap hâline getirilmesini istemiştir. Böylece Kur'ân'ın kitap haline getirilmesi gibi İslâm tarihinin en hayırlı işlerinden birine Sâlim'in (r.a.) şehit olması vesile olmuştur. Şehit oluşuna gelince... Yemâme Harbi sırasında sancağı koruma vazifesi Sâlim'e teklif edildi. Ancak bazıları: "Hayır, sana bir zarar gelebilir, başka birine verelim." dediler. O: "Ben bundan korkarsam, kötü bir Kur'ân hâfızı olurum." dedi ve sancağı aldı. Savaş sırasında sağ elini kaybetti. Sancağı sol eline aldı. Sol eli de kesildi, o sancağı kucakladı: "Muhammed, sadece resüldür, elçidir." (Âl-i İmran Sûresi, 144) "Nice Peygamberler gelip geçti ki, onlarla beraber kendisini Allah'a adamış birçok rabbanîler savaştı." (Âl-i

İmran Sûresi, 146) âyetlerini okudu. Yere yıkılıp savaşamaz hâle gelince arkadaşlarına: "Ebu Huzeyfe ne yaptı?" diye sordu: "Öldürüldü!" denince bir başka şahsı ismen zikredip: "Ne yaptı?" diye sordu, onun da öldürüldüğü söylenince: "Beni ikisi arasına yatırın." dedi.

Hz. Enes (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (s.a.s.): 'Şüphesiz insanlardan Allah'a yakın olanlar vardır!' buyurmuştu. Ashab: 'Ey Allah'ın Resûlü! Bunlar kimlerdir?' diye sordu. Peygamber Efendimiz de: 'Onlar Kur'ân ehli ve Allah'ın has kullarıdır!' cevabını verdi."

Ebu Zerr (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (s.a.s.) bana: 'Ey Ebu Zerr! Senin evden çıkıp Allah'ın kitabından bir âyet öğrenmen, senin için yüz rek'at namaz kılmandan daha hayırlıdır.' buyurdular."

Cenab-ı Hak, Kur'ân-ı Kerîm'e sahip çıkanları yüceltmiş ve her zaman onlara sâhip çıkmıştır. Osmanlı'nın kuruluşunda ve sonraki dönemlerde Kur'ân bir saygı merkezi olmayı sürdürmüştür. Topkapı Sarayı'nın özel dairesinde 500 sene hiç aralık verilmeden 24 saat her gün Kur'ân okunmuştur. Şehit olan Mehmetçiklerimizin ceplerinden hep Kur'ân-ı Kerîm çıkmıştır. Çanakkale Savaşı'nda bunun örnekleri çoktur. Zaferlerin arkasında da Kur'ân-ı Kerîm'e olan bu bağlılık ve saygının bulunduğu âşikârdır.

28 Nisan 1915'te İngilizlerin şiddetli saldırılarını bir avuç Mehmetçik püskürtmüştü... 15. Alay askerlerinden Rizeli Sâlih Çavuş, göğüs göğüse mücadele sırasında yere yığılmıştı. Düşman süngüsünün birisi de gözünden girmişti. Oradan oluk gibi kan akıyordu. Bunu gören arkadaşları daha büyük bir gayrete gelip düşmanı eski mevkilerin-

den daha gerilere kaçırmışlardı. Sâlih Çavuş, ruhunu Allah'a teslim etmezden önce, kalbinin üzerinde taşıdığı, anasının: "Bunu yanında bulundur evlâdım! Allah seninle beraberdir... Benim için dua etmeyi unutma." diyerek hediye ettiği, Kur'ân-ı Kerîm'i cebinden çıkarmış, tek gözüyle okumaya çalışıyordu. Tek gözü de kapanınca ruhunu Hakk'a teslim etti. Arkadaşları yanına koştular, elindeki Kur'ân-ı Kerîm'i aldılar. Açık sayfanın üzerinde bir damla kan lekesi vardı. İhtimal gözünden damlamıştı. Kan lekesinin düştüğü âyette: "Hasbünallahi ve ni'mel-Vekîl..." (3/173) yazıyordu... Yani Hak Teala: "Kulum, sen üzülme, ben sana yeterim!.." buyuruyordu. Evet onun şahsında bu millete bir hitap vardı ve O (c.c.), bize yetti elhamdülillah...

21.03.2004

Düşmanları Bile Takdir Etmişti

Çanakkale destanımızdan bir demet hatıra sunmak için "Çanakkale Kalbe Gömülü Değerler" isimli kitaptan bir-iki hâtıra nakletmek istiyorum... Yazar H. Hüseyin Maltepe, Kanlısırt mevkiinde siperlerin orta taraflarında yaralı düşen bir Anzak subayını kucağına alarak kendi arkadaşlarına teslim eden bir kahramanımızı anlatıyor. Bu sahne aynı şekilde anıt hâline getirilmiştir. Bu anıtın resmi kitaba da alınmıştır...

Bir İngiliz subayı, iki siper arasında yaralı düşer. Arkadaşlarına: "Beni kurtarın!" diye acı acı feryat eder. Fakat arkadaşlarından hiçbirisi siperinden kafasını çıkarmaya cesaret edemez... Bir müddet sonra onun acı acı inlemesine dayanamayan merhametli insanımız, silahının ucunda dalgalandırdığı beyaz bir mendille yavaşça siperinden çıkar ve yaralıya doğru ilerler. Diğerleri şaşkın: "Bu Türk askeri ne yapmak istiyor?" derler. Türk neferi yaralıya usulca sokulur, onu kuca-

ğına alır ve arkadaşlarının bulunduğu siperin önüne gelir ve taşıdığı yaralı subayı incitmeden bırakır. İşte, o anda bu olayı çok yakından izleyen Teğmen Casey, vatanına döndükten sonra Avustralya genel valisi olunca, o zamana kadar Türkler hakkında edindiği bilgilerin yanlış olduğunu çok iyi bildiği için, Türkler aleyhinde yazılı bütün yanlışların düzeltilmesine vesile olur.

Yıllar sonra Genel Vali Casey, Çanakkale'ye gelmiş ve şunları söylemiştir: "25 Nisan 1915 günü Conkbayırı'nda Türkler ve Birleşik Kuvvetler arasında korkunç siper savaşları oluyordu. Siperler arasında 8 veya 10 metre mesafe vardı. Süngü hücumundan sonra savaşa ara verildi. Askerler siperlerine çekildi. İki siper arasında açıkta ağır yaralı ve bir bacağı kopmak üzere olan İngiliz yüzbaşısı avazı çıktığı kadar bağırıyor, ağlıyor ve: 'Kurtarın beni!' diye yalvarıyordu. Ancak hiçbir siperden kimse çıkıp yardım edemiyordu. Çünkü en küçük bir kıpırdamada yüzlerce kurşun yağıyordu... Bu sırada akıl almaz bir şey oldu. Türk siperlerinden beyaz bir mendil sallandı. Arkasından aslan yapılı bir Türk neferi siperden çıktı. Hepimiz donakaldık. Kimse nefes almıyor ona bakıyordu... Asker, yaralı İngiliz subayını okşar gibi yerden kucakladı. Kolunu omzuna attı ve bizim siperlere doğru yürümeye başladı. Yaralıyı usulca yere bırakıp, geldiği gibi kendi siperlerine döndü. Teşekkür bile edemedik. Savaş alanlarında günlerce, bu kahraman Türk askerinin cesareti, güzelliği ve insan sevgisi konuşuldu... Biz Çanakkale Yarımadası'ndan Türklerle savaşarak ve binlerce insanımızı kaybederek, kahraman Türk milletine ve onun eşsiz vatan sevgisine duyduğumuz büyük takdir ve hayranlıkla ayrıldık."

Şiddetli taarruzlar sırasında 15. Alay 9. Bölük'ten Kütahyalı Mustafa Çavuş, gece baskınlarının birisinde yaralanıp bayılmıştı. Arkadaşları onu öldü biliyorlardı. Kendine gelince bir yere gizlendi. Yarası ağırdı. İki gün yerinden kıpırdayamadı. Üçüncü gün matarasındaki suyu da bitmişti. Kanı dinmişti; ama çok bitkindi. Son anlarının geldiğini düşünüyordu. Dudakları kurumuş ve susuzluktan çatlamış, sonra da bayılmıştı. Bir ara dudaklarına değen su ile kendine geldi. Bir de baktı bir Anzak askeri kendisine su içiriyordu. Bir müddet sonra o kayboldu. Ertesi gün Mustafa'yı bizimkiler bulup götürdüler ve Kocadere köyünde sargı yerine getirip tedavi ettiler. Mustafa iyileşip arkadaşlarının yanına döndü. Ama o Anzak askerini hiç aklından çıkarmıyordu. Yine bir gün süngü hücumu başladı. Bir Anzak askerinin yaralı düştüğünü gördü. Bu kendisine su verip hayata dönmesine vesile olan askerdi. Herkes siperlerine çekildi; fakat o yaralı asker hâlâ iki siper ortasında yatıyordu. Sıcak bir gün ve gece üstünden geçmesine rağmen o ortadaydı ve kıpırdanıyordu. Mustafa Çavuş daha fazla dayanamadı. Arkadaşlarına: "Beni koruyun." diyerek okun yaydan fırladığı gibi siperinden çıktı o yaralıya doğru koştu. Çevik bir hareketle onu kucaklayıp arkadaşlarının bulunduğu siperin önüne koydu. Aynı hızla gerisin geriye siperine doğru koştu. Fakat onun maksadını tam anlayamayan Anzak askerlerinin kurşunlarına hedef oldu. Onun için Mustafa Çavuş şehit oldu. Kahraman Çavuş, inancının verdiği şefkat ve merhametten dolayı içtiği suyun bedelini canıyla ve şereflice ödemişti...

Sırlarla dolu Çanakkale Zaferi'mizi her sene daha derin bir heyecanla kutlamanın yanında yeni

nesillere bu destan bütün yönleriyle anlatılmalı, savaşın yapıldığı yerler gezdirilmelidir. Alınacak ibretler yanında, bu lâhûti güzellikten şehitlerimizin bizleri saran ruhaniyetlerinden de istifade etmiş oluruz. Hem unutmayalım, ağaç kökü ile gürler... Bizde böyle muhteşem bir kök var elhamdülillah... Fakat bu hazinenin farkında olmamız lâzımdır...

15.03.2004

Ben O Büyük İnsanı Ağlarken Tanıdım

"Onunla tanışmamız bir ağlama sahnesinde gerçekleşmişti. Yani ben onu ağlarken buldum ve tanıştım.

Sokakta, bir kenara çekilip ağlayan beyefendi bir insanla karşılaşmış ve ilgilenmiştim. Bu koca adam ne diye böyle sarsıla sarsıla ağlayıp gözyaşı döküyordu; dikkatimi çekmişti. Yanına yaklaştım, derdine ortak olmak istedim. Ama o kendi halinde kalmak istiyordu. Yakınımızda işyerim vardı, davet ettim, gelmek istemiyordu: 'Gel bir çay içelim. Sana bir şey sormayacağım. Seni bu hâlde bırakıp gidemem, ne olur beni kırma.' diye yalvardım, yakardım ve sonunda ikna ettim. Odama geçip oturduk. Bir müddet sessiz kaldıktan sonra yavaş yavaş açılmaya başladı: 'Bir eğitim projemiz vardı. Durumları çok iyi olan bir iş sahibinden büyük bir destek sözü almıştım. Her şey tamamdı; ama şimdi onlar bunu yerine getiremiyorlar. Her şey altüst oldu. Ben şimdi ne yapacağım?' diyordu.

Biraz daha deşince meseleyi kavradım ve güzel insanın daha fazla üzülmemesi için o yükün altına girdim. O zaman sevincini görecektiniz!.."

Kimden bahsedildiğini elbette tahmin etmişsinizdir. Hacı Kemal Erimez... Anlatan, isminin mahfuz kalmasını ısrarla rica ettiği için ondan bahsetmeyeceğim. Cenab-ı Hak her ikisinden de ebediyyen râzı olsun. Gözyaşlarında her ne hikmetse çok büyük sırlar var. Elbette özü ağlamayanın, gözü ağlamaz. Zaten münafığın gözyaşları ağlama sayılmaz.

O da "yağmur gözlü" mürşidi gibi gözyaşları ile bazı gecelerde inler dururdu. Onunla yakınlık kuranlar, beraber yolculuğa çıkanlar çoğu kere hıçkırıklı ağlayışlara şâhit olmuşlardır. Bunlar hep bir derdin emareleriydi. Onun yakınları pek çok geceler karanlığın onun inleyişleriyle yırtıldığını, uykuların delindiğini görmüşlerdi. Ama gündüzlerinin de o oranda aydınlık ve mütebessim geçtiğini fark etmişlerdir.

Bir gün yaşı kendinden küçük bir dert arkadaşına: "Gel seninle birisine gidelim. Çok sehavetli birisi... Meseleleri anlarsa, kendini adayabilir." der. Sonra beraber giderler. Bir tatil günü evine varırlar. Bakarlar ki, denize nâzır bahçeli evinde uzanmış İmam-ı Gazali Hazretleri'nin "Âbidler Yolu" isimli kitabını okumaktadır. Hacı Kemal Bey yüksek sesle: "Yat hacı, yat... Milletin çocuğu ne idüğü belirsiz yerlerde mahvolsun, sen yat bakalım!" diyerek bağırmaya başlar. Arkadaşı telaştadır: "Bu zat şimdi bizi kovar! Birazdan bizi kapı önüne bırakır!" diye endişelenir; fakat ona hiçbir şey söyleyemez. Ama ev sahibi gayet mülayemet ve samimiyetle: "Gel hele hacım... Siz bizi nereye çağırdınız da gelmedik. Şöyle bir buyur bakalım."

diyerek karşılar. Oturup biraz dertleştikten sonra oradan ayrılıp giderlerken dertdaşı ona: "Ya Hacı Kemal ağabey sen ne yaptın orada öyle?" diye sorar. O da: "Ne yapmışım ben?" der. Arkadaşı: "Nasıl bağırıyordun! Az daha ev sahibi bizi kovacak diye ödüm koptu!" deyince: "Hiç merak etme, o bizi kovamaz. Çünkü ben on beş gecedir teheccütlerde onun için dua ediyorum... Ama gidelim bir başkasına aynı şeyi yapalım, o kovabilir!" der.

İşte böyle bir dua ve yalvarışla, o daha geceden problemlerini hâllediyor, gündüzleri de onların meyvelerini toplamaya gidiyordu. Bir kolejde çok emeği vardı. Oraya gelen sanki derhal müthiş bir câzibeye kapılıyor ve memleketinde de böyle bir ilim-irfan yuvası kurmaya başlıyordu. İşte bunun için bu kolej hakkında şunları söylemişti: "Ne var bu binada?!. Bundan daha güzel binalar var... Ama niye insanlara bu bina çok çarpıcı ve câzip geliyor öyleyse? Sırrını söyleyeyim mi? Şu mermerlerin, şu merdivenlerin hepsinde de gözyaşı vardır... Şimdi anladınız mı meseleyi?.."

Her şeyi Allah'tan bekleme, O'na yalvarıp, O'na sızlanma, her şeyi O'ndan bilme esastır. O'nun rızası için yapma, O'nun gücüne dayanarak hareket etme, ayrılınmaması gereken doğru yoldur... İşte bütün mesele burada... Gerisi boş lâf... Hem de neticesiz gayretlerdir...

14.03.2004

Günümüzün Ensarları

1992 yılında Kazakistan'dan Ankara'ya otuz kişilik bir misafir grubu gelmişti.

Osman Bey de bunları gezdirdi. Bir hafta boyunca her yeri dolaştırdı. Misafirlerden 28 tanesi ülkelerine döndü. İki bayan misafir, muhasebe, mâliye ve standart konusunda kurs görmek için Ankara'da kaldılar.

Beş katlı binası olan Erenalp Bey'in evine, bu iki evli ve çoluk çocuk sahibi bayanlar yerleştirildiler. Bu hanımların ikisi de doçentti...

Misafirleri Osman Bey, sabah alıp kurs görecekleri yere bırakıyor, akşam da alıp eve getiriyordu.

Erenalp Bey'in evinde kalalı üç gün olmuştu. Bir gece saat 01'de Osman Bey'in telefonu çaldı. Uyku sersemliğiyle telefonu açan Osman Bey: "Abi bizim hanım bu misafirleri istemiyor. Hemen bu gece gelip al!" diyen Erenalp'in sesiyle karşılaş-

tı. Sebebini sorunca: "Onlar gelip giderken belki onlardan birisiyle evlenmeye kalkarsın, diyor." diye cevap verdi. "Böyle şey olur mu? Altmış odalı evin var. Bizim ev 60 metrekare... Ama olsun... Ben hemen geliyorum." diyen Osman Bey, hanımını da yanına alıp utana sıkıla Erenalp'in evine varır. Misafirlerden özür dileyerek kendi evine getirir. Onlara dört metrekarelik bir oda göstererek: "Lütfen kusura bakmayın." der. Osman Beyler hep özür diliyor, onlar da: "Siz kusura bakmayın... Sizin eviniz küçük; ama yüreğiniz çok büyük." diyorlardı. On beş gün sonra misafirler artık aileden birer fert gibi oldular. Bizimkiler onlara Türkiye'yi tanıttılar, Türkçe fıkralar anlattılar. Onlar, en çok Temel fıkralarından hoşlandılar.

Osman Bey'in hanımı, onların kendilerine, çocuklarına, eşlerine tiftik eldivenler, çoraplar ve kaşkollar örüyor ve veriyor. Onlar da ona elbise dikiyorlardı. Türk yemekleri Kazak yemekleri derken, Osman Bey'in çocukları onlara 'hala' diye hitap etmeye başladı. Onlar da kulaklarındaki küpeleri küçük kız çocuğuna taktılar.

Gitmelerine iki gün kala Osman Bey'in hanımı kendisine telefon ederek: "Misafirlerimiz gidecek biliyorsun... Peygamberimiz'in (s.a.s.) sünneti, onlara hediyeler almak lâzım." der. Osman Bey hemen tekstilci İsmail Bey'i arar ve: "Ağabey, bizde iki Kazak bayan var. Onlara hediye olmak üzere iki poşete ayrı ayrı bir şeyler hazırlasan. Bizim çocuk gelip alacak. Sonra hesaplaşırız." der. İsmail Bey de: "Hesaplaşırsak olmaz. Benim hediyem olacak." der. O da: "Peki" der.

Poşetler eve gelir... Kimsenin poşetlerin içinde ne olduğundan haberi yoktur. Poşetler misafirlere takdim edilir... İçlerini açıp bakınca birisi ağla-

maya, birisi de gülmeye başlar... Osman Bey'in hanımı ağlayan için: "Herhâlde ailesi aklına geldi." der ve dışarı çıkar. Biraz sonra içeri girip: "Ne oldu? Bir şey mi var?" diye sorar. Hanım: "Hayır! Siz çok ince düşüncelisiniz... Bakınız benim Levis pantolonum var... Osman Bey de ona uygun olarak Levis tişört, gömlek ve etek almış! Bu ne derin anlayıştır! Onun için ağlıyorum." der. Öbürü de: "Benim ise memlekette Rebokk pantolonum var. Osman Bey de bana uygun olarak gömlek, tişört ve etek almış! Onun için bu nasıl iştir diye gülüyorum!" der.

Halbuki hediyelerin ne olduğunu ne Osman ne de İsmail Bey bilmemektedir. Aslında İsmail Bey işçilere: "Evlâdım iki paket hazırlayın, içine birer etek, birer gömlek ve birer tişört koyun..." demiştir, o kadar. Aslında bu bir hüsn-ü tesadüf daha doğrusu tevafuktur. Yani Cenab-ı Hak iyi niyetlere göre böyle ince hârika olaylar yaratıp gönülleri hoş eder.

Şu olay, Mekke'den Medine'ye hicret eden mübarekleri o zor günlerde misafir eden ensar efendilerimizin fedakârlıklarını hatırlatıyor. İşte eğer bugün Kazakistan ve Türkiye arasında oluşmuş güzellikler varsa, bu temellerden gücünü almakta ve gelişmektedir.

08.03.2004

Dost Meclisleri ve Sohbet-i Cânan

Sırf Allah rızası için insanların uzaklardan gelip birbirlerini ziyaret etmesi, hadis-i şeriflerde çok güzel davranışlar olarak ele alınmış ve davranış sahipleri mükafatla müjdelenmiştir.

Ayrıca Efendimiz (s.a.s.) tarafından ilim kaynaklarının müzâkere şeklinde değerlendirilmesi tavsiye buyurulmuştur. Çünkü vahiy veya ilham menbalı ibareler okunup üzerinde müzâkere yapılırken, Cenab-ı Hakk'ın hangi sâfî kalbe ne gibi bir feyiz damlatacağını, hangi sünuhatı lütuf buyuracağını bilemeyiz. Ama o dost meclisinin Kevser-i Kur'ânî'den isüzülen mübarek havuzunun içinde bulunmanın avantajı olarak gönüllere doğan veya yağdırılan İlâhî armağanlardan nasibimizi bol bol alabiliriz. Bu zengin ihsan ve ikrâmlara tek başımıza mazhar olmamız oldukça zor olabilir...

Arada ticarî, siyasî ve dünyevî hiçbir kirli bağ bulunmadığından dost meclislerinin verdiği bu güzel râbıta, öbek öbek huzur havzaları, güven

adacıkları halinde cihan çapında yayılabilir ve hepsinden de mânen bazı yüce kâmetler istifade edebilirler...

Bediüzzaman Hazretleri birinci talebesi Hulûsî Bey'e: "Mâbeynimizdeki münasebet ve uhuvvet, inşallah hâlis ve lillâh için olduğundan, zaman ve mekânla mukayyet olmaz. Bir şehir, bir vilâyet, bir memleket; belki küre-i arz, belki dünya, belki âlem-i vücud iki hakiki dost için bir meclis hükmündedir. Böyle dostluk ve kardeşliğin firakı yok, hep visâldir. Fânî, mecâzî, dünyevî dostlukların sahipleri, firakı düşünsün bize ne! Mesleğimizde firak yok. Sen nerede bulunsan, şu kardeşin ile ellerinizdeki yazılar vasıtasıyla sohbet edebilirsin. Ben de istediğim zaman, seni yanımda dergâh-ı İlâhi'ye beraber el açıp niyaz etmek sûretinde görebilirim. Eğer sizi kader başka bir yere gönderirse: 'Hayır, Allah'ın murad ettiğindedir.' hükmüne kemal-i rıza ile teslim ol." (Barla Lâhikası)

Kastamonu'dan Isparta'daki talebelere yazdığı mektupta da şöyle diyor: 'Ehl-i hakikatin sohbetine, zaman, mekân mâni olmaz; manevî radyo hükmünde biri şarkta biri garpta, biri dünyada biri berzahta (kabirde) olsa da râbıta-i Kur'âniye ve imâniye onları birbiriyle konuşturur." (Kastamonu Lâhikası)

İman ve Kur'ân sohbetleri hakkında da şöyle diyor: "O dersler, imanî ilimlerden olduğu için bir insan yalnız kendi nefsine dinlettirse yeter. Bilhassa siz daima bir-iki hakiki kardeşi de bulursunuz. Hem o dersi dinleyenler yalnız insanlar değil. Cenab-ı Hakk'ın şuurlu çok mahlûkatı vardır ki, imânî hakikatleri dinlemekten zevk alırlar. Sizin o kısım arkadaşınız ve dinleyicileriniz çoktur. Hem mütefekkirane o çeşit imânî sohbet, zemin yüzü-

nün bir manevî ziyneti ve medar-ı şerefi olduğuna işareten birisi demiş: 'Gökler, yeryüzüne gıbta eder ki; dünya üzerinde hâlisen lillâh sohbet, zikir ve tefekkür için, bir-iki adam, bir-iki nefes, yani bir-iki dakika beraber otururlar. Cenab-ı Hakk'ın çok güzel rahmet eserlerini, çok hikmetli ve süslü sanat hârikalarını birbirine göstererek Yaradan'larını sevip sevdirirler, düşünüp düşündürürler...' Hem ilim iki kısımdır: Bir nevi ilim var ki, bir defa bilinse ve bir-iki defa düşünülse kâfi gelir. Diğer bir kısmı, ekmek gibi, su gibi her vakit insan onu düşünmeye muhtaç olur. Bir defa anladım, yeter diyemez. İşte imânî ilimler, bu kısımdandır." (Barla Lâhikası)

İmanî ve Kur'ânî ilimlere her zaman çok muhtacız. Bunların en güzeli de üç-beş kişilik sıcak dost meclislerinde, sohbet-i cânan şeklinde müzakere suretinde öğrenilen ilimlerdir. Cenab-ı Hak bizleri, bilhassa son nefesimizde iman ve Kur'ân'dan ayırmasın ve hüsn-ü hâtimeler nasip eylesin...

07.03.2004

Benefşe

"Benefşe", Mehmet Akar'ın yazdığı bir roman, hayatını eğitim hizmetine adayanların romanı... Bazı iktibaslarla bu eseri tanıtmaya çalışacağım:

Gitmeliydi. Herkesin önüne haklı da olsa manialar, gerekçeler çıkabilirdi. Engeller aşılarak gidilmeliydi. Herkes "Ben gitmezsem kimse gitmez." diye düşünerek gitmeli, alınan güzel kararlardan dönülmemeliydi.

Sükunet köşelerine çekilmiş gölleri, bir gizli izi takip eder gibi kıvrılan nehirleri, varlık coşkusunun mutluluğuyla şakıyan çağlayanları ile Petunya bir cennet numunesi gibi görünüyordu.

Komünizm koca ülkeyi bir taun gibi vurmuş, kolunu kanadını kırmış, renklerini soldurmuştu. Ardında ölgün yüzlü bir acûze bırakmıştı...

(Müdür ve öğretmenler açılacak okul binasında birer işçi gibi çalışıyordu.) Okulun içerisinde, bahçesinde bir faaliyet, bir hareket vardı. İşçiler,

bal servisine veya oğul vermeye hazırlanan arılar gibi harıl harıl çalışıyor; kimi bir tahtayı omuzlamış taşıyor, kimi harcı karıyor, kimi kovalara su doldurup götürüyor, kimi sıva yapıyordu.

(Bu ifadeleri okurken, Nevşehir'de merhum Mehmet Batmaz'ın: "Bu eğitim binasında çalışan işçiler ne kadar da kaliteli; birisi Dr. Fuat, birisi, teknik öğretmen Mustafa, birisi de İlâhiyatçı Ünal... Hayret doğrusu!.. " sözlerini hatırladım.)

Yaşlı tonton bir profesör ilk derse geldi. Gözleri, Nail ve Ahmet'e takılı kaldı. Yanlarına yaklaştı. Elini uzattı, tanıştı onlarla. Nail ve Ahmet, hocaları elini uzattığında iradesizce bir anda hocalarının ellerini öptü, başlarına götürdüler:

"Petunya'yı ve sizleri çok seviyoruz hocam..." dediler. Profesör, bir anda sarsılırcasına ağlamaya başladı. Bu söz, içinde kabaran şeyin taşmasına yetmişti. Altmış yedi yaşındaydı. Sürgünler, istilâlar, savaşlar, ölümler, katliamlar, mahrumiyetler, kuyruklar, baskılar görmüş; çocuklarını, torunlarını bu şartlarda yetiştirmişti: "Siz, bizim babalarımızın, dedelerimizin ümidi idiniz. Ben babamın, amcalarımın: 'Bize sadece Türklerden hayır gelir.' diye konuştuklarına: 'Bir ellerini uzatabilseler...' dediklerine kaç defa şâhit olmuşumdur. Tarih boyu en büyük vefayı ve kardeşliği sizlerden gördük. Bir gün geleceğinizi biliyorduk. Ülkemize, ülkenize hoş geldiniz. Bizi tarifsiz ölçülerde bahtiyar ettiniz."

Çenpa üşütmüştü ve hastaydı. (Belletmen) Nail onu hemen revire taşıdı, yazılan ilaçları koşarak alıp getirdi. Yemeğini yatağına götürdü. Çenpa ertesi gün daha iyi idi. Bu hâdise kısa sürede bütün öğrencilerin diline düştü. Nail Bey'in öz abiden yakın ilgisi, şefkati, gece uykusunu bölüp sık

sık Çenpa'yı kontrolü sanki bir destan gibi anlatıldı. Çenpa neredeyse hasta olduğuna sevinecekti. "Nail abi" dedikçe dudaklarından bir "Nail abi" daha dökülüyor. "Bu kadar iyi bir insan olamaz." diyordu. Annesini, babasını hiç aratmamıştı. Belki evinde olsa kendi haline bırakılacak, ne doktor çağrılacak, ne ilaç alınacaktı. Buna ödeyebilecek paraları da yoktu zaten. En güzeli de Nail'in bunu çok sıradan, normal bir şeymiş gibi yapmasıydı.

Kız o gün kararlıydı. Ona artık "Hayır!" diyemezdi. Elini uzattı. Tam dokunacaktı ki, irkildi Ahmet. Bir adım geri çekildi. Hedera, bu gencin nasıl bir genç olduğunu anlayamıyor, bir insanın böyle olabileceğini aklı almıyordu. Çok sinirlenmişti.

-Daha ne istiyorsun, ben bu kadar mı çirkinim?

-Bunun senin güzelliğinle, çirkinliğinle alâkası yok. Biz buraya kimsenin namusuna musallat olmaya gelmedik.

Son misal Yucca'dandı.

-Ben okula başlamadan evvel de sigara kullanıyordum. Okul sınırları içerisinde sigara içmemizin yasak olduğu söylendi. Ben ilk günlerde, hatta uzun süre bırakamadım. Bir gün, bir kenarda içerken (Öğretmen) Özcan Bey gördü. "Bir tane de bana ver." dedi. Anlamadım. "Ver.." diye ısrar etti. Verdim. Ağzına götürdü, yüzünü buruşturdu: "İnan çok kötü kokuyor!" dedi. "Şu anda ikimiz bir suçun ortağıyız. İyisi mi, ikimiz de birbirimizi kimseye söylemeyelim. Sen de bir daha içmesen iyi olur." dedi. O günden sonra sigarayı bıraktım.

Öğretmenlerden Mustafa ve Hüsrev beyler bir grup tarafından kaçırılır. Paraları alındıktan son-

ra öldürülmek istenirler. Tam bu sırada başları olan Kiyura bir soru sorar:

-Siz kimsiniz ve burada ne işiniz var?

-Beyefendi, biz Türk'üz ve kolejde öğretmenlik yapıyoruz.

Kiyura'nın kendisine: "Beyefendi" diye hitap edilmesi hoşuna gitmişti. Demek öğretmenlerdi. Hem de kolejin öğretmenleri. Yani Silbul'un okulunun. Eyvâh ne yapmıştı? Çok pişmandı. Bunu onlara yapmamalı idiler. Onlar, onların çocuklarına sahip çıksın, okutsun, bunlar da onları kaçırsın öldürsün, olacak şey mi idi bu? Kiyura, Mustafa Bey'in yanına yaklaştı.

-Efendim, çok özür dilerim. Sizler bizim çocuklarımıza sahip çıkarken bizim size yaptığımız bu şey ne kadar çirkin. Sizden ne kadar özür dilesek azdır. İsterseniz silahları size verelim, vurun bizi öldürün.

Kitabın sadece birinci bölümünden aktarabildiklerim bu kadar...

01.03.2004

Karnaval, Nereden Nereye?..

İlahiyatçı pedagog Rainer Wagner, www:people. freenet.de/wagner.family adresli internet sitesinde "Karnavalın mahiyeti nedir?" başlığı altında şunları yazıyor:

“İlmî çalışan halk bilimi için bugün karnavalın, fasching'in ve fastnacht'ın nereden kaynaklandığı bellidir.

Uzun zamandır kabul edilen ve karnavalın temelinde olan: "Dinsiz kış mevsimini kovma ve verimlilik mabedi" düşüncesi artık eskimiş görünüyor. Bu istikamette düşünen halk bilimcilerinden Freiburglu Prof. Werner Mezger, sapıklık fikrini sergileme ve oruçtan önceki geceyi kutlama geleneğinin (fastnacht) tam mânâsı ile Hıristiyanlık kaynaklı olduğunu belgelemiş bulunmakta. Ortaçağda orucun başlamadan önceki gecesi doya doya yemek yemekle, beraberce toplanıp eğleniliyordu. Daha sonra Lâtincede "carnelevale" veya "et yemekten mahrum kalma" olarak adlandırılan

oruç dönemi başlıyordu. (Almancası "fleischwegnahme"dir.)

13. yüzyılda Franziskaner tarikatına mensup râhipler, fastnacht gecelerinde kilise halkına gösteriler sunarlardı. Skeçlerle ve hayvan maskeli elbiselerle dünyanın günahkâr hayatını temsil ediyorlardı. Bununla da seyircilere Katolik Kilisesi'nin "Yedi Büyük Günah"a karşı ayna tutup, böyle kötü bir hayattan uzak durmaları noktasında uyarıyorlardı. Karnaval ve Katolik Kilisesi birbiriyle çok bağlantılıdır. Bütün Katolik ülkelerde bu çılgın gelenek mevcut. Bundan dolayı Münsterli Piskopos Reinhard Lettmann'ın her sene karnavalda dinî ayin yapması şaşırılacak bir olay değildir.

Ancak bugünlerde karnaval çok başka biliniyor ve çok farklı bir şekilde kutlanılıyor. Franziskanerlerin "insanları günahtan uzak tutma gösterileri" tam tersine çevrildi. Artık bir "günah ortamı eğlencesi" olarak, günler boyu ve hem de şaşaalı olarak kutlanıyor.

Bu çılgın günlerde "deliler" (Jecken) bütün çılgınlıklarını ortaya koyuyorlar. Bu da ahlâk dışı hallerin ve onun neticelerinin dramatik bir derecede artışını sağlıyor. Bu çılgınlıklardan dolayı, birçok eş ve aileler hüsrana uğruyor...

Ancak karnaval aynı zamanda büyük bir ticaret vesilesi... Senede yaklaşık dört milyar Euro'luk bir ciro, bu çılgın eğlencelerden sağlanıyor. İncil açısından karnavalın tek tek unsurlarına bakmak ve analiz etmek gerekir ki, bu geleneğin gerçek unsurlarına ulaşılabilsin ve doğru bir değerlendirme yapılabilsin. Bu unsurlara daha yakından bakarsak o zaman bunların Hıristiyanlık dışındaki enerjilerle canlandırıldığını tespit etmiş olacağız.

Meselâ, karnavaldaki başaktör "çılgın"dır (Almanca "narr"). İncil'de "çılgın" şeytan (Almanca "satan") kelimesinden sonra en kötü küfür kelimesidir. (Luk. 12, 20 Matth. 5, 22). Psalm 14,1'e göre "çılgın" diyor ki: "Tanrı yoktur." (Almanca "es ist kein Gott"). Bundan dolayı şeytan, cin ve büyücü kadınlar karnavalın ana unsuru olmaları sebepsiz değildir.

Aynı zamanda karnaval derneklerinin "on bir kişilik yönetim kurulu" (Almanca elferrat), Hıristiyanlık dışı şeyleri sembolize ediyor; çünkü, on bir, "On Emir"in dışına çıkılmasıdır. Aslında karnavalı bilhassa rayından çıkaran da maskeli elbiselerdir. Maskeli elbiselerin tarihine bakıldığında iki genel tipleme ortaya çıkıyor: Cin ve hayvan resimli maskeler. Her zaman maskeler sadece yüzü kapamak için kullanılmadı, aynı zamanda gelenek/tapınak inançlarına göre de oldu. Maskeli elbiseler insanları sadece maskenin ihtiva ettiği dünya hallerini resmetmek için yardımcı olması hedefleniyordu. Kaynak olarak "Canavarlar, Ruhlar ve Cinler" (Lexion der Monster, Geister und Damonen) isimli ansiklopedide şöyle deniliyor: "Maskeli elbise giyinmek sadece dış görüntüye yönelik bir mesele değildir. Maskeler aynı zamanda kötü cinlere yönelik çizgilere sahip olduğundan ve habis ruhlar da sınırsız şehevî duyguların yaşamasını teşvik ettiğinden, bu maskeli elbiseler sahiplerine böyle bir hayat tarzını yaşama fırsatını veriyor."

Protestan râhip Traugott Frankle yıllar boyu karnavalı şaşaalı bir şekilde kutluyordu. Daha sonra hayatını 180 derecelik bir dönüşle İsa Peygamber'in öğretileri yönünde değiştirdi. Ve: "Tam bu zamanda maskeli elbise giymenin arka yüzünü

gördüm." dedi. Burada ana tema etik değil, sadece mesele Tanrı meselesi... Fastnacht bir terbiye ve edep meselesi değil, bilakis iman meselesi. Başka bir dille ifade edilirse, karnaval edepli veya edepsiz olma meselesi değil, esas itibarıyla Tanrı'ya şirk koşma meselesidir. Burada oluşturulan putlar sadece seks ve materyalizm değil, aynı zamanda şeytan ve habis ruhlardır. Bu eğlence âdetinin sınırları birçok yörelerde ve konularda haddini aşmıştır.

İlahiyatçı pedagog Riner Wagner'in bu tespitleri bizlere de bir ders ve ibret olmalıdır. Günlerce, salgın bir şekilde, çılgınca yaşanan, çığırından çıkmış ve yozlaşmış bu hallerin bizim de başımıza gelmemesi için kendi meselelerimize karşı ciddi ve hassas davranmamız gerekir.

29.02.2004

Buralara Çok Önceden Gelmişler

Hıristiyan Demokratlardan üst seviyede bir yetkili, iki sene önceki bir görüşmemizde: "Bir İtalyan veya bir Polonyalı Almanya'ya gelince kısa zamanda entegre gerçekleşiyor. Çünkü temelde müştereklerimiz pek çok. Ama bir Türk'le böyle müşterek bir tarafımız yok, dolayısı ile uyum mümkün görülmüyor." demişti.

Biz de entegreden ne anlamak gerektiği hususunda görüşlerimizi belirttikten sonra bir kültür zenginliği içinde bu mozayikte Türklerin de pekâlâ yer alabileceklerini hatta parlak renklerle bir zenginlik katabileceklerini, yaşanmış bazı örneklerle anlatmaya çalıştık; sonra: "Polonyalı ve İtalyanlarla aynı Mukaddes Kitabı paylaşıyorsunuz; ama sizin kitabınızda ismi geçen bütün peygamberlerin ismi aşağı yukarı Kur'ân-ı Kerîm'de de geçmekte. Altı iman esası az farklarla İslamiyet'te de var. İbadet, oruç, muhtaçlara yardım, hatta kurban meselesi bile her iki dinin kitapla-

rında mevcut... Bazı Türk aileler, Alman komşularını iftara davet ediyor, kurban eti hediye ediyor, hatta Nuh Aleyhisselâm'dan kalma bir âdet diye aşure pişirip ikramda bulunuyor." dedik...

Birden gözleri parlayan muhatabımız: "Bizimkiler artık bunları unutmuştur. Ne güzel! Türkiye'den gelenler, bize özümüzü ve kökümüzü hatırlatıyor. Çok enteresan!.." dedi. Daha sonra bilhassa Latif Çelik'in araştırmalarının da gösterdiği üzere bizden pek çok insanın neredeyse 900 sene önce buralara geldiklerini de fark ettim.

Bir okuyucumuz gönderdiği bir faksta diyor ki:

“Diedorf Evangelisch Lutherisch Cristliche Verein'in Romen papazı Zultner ile tanışmıştık. Dostluğumuz ilerleyince ismi olan Zultner'in "ner" ekinin Almancaya uyum kaidesinden dolayı geldiğini ve bu eki kaldırınca kök olarak Zoltan kısmının kaldığını, bunun da Sultan kelimesinden geldiğini söyledi. Bunun geçmişini de şöyle değerlendirdi: "1300'lü yıllarda Osmanlı'nın kuruluşu sırasında Balkanlardan Avrupa'ya açılış yapılırken büyük bir ihtimalle soyumuzun Osmanlı'yla bir alâkası olmuş. Bu, Osmanlı'nın bizimkilere verdiği bir unvan da olabilir veya bizzat kökümüz Osmanlı'ya da dayanabilir." Aslımız Türk'tür demiyordu; ama bir kültür birliğini kabul ediyor, bir değişikliğin olduğunu söylüyordu. Fakat imâlarında Sultan isminden gurur duyduğu seziliyordu. Şimdi emekli oldu. Görüşüyoruz. Sayın Zultner okullarda Müslüman çocuklarına İslâm dersi verilmesi taraftarı ve bu görüşü destekliyor. Hâlen akademik düzeyde çalışmalarda bulunmaktadır.”

Okuyucumuz şâhit olduğu bir bilgiyi bize aktarmakla mühim bir meseleye ışık tutmuş oldu. Aslında bu mevzu, daha derin ve geniş çaplı bir

araştırma konusu olabilir... Ama unutmayalım ki, o günlerde gelenler ekseriyetle esir olarak gelmişlerdi. Din değiştirenler eriyip gittiler; ama buna rağmen hâlâ içlerinde bir şeyler kalmış ki, hâlâ bizlere ilgi duyuyorlar. 1880 yılında Avustralya'ya giden Hüseyin Ârâ Efendi'nin Hıristiyan torunları ile 1990 yılında karşılaşmıştım. Tam bir Türk ve Türkiye âşıkı idiler. Birkaç ay sonra Türkiye'ye dedelerinin diğer akrabalarını aramaya geldiler. İslâmiyet'e de çok saygılı idiler. Aleyhinde söylenen sözlere tepki gösteriyorlardı. Her şeyimize karşı fıtrî bir yakınlıkları vardı...

23.02.2004

Onu Terk Edemeyiz

Cenab-ı Hak buyuruyor ki: "O gün zâlim, parmaklarını ısırır: 'Eyvâh! der, keşke o Peygamber'le birlikte bir yol tutsaydım.

Eyvâh! Keşke falanı dost edinmeseydim! Vallahi bana gelen öğütten (Kur'ân'dan) beni o uzaklaştırdı. Zaten şeytan, insanı işte böyle yüzüstü, yalnız bırakır.' O gün Peygamber: 'Yâ Rabb'i, halkım bu Kur'ân'ı terk edip ondan uzaklaştılar!' der." (Furkan Sûresi, 27-30)

Bir hadis-i şerifte de şöyle buyruluyor: "Her kim Kur'ân'ı öğrenir de O'nunla ilgilenmez ve bakmazsa, kıyamet günü gelir, yakasına yapışır 'Yâ Rabb'i! Bu kulun beni terk edip uzak kaldı, benimle amel etmedi, benimle onun arasında Sen hüküm ver.' der." (Âlûsî)

Kur'ân-ı Kerîm'i mehcûr yani terk edilmiş vaziyette bırakmanın karşılığı olan perişanlık, hem dünyada hem âhirette kendisini Müslümanlara

hissettiriyor ve hissettirecektir. Ona sâhip çıkanlara da bizzat Allah sâhip çıkmaktadır ve çıkacaktır. 1925'lerdeki o elîm olaylardan sonra pek çok insanın güneydoğudan alınıp batı bölgelerimize sevk edildiği sırada, bizzat o fitneye karşı çıkmış, yatıştırmaya çalışmış olan Bediüzzaman da sadece o bölgeden olma ve nüfuz sâhibi bir şahsiyete sahip bulunma gibi sebeplerle Van'dan alınıp Erzurum'a getirilmekteydi. Yolda Korucuk köyünde de kalmak mecburiyeti hâsıl oldu. O zaman onu götürmekle muvazzaf subay: "Bu çok muhterem bir zat, burada kalacağımız zaman zarfında kendisinden istifade ediniz." dedi. Korucuklular çok iyi ilgilendiler. Hatta Hacı Münir Efendi, onu misafir etti, delinmiş çarıklarını alıp bir çift yeni ayakkabı ile değiştirdi. Daha sonra da o çarıkları bir hatıra olarak evinin duvarında senelerce astı... Bediüzzaman Hazretleri Hacı Münir'e: "Evlâtlarınıza Kur'ân-ı Kerîm'i öğretip okutunuz, Allah sizleri korur." dedi...

Osmanlı Devleti'nin parçalanıp dağılmasında Birinci Dünya Savaşı'nın rolü büyüktür. Bu mağlubiyetin manevi sebeplerini izah ederken Bediüzzaman Hazretleri bilhassa Kur'ân-ı Hakîm'in açık emirlerinin terk edildiğini söyler: "Hissemizin sebebi; erkân-ı İslâmîde ihmâl ve terkimizdi. Zira Hâlık Teâlâ yirmi dört saatten bir saati istedi. Beş vakit namaz için yalnız o saati, bizden yine bizim için emretti, hem istedi. Tenbellikle terk ettik, gaflete ihmâl oldu. Şöyle de ceza gördük; beş senede, yirmi dört saatte daima talim ve meşakkatle tahrik ve koşturmakla bir nevi namaz kıldırdı. Hem senede yalnız bir ay, oruç için nefsimizden istedi. Nefsimize acıdık. Keffaretten beş sene cebren oruç tutturdu. Kendi verdiği malından, kırkından ya onundan birini

zekat istedi. Cimrilikle hem zulmettik, haramı karıştırdık, irademizle vermedikti. O da bizden aldırdı müterâkini (yığılmış) zekatı, haramdan da kurtardı." (Lemaat)

Eğer Safahat'ı incelersek Mehmet Akif Ersoy'un şikâyetlerinden o günlerin nasıl olduğunu çok iyi anlarız:

"Ramazan vak'ası yâhu!" "Şunu anlat, be adam!"

- Üsküdar'dan geliyorduk, ikimiz: Âsım, ben.

Saat on bir sularıydı... Vapur beklerken,

Yolcular Bafra'yı tellendirivermez mi sana?

Kaçıver, belki ki cıngar çıkaracak, durmasana!

İçlerinden biri, hem şüphesiz, en kaltabanı,

Üç nefes püfliyerek burnuma: "Sen söyle, Hoca!

Niye bağlanmalı hayvan gibi hâlâ oruca?"

Deyivermez mi!..

Herkes aç bekleşiyor kaldırımın sırtında...

Siz gidin, perdelerin hepsini kaldırtın da...

Aleni işret edin, âleme göstermek için!

Be adamlar! Azıcık saygı sayın: Gizli için

Meze tufanına dalmış, kulaç atmaktasınız;

Yutkunan halka bakın, pencerelerden sayısız

Paranız yok ya, şu ben var diyeyim, bol keseden

Hakkınız nerde sefih olmaya, dünya açken?"

Müslümanlar olarak irademiz dışında zorlu belâ ve imtihanlara tâbi olmadan, Kur'ân-ı Kerîm'i hem okuyalım, hem anlayalım hem açık emirlerini yerine getirelim. Tâ ki, yarın mahşerde Kur'ân-ı Kerîm'in yakamıza yapışıp: "Yâ Rabb'i bunlar be-

ni terk etti!" şeklindeki şikayetine muhatap olmayalım.

22.02.2004

Rengârenk Çiçeklerimiz

Türk Hava Yolları'nın aylık Skylife dergisinde "Mavi kubbeyi selamlayan dağ çiçekleri" başlıklı yazısında Ali İhsan Gökçen, Anadolu'yu süsleyen rengârenk çiçeklerimizden bilhassa dağ tepelerini ve akarsu çevrelerini nakış nakış dokuyan güzelliklerden şöyle söz ediyor:

"Nârin saplarının üstünde yükselip mavi gökkubbeyi selamlayan sarı, mor, beyaz, kırmızı renkli, ipeğimsi taç yapraklar... Hafif bir rüzgârda sanki hemen dağılacakmış gibi duran kelebek kanatları... Bu nazlı çiçeklerin yaşadıkları alanın; çıplak, sarp kayaların, derin karlı veya karsız vâdilerin yol kestiği, gece gündüz arası büyük sıcaklık farklarının yaşandığı, sert rüzgârların estiği, yüksek dağlar olduğu kimin aklına gelir."

"Orman sınırı üzerinde kalan sığ toprakların bulunduğu alpin çayırlıklardan sürekli kar sınırına kadar yayılış gösteren dağ çiçeklerini diğer çiçeklerden farklı kılan da işte, bu zorlu şartlarda

yaşamalarıdır. (...) Her yükseklikte farklı renkte, büyüklükte ve sayıda çiçeklere rastlarsınız. (...) Anadolu toprakları, ev sâhipliği yaptığı dağ çiçeklerinin tür ve sayıca fazlalığından dolayı dünya çapında büyük öneme sâhip. Üç önemli flora bölgesini barındıran Türkiye'de, dağların farklı yükseklikIerde ve farklı bölgelerde olması bu zenginliği daha da artırıyor. (...) Çiçeklerin en çok kümelendiği yerler ise akarsu ve göl kıyılarıdır. Dağ, su ve çiçek birlikteliğinin görülebileceği en güzel manzaraları ise buzul gölleri sunar. (...) Karadeniz'de, dağların kuzey yüzünde, üç bin metrenin üzerindeki alpin çayırlıklar yoğun sis ve yağış sebebiyle ağustos ayında bile çiçeklerle kaplıdır. Taş ve kayaların araları ise bir çiçek bahçesi gibidir. Mayıs sonu haziran ayı başında, özellikle 1.500-2.200 metre arasında, bu bölgede gerçek bir çiçek şöleni yaşanır. Mor, sarı ve beyaz çiçekli orman gülleri iki bin metrenin üzerinde, çok büyük gruplar hâlinde açar. Yaylalar yaklaşık on beş gün boyunca sarı orman güllerinin baygın kokusuyla kaplanır. Sarp kayalıklarda hatta irili ufaklı taşların arasında bile pıtrak gibi açan, buzul göllerinin, akarsuların kenarlarını oya gibi ince ince işleyen, yaylaları şenlendiren dağ çiçekleri, işte bu özel zaman diliminde yaşanan 'görsel şölen'de Anadolu'yu bir rüyâ bahçesine çevirir."

Üzerinden bizim bildiğimiz yirmi altı medeniyet gelip geçmiş olan Anadolu, her yöresinde gizlediği ve "saklı inciler" gibi duran harika güzelliğiyle görülmeyi beklemektedir. Maneviyat ve tarih kokan şehirleri hâlâ fıtrîlik soluklayan köy ve kasabalar, plastikleşmeye varan gayri tabiîlikten uzak, bağ ve bahçeleriyle ziyaretçiler gözlemektedir.

Anadolu'nun henüz keşfedilmeyen bir de gönül dünyası vardır. Bu âlem Yunus'larla Mevlânâ'larla mayalanmış Bediüzzaman gibi mürşidlerle günümüze taptaze fikir taamlarıyla takdim edilmiştir. Bu sımsıcak Anadolu ürünleri henüz tam mânâsıyla bütün dünyaya sergilenmiş ve tanıtılmış sayılmaz.

Yalnız, kara, kışa, ateşe dayanıklı kardelenler ve ateş çiçekleri hükmündeki eğitim gönüllüleri olan genç öğretmenler ise şu anda dünyanın her tarafında bulunmakta, Anadolu'nun güler yüzünü temsil etmektedirler. Şimdilerde siz onlarla, sporla ilgili olimpiyatlarda Danimarka'da, Japonya'da, Kore'de karşılaşabilirsiniz. Ama bilim olimpiyatlarında ise her yerde...

Evet evrensel değerler çerçevesinde dünyanın her yerinde her ırktan, her dinden insanlar ile güzel diyaloglar içinde bulunan bu nâdideler, inşallah cihan barışının da temellerini atacaklar. İnsanlığın susadığı hatta hiç bu çağ kadar açlığını ve muhtaçlığını hissetmediği gerçek sevgiyi ve gerçek dürüstlük ve samimiyeti, Anadolu büyüklüğündeki o engin gönülleri ile dünyanın her tarafına taşıyacaklar. Bir zamanlar onları düşünürken dizilmeye çalışılmış ve şiirimsi bir şekil almış şu kelimelerle onları ifade etmeye çalışayım:

Takdim edilmeleri gerekirken
Dilden dile, şaşaa ile
Bırakılmışlar altında
Kahhar bir siyah perdenin
Bereket ki,
Kardelenler gibi
Çıkarıp başlarını

En menfî şartlarda bile
Gülücük yağdırıyorlar çevreye
Buzulları çatlatıp
Çığlık çığlık âdetâ
Koşuyorlar seven gönüllere
Mücella çiniler gibi
Çiçek açıyorlar
Kıpkırmızı ateşler içinde
Sonra ses veriyorlar Çin-i Maçin'de
Afrika'da ve Filipinler'de
Daha nerede mi?
Aradığın her yerde
Onlar derman dizlerimize
Gözlerimize fer
Onlar geleceğimiz için
Zafer üstüne zafer.
16.02.2004

Eğitecekleri Eğitmek

Dünyanın geldiği şu noktada bizim, her sahada çok iyi eğitilmiş, uzman, rafine ve kalifiye insanlara ihtiyacımız var.

Günümüz rekabet dünyasında, artık sıradan olanlar ayakta kalamıyor. Onun için özümüze ve kökümüze bağlı, kendi kültürümüze ve dilimize vâkıf, dünya çapında geçerli en az bir-iki yabancı dili çok iyi konuşabilen, bilgisayara hâkim ve sahasında uzmanlaşmış bir gençliğe sahip olma mevzuunda milletçe ittifak halinde olmak mecburiyetindeyiz. Evet tarihimizi bilen ve gelecekle sentez kurma kabiliyetine sâhip, çok iyi yetişmiş gençlerimiz, bizleri yarının dünyasında en iyi şekilde temsil edebilirler.

Bu durumda çocuklara eğitimi doğdukları günden itibaren vermeye başlamak zorundayız. 0-6 yaş arasının çok önemli olduğu, artık bütün dünya tarafından kabul edilmektedir. Bu yaşlarda bir

çocuğun dört-beş dili, ana lisanı gibi öğrenebileceği konusunda ittifak var.

Şuuraltı beslenme, işte tam bu çağda en ideal derecede kendisini gösterir. Çünkü 0-6 yaş arasında, çocuklar gördükleri her şeyi kopyalarlar. Bu sırada da çocuğun ilk eğiticisi de annesidir.

Kur'ân-ı Kerîm bu hususta örnek olarak Musa Aleyhisselâm ve annesini nazara verir. Firavun yeni doğan çocukları öldürttüğü için, Musa Aleyhisselâm doğunca Cenab-ı Hak, annesine: "Onu emzir, başına bir şey gelmesinden korkuyorsan, bir sandık içinde onu denize (Nil Nehri'ne) bırak. Korkma ve üzülme... (Biz onu tekrar sana geri vereceğiz)" diye vahyeder. Kasas Sûresi'nde bahsedildiği üzere, daha sandık Firavun'un sarayı önünden geçerken alınır. Firavun'un karısının müdâhalesiyle Musa Aleyhisselâm ölümden kurtarılır. Hz. Musa, annesini emdiği, kokusunu aldığı, hatta emerken annesinin yüzünü iyice hâfızasına kaydettiği için hiçbir kadını emmez. Bir sütanne gibi saraya girebilen annesine kavuşunca da hemen tanır ve emmeye başlar. Böylece Firavun sarayında bile olsa, annesinden kendisinin kim olduğunu öğrenir, o zaman mabud sayılan ve tapılan 'Apis Boğası'na tapmaktan, bir insan olan Firavun'u ilâh zannetmekten uzak olarak yetişir. Kendi özbenliği hakkında şuuraltı beslenmesi o kadar güçlüdür ki, saraydan ayrıldığı bir gün sokakta kavga eden İsrailoğullarından birisinin imdat istemesi üzerine hemen yardımına koşar ve onları ayırırken kızgınlıkla vurduğu bir tokatla Mısırlı kıptiyi öldürür. Aynı şekilde düşünelim ki, Hz. Musa gibi ulülazm peygamberlerden birisi olan Hz. İsa Aleyhisselam da Hz. Meryem gibi Kur'ân-ı Kerîm'de ismi geçen tek kadın olmakla

serfiraz, mübeccel bir annenin kucağında yetişmiştir. Onun için anne olacak kızlarımızın çok iyi yetiştirilmesi ve mükemmel bir şekilde eğitilmesi gerekiyor.

Meselâ günümüzde en büyük tehlikelerden sayılan obezite (şişmanlık) hastalığının en mühim sebebinin, çocukluk çağlarında yeme-içme düzeninin bozulmasından olduğu biliniyor. Böylece insanın ortalama biyolojik yaşı 120 iken 60 veya 70'lerde kalıyor. Bu hususta anneye çok iş düşüyor. Ama eğitilmemiş ise ne yapacak? Aynı şekilde insana normalde beş saatlik bir uyku yetiyor. Bazı anneler bu fıtrî uyku dengesini, uykusu olmayan çocuğu sallaya sallaya zorla uyutarak bozuyor. Neticede uykuyu beş saatten sekiz saatin üzerine çıkarıyor. Bu alışkanlık hayat boyu sürüyor. Halbuki eğitimli ve bilinçli bir anne, beş saatlik dengeyi bozmuyor ve her gün üç saatten fazla boşa gidecek bir zamanı evladına kazandırabiliyor.

Bugün ayrıca bilgisayar desteği ile çocuklara verilecek modern eğitim, öğrenmeyi, dokuz kat hızlı bir seviyeye yükseltebiliyor. Ama bunun için küçük yaşta çocuklarını buna yatkın hale getirecek eğitimli annelere ihtiyaç var...

15.02.2004

Bir Veli Ziyareti

S. H. Aydın isimli bir okuyucumuzun eğitim gönüllülerinin Kırgızistan'da karşılaştıkları sıkıntıları anlatan bir yazısını sizlere takdim etmek istiyorum:

“Uzun süredir yoldaydık. Yapılan birkaç kontrolden sonra akşamın alaca karanlığında yolculuğumuz başlamıştı. Uçsuz bucaksız Kırgızistan steplerinde Kırgızistan'ın sarp dağlarını yara yara ilerliyorduk, kendimizi iki yanımızda akıp giden fıtrî güzelliklere kaptırmıştık. Bir yandan yavaş yavaş yağmaya başlayan kar gönlümüzde farklı mevsimler yaşatıyordu. "Ne büyük ressam" diye düşündüm, bu kainatın tek Sâhib'ini. Bunu dağlara bakınca daha iyi anlıyorum. Kim meydana getirebilir ki bu eşsiz fıtrat harikalarını O'ndan başka.

Hepimiz kendimizi harika sanatların büyüsüne kaptırmış engin hülyalara dalmıştık. Hepimizin yüzünde tatlı bir sevinç vardı. Ön taraflardan gelen ses daldığımız hülyadan bizi uyandırmıştı.

Müdürümüz Ergün Bey: "Haydi artık yoldan aldığımız su ve ekmekleri verin de karnımızı doyuralım. Orucu zamanında açmak gerek." diyordu. Ramazan'ın ortasındaydık ve orucumuzu yolda açmak zorunda kalmıştık. Çok yavaş gidiyorduk; çünkü karın yağmasıyla birlikte ortalığı inanılmaz bir sis bürümüştü. Arabaların farlarını ancak yanımıza yaklaştıklarında fark edebiliyorduk. Yola çıkalı epey olmuştu, fakat çok yavaş gidiyorduk ve içimizi bir korku kaplamaya başlamıştı. Yol uzadıkça uzuyor hepimizin kafasında ne zaman varacağız sorusu dolaşıyordu. İçimizde korkuyla birlikte merak da vardı. Acaba gideceğimiz yere varabilecek miydik? Bu tür sorular hepimizi sarmış olmalıydı ki müdürümüz: "Arkadaşlar, eğitim hizmeti için gidiyoruz değil mi?" dedi. "Şüphesiz" demiştik. Çünkü gideceğimiz yer arkadaşımızın öğrencisinin velisiydi. Yol bitmemekte inat ediyor, Kırgızistan dağları geçit vermez olduğunu bir kez daha haykırıyordu.

Aslında Oş şehri ile Kızılkaya arası iki saati bulmazdı; ama sis ve yağmakta olan kar hem önümüzü göstermiyor hem de arabamızı yavaşlatıyordu. Dualar peş peşe dillerimizde dolaşıyor, korku kalbimizi kaplıyordu. Bu duygular içinde yola devam ettik. Sonunda Kızılkaya'ya varmış ve rahat bir nefes almıştık. Hele velimizin sıcak ilgisi içimizdeki bütün olumsuz duyguları silip atmıştı. Akşam, bu güzellikler arasında sürüp gitti.

Tekrar yola çıkma vaktimiz gelmişti. Hepimizde bir isteksizlik vardı ve o korkunç yola tekrar çıkmak istemiyorduk; ama buna mecburduk. Çünkü ertesi gün dersimiz vardı. Zor da olsa yola çıktık. Kar akşam boyunca yağmaya devam etmiş, yolu iki kat daha kayganlaştırmıştı. Üzülü-

yordum. O güzelim dağlara sis çökmüştü, onun için ben o güzel dağları göremiyordum. Birden kar olsaydım diye düşündüm. Ama o zaman bu güzellikleri göremeyecektim. 'Rabb'ime o zaman daha çok şükretmeliyim.' diye düşündüm. Ben bu düşünceler içindeyken ön taraftan bir çığlık koptu ve beni daldığım o güzel düşüncelerden koparıp aldı. Müdürümüz ve eşi: "Kayıyoruz..." diyordu. Bir an boşlukta hissettik kendimizi. Hayat, ileriye doğru sarılması için düğmeye basılan kasetti. Kısaydı ve asla boş işlerle geçirilmemeliydi. Hayat bazen bir arabanın tekerleğine bazen de bir pamuk ipliğine bağlı olabiliyordu. Bir büyüğümüzün dediği gibi: "Hayat zannettiğinse yalnız bulunduğun dakikadır." Evet bir defa daha anlamıştım, bu sözün kıymetini. Şaşkınlık içindeydik ve ne ile karşılaşacağımızı tam olarak kestiremiyorduk. Dışarıdan sesler duymaya başladık. Bize doğru yaklaştıkça artan seslerden gecenin koyu karanlığı olmasına rağmen 'Düşenin dostu olmaz.' sözüne inat, bir sürü köylünün yardımımıza koştuğunu anladık...

Bir köyün yanında kaza yapmışız; ama arabada pek bir hasar yokmuş. Rabb'imize şükrediyorduk. Çünkü ıssız bir yerde kalsaydık soğuktan ölebilirdik. Fakat Rabb'im bir defa daha merhametini göstermiş, sesleri işiten köylüler, gecenin bir yarısı olmasına rağmen sıcak yataklarından kalkmış, hiç tanımadıkları bize yardım etmişlerdi.

Yolun kenarındaki küçük fidanlara çarpmıştık ileride koca kavakların olduğunu ve biz yoldan çıkıp kazayı yaptıktan birkaç saniye sonra yüklü bir tırın yoldan geçmiş olduğunu öğrenince Allah'ın bizim için mucize yarattığına inanmıştım. Evet Rabb'imiz bizi korumuştu. Belki de bu kaza-

dan bir şeyler öğrenmemizi istemişti. Buradaki halkın da ne kadar yardımsever olduğunu, üşüdüğümüzü görüp de evini ve yüreğini açan bir Kırgız kadın öğretti. Fakirliğine rağmen sıcak çay ikram etmesi yüreğindeki sıcaklığın ifadesiydi. Evet Allah'ın yarattığı kainat aslında inanılması zor olağanüstü olaylarla doludur. Yeter ki biz görmek isteyelim.

09.02.2004

Onun Dinine Nasıl Girersin?

Neredeyse yüz sene önce Meşrutiyet'te Bediüzzaman Hazretleri diyor ki:

"İslâmiyet ihtizaza geldi. Her bir Müslüman anladı ki, başıboş değil, müşterek menfaat ile mücerred his ile başkalarıyla bağlıdır. Umum İslâm, bir aşiret gibi birbiriyle merbuttur. Nasıl, bir aşiretten bir adam iyilik etse, umum aşiret bu nâmus ile iftihar eder, hissedâr olur; o nâmus bir olarak kalmaz, binlerle aynada görünen bir mum gibi binler olur, o aşiretin hayatî bağlarına nur ve kuvvet verir. Eğer birisi, bir cinayet işlese, aşiretin bütün fertleri onunla bir derece itham altında kalır. Meselâ şu mecliste olan adamlar, birbiriyle (iple) bağlı olsalar, birisi kendini çamura atsa, arkadaşlarını ya beraber düşürecek veya tahrik ederek taciz edecek. Binâenaleyh, şimdi bir günah bir olarak kalmaz, bine çıkar. Bir hayır da: "(Ekilen) bir dâneye benzer ki, ondan yedi başak sünbüllenir. Her

bir başakta da yüz dâne bulunur." (Bakara Sûresi, 261) hükmüne geçer.

1911'de basılan Münazarat isimli eserde geçen bu sözleri niçin hatırladım?

Bugünlerde dinlediğim Vietnamlı Binh'in hikâyesi hatırlattı bütün bunları... Dikkat edelim:

Binh, Vietnamlı 21 yaşında bir kız, üç yıl önce Almanya'ya gelmiş, İngiliz ve Alman dili edebiyatı üzerinde çalışıyor. Burada birçok Müslüman ile tanışmış, altı ay Bosnalı bir kız (Samira) ile beraber aynı evde kalmış, onun yaşayışının tesirinde kalmış ve İslâm'a olan ilgisi artmış. Peygamber'imizin (s.a.s.) hayatını anlatan birkaç kitap okumuş ve ardından Müslüman olmuş. Müslüman olmadan önce Kur'ân'ı hiç okuma imkânı olmadığından daha sonra Müslüman gözüyle okumuş.

Peygamber'imizin (s.a.s.) çektiği sıkıntılar ve eziyetler karşısındaki sabrı onu hayrete düşürmüş ve ancak bir peygamber bunlara katlanıp sabır ve sebat gösterebilir diye düşünmüş. Bu düşünce onun için bir kıvılcım olmuş ve daha derin araştırmalar yapmasına sebep olmuş. Bu kadar mükemmel yaşayan bir insanın sözlerinde yalan olmaz diyerek Kur'ân'ı bile hiç okumadan Müslüman olmuş. Tabiî bu arada aynı evde beraber yaşadığı kız arkadaşı da İslamî hakikatleri tebliğ etmenin yanında temsil de ediyormuş. Binh, arkadaşındaki güzelliklerin kaynağının nereden geldiğini keşfetmede geç kalmamış.

Yabancılar Dairesi, Samira'nın vizesini uzatmadığından Samira memleketi Bosna'ya geri dönmek zorunda kalmış. Binh daha sonra aynı şehirde oturan amcasının evine taşınmış. Amcası ve yengesi başlangıçta ona iyi davranmış; ama Binh, onlara

İslâm'ı anlatmaya başlayınca bundan pek fazla hoşnut olmamışlar. Üstelik yengesi, Binh'in ricalarına rağmen yeme içme hususunda onun İslâmî hassasiyetlerini pek dikkate almamış. Hem bu yüzden hem de onlara daha fazla yük olmamak için evden ayrılmış ve öğrenci yurduna taşınmış. Binh'in ailesi İngiltere'de yaşıyor, babası biyokimya dalında ilim adamı olarak bir enstitüde çalışıyor, annesi de kimyager. Binh'in Müslüman olmasını onlar da hoş karşılamamışlar; fakat ona maddî yardımlarını kesmemişler. Ailesi: "Bir cahillik yapmıştır, yaz tatilinde yanımıza gelince onu ikna ederiz." diye düşünmüş.

Binh, ailesinin yanına gitmesine az bir süre kala başörtüsü takmaya başlamış. Ve nihayet gün gelmiş ailesinin yanına gitmiş. Ailesi onu eski dinlerine döndürmeye niyetliyken kızlarını türbanlı görünce şoke olmuşlar. Babası ona: "Kızım sen delirdin mi, sen hiç haberleri seyretmiyor musun? Sen nasıl olur da Usame bin Ladin'in dinine girersin?" diyerek İslâm'la terörü bağdaştırmak istemiş.

Binh, onlara saygıda kusur etmeden sabırla İslâm'ın güzelliklerini anlatmış, İslâm hakkında kendilerinin duyduklarının ve gördüklerinin önyargılardan ibaret olduğunu izah etmeye çalışmışsa da bunda başarılı olamamış. Binh: "Keşke ailemin yanına gitmeden önce kapanmasaydım, beni öyle gördükleri için dinlemediler. Keşke ailem önce Müslüman olsaydı da sonradan kapansaydım." diyor.

Binh, şu an kendini İslâmî konularda yetiştirmeye çalışıyor: "Bu dini temsil etmeden kimseye bir şey anlatamayız." diyor.

08.02.2004

İbret Alınması Dileğiyle

Cenab-ı Hak Kevser Sûresi'nde, kendisine, güdük, ebter denildiği için üzülen Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.) 'çok hayır' mânâsına gelen kevseri verdiğini ifade ettikten sonra Kurban Bayramı namazı kılmasını ve kurban kesmesini emir buyurdu.

Sonra: "Sana buğz, kin tutan, hınç besleyen kim olursa olsun, esas ebter, güdük, ardı arkası kesilecek, nesli, nesebi, iyi adı sanı kalmayacak odur. Sen değilsin ey Muhammed! Senin ardınca gelecek hayırlı neslin, evladın gibi tâbilerin ve ensârın, sevgili ümmetin çoğalacak. Dinin, kitabın, güzel adın, sanın, feyzin ve lütfun bâki kalacak. Âhirette de beyana sığmaz, kesilmez, tükenmez ecre ereceksin." (Merhum Elmalılı M. H. Yazır) işaretini verdi...

Hz. Muhammed Aleyhisselam'a ve getirdiği Kur'ân-ı Kerîm'e düşmanlık yapanların sonları hep feci olmuştur. Bunların ya maddi bakımdan nesil

ve nesepleri kesilmiş veya manevî bakımdan hayırları kesilip isimleri de nihayet fena ve düşük olarak kötü isim olup gitmişlerdir. Geride bıraktıklarının da kendilerine hayır ve faydaları kalmamıştır. Zaten eğer nesilleri Müslüman olmuşlarsa onlarla irtibatları kalmamıştır. Arkalarından yapacakları hayır, iyilik ve duaların onlara bir faydası dokunmaz.

Burada bir hususa dikkat edelim. Hz. Muhammed (s.a.s.) ve Kur'ân düşmanları, normal bir inançsız gibi değildirler. Çok daha özel ve şiddetli bir küfür içinde bulunmaktadırlar. Bunun için de çoğu herkese ibret olacak dehşetli dünyevî bir cezaya da maruz kalmışlardır.

68 neslinden bir bölümü, meseleyi, sadece bir ideal, bir görüş olmanın ötesinde, kendilerinden olmayanlara zorla hatta anarşi ve terörle dayatıp kabul ettirme şeklinde ele almışlardı. Hiçbir anlayışa müsamahaları yoktu. Bilhassa dine ve dini hatırlatan şeylere karşı çok daha azgın ve taşkın biçimde davranıyor ve saldırıyorlardı.

1971 yılının en zor günleriydi. İzmir'den tanıdığım Mehmet Mumcu, Ankara'da öğrenciydi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde okuyordu. Yurdun alt katlarında bir mescitleri vardı. Bir sabah namazı sırasında, bir grup anarşist mescidi basıp kendisini ve arkadaşlarını dövmüşlerdi. Bununla da yetinmeyen teröristler, hızlarını alamayıp mescit içindeki Kur'ân-ı Kerîm'i tekmelemeye başlamışlardı. Topa vurur gibi tekme atarken de alay ediyorlardı. Bir hafta geçmedi. Askerle çatışmaya girdiler. Hatta bir asker (aklımda kaldığına göre subay) öldürdüler. Bundan sonra durum değişti. Artık ondan sonra kimileri dağlara çıktı ve asker ile çatışmaya girdi. Hem de Nurhak

Dağlarında bazıları asker kurşunlarıyla dünyalarını değiştirdi. Kimileri de bilindiği gibi idam sehpalarına sürüklendi. Hiç unutmuyorum, tekme atanlardan birisinin dağdan indirilen cenazesi İzmir Buca'ya getirildi. Câmide cemaat namazı kılmak istemedi...

Bu düşmanlığı yapan bir yabancının da Ankara'da bir fakültenin tuvaletinde ölü olarak bulunduğunu hatırlıyorum.

Ebu Cehil'lerden, Ebu Leheb'lerden arkaya kötü bir nam kaldığı gibi onlar da işte böyle hebâ olup gittiler.

Ama geriye bir ibret bıraktılar. Mühim olan bunlardan iyi bir ibret almaktır.

02.02.2004

Elhamdülillah

Kur'ân-ı Kerîm'in ilk sûresi olan Fâtiha Sûre-si'nin on dört tane ismi vardır. Bunlardan üç tanesi Vâfiye (yeter, tam), Kâfiye (yeterli olan, tamam) ve Kenz (hazine)dir.

Hz. Ebu Said (r.a.) anlatıyor: "Biz, Resulullah'ın (s.a.s.) çıkardığı askerî bir seferdeydik. Bir yerde konakladık. Yanımıza bir câriye geldi ve 'Obamızın efendisi Selim'i bir zehirli soktu. Onunla meşgul olacak erkekler de şu anda yoklar. Sizde rukye yapan biri var mı?' dedi. Bunun üzerine bizden rukye hususunda mahâretini bilmediğimiz bir adam kalkıp onunla gitti ve adama okuyuverdi. Adam iyileşti. Kendisine otuz koyun verdiler. Bize sütünden içirdi. Ona: 'Sen rukye bilir miydin?' dedik. 'Hayır, ben sadece Fâtiha okuyarak rukye yaptım.' dedi. Biz kendisine: 'Resulullah'a (s.a.s.) sormadan bu verdiklerine dokunma!' dedik. Medine'ye gelince durumu O'na söyledik. Aleyhissalatü vesselâm: 'Fâtiha'nın

rukye olduğunu (tedâvi maksadıyla okunacağını) sana kim söyledi? Verdikleri koyunları paylaşın, bana da bir hisse ayırın!' buyurdular." (Buharî, Müslim)

Fâtiha aynı zamanda bir kenz, bir hazinedir... Bir Allah dostunun bulunduğu yerin bahçesinde güzel bir ağaç vardır. İlkbaharda hoş bir güzelliğe mazhar bu ağacın sonbaharda yapraklarındaki renk cümbüşü insanı bayacak kadar harikadır. Fakat ağacın kenarına kazılan fosseptik çukuru bu ağacı kurutur... Bahçesinin bakıcısı da: "Artık bu ağaç kurudu, manzarayı bozuyor... Bir temizlik yapayım." diyerek onu kökünden keser. Bu duruma muttali olan Allah dostu çok üzülür ve: "Ben penceremden ona bakıyor ve Fâtiha üzerinde tam konsantre olacağım anı bekliyordum. Çünkü, o halde Fâtiha'nın bereketiyle ona yönelip uzanıldığında yeniden yeşereceğine inanıyordum. Fâtiha bir hazinedir. İnanarak Fâtiha'yı okuyun, ölü dirilir. Babam rahatsızlığının son demlerinde: 'Birisi kansere yakalanmıştı, ben de 'Fâtiha şifadır' diyerek Fâtiha Sûresi'ni yazıp verdim. O da samimi bir niyetle alıp temiz bir suyun içine bırakıp şifa niyetiyle içmiş. Cenab-ı Hak da ona şifa nasip etmiş. Sen de benim için yazsan.' dedi. Fakat ben bir türlü o konsantreyi kendimde bulamadım. Bir ara o hâli yakaladım; fakat o an bulunduğum yer yazmaya müsait değildi. Çıktıktan sonra o hâli maalesef kaybettim." der.

Elhamdülillah, Fatiha Sûresi Müslümanların elinde büyük bir şifa kaynağı ve muazzam bir hazine; ama kıymetini bilmiyoruz. Ya âdet nevinden veya gaflet içinde okuyup tam istifade edemiyoruz...

Prof. Dr. Suat Yıldırım Hocamız şöyle der: "Fâtiha Sûresi, Kur'ân'ın ve İslâm'ın mükemmel ve İlâhî bir hülasasıdır. Baş tarafında mebde ve meada ait marifetullahı, İslâm dininin mevzuunu ve prensiplerini, ortasında Kur'ân ilminin asıl mevzu ve gayesini, yaratılışın en büyük kanunu olan 'insanın, Allah'a müntesip ve ait olması' keyfiyetini içtimaî ve hukukî prensipleri tebliğ ettikten sonra üç âyette de hak yol olan İslâm dininin efradını câmî, ağyârını mâni bir tarifini yapmış ve bunların hepsini, başındaki bir cümlesine derc edip, meriyetini, Allah namına ilan eylemiştir." (Fâtiha Suresi'nin tefsiri)

Aslında bütün Kur'ân-ı Kerîm öyle... Bediüzzaman Hazretleri Kur'ân'ın üstün bir bürhan olan gerçeğini şöyle ifade ediyor:

"Elde Kur'ân gibi bir mucize-i bâkî varken, başka bürhan aramak aklıma zâid görünür. Elde Kur'ân gibi bir bürhan-ı hakikat varken münkirleri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir?" (25. Söz)

Sâhip olduğumuz hazine ve definelerin kıymetini bilip dört elle sarılalım ve 'Elhamdülillah' deyip hâlimize şükredelim.

01.02.2004

Bütün Zerrât-ı Mevcudât Mest...

Semâzenlerimizin Avrupa ve Amerika'da yaptıkları semâlar büyük bir ilgi ve heyecanla takip edildi. Bilhassa okunan ezan ve Kur'ânlar herkesin gözlerini yaşarttı, gönüllerini hoplattı...

İnsanlarda, derviş gönüllere, Mevlâna ve Yunus anlayışına karşı büyük bir temâyül var. Onun için ney, kudüm, semâ hatta giyim ve kisvelerdeki ayrıntılara kadar her şey çok dikkatlerini çekiyor. Zerreden kürrelere kadar aşk ve şevk içinde dönen kâinatın âhengine denk semâ dönüşü kalpleri cezbediyor. Bu meseleye bir kültür olarak bile baksak, yine de bizden olması itibarıyla, dünya çapında tabandan tavana gerçekleşecek diyaloglarda önemli bir yeri olacağı kesin. Bu bakımdan meseleyle ilgili olarak küçük notlar halinde bazı bilgiler aktarmak istiyorum:

Ayrılıklardan şikayet etmek için inlemekte olan ney'in özel bir mânası vardır. Hatta kızgın bir demirle yakılarak içindeki boğumları temizlenen

kamışların ney'e dönüşmesi insanın hırs, kibir, yalan gibi perdelerinin İlâhî aşk ateşi ile temizlenmesine benzetilir. Ney ile insan-ı kâmil kasdedilmektedir.

Semâzenin başına giydiği sikke, nefsinin mezar taşıdır (onun için uzuncadır). Bembeyaz tennûresi nefsinin kefenidir. Destegül adı verilen manşetli ceketi, kuşağı ve hırkası vardır.

Yedi bölümden oluşan semâ töreni, Efendimiz'in (s.a.s.) medhi olan Na't-i Şerif ile başlar. Bu methiyeden sonra duyulan kudüm darbesi Cenab-ı Hakk'ın "kün = ol" emrini temsil eder. Bundan sonra ney taksimi duyulur. Dördüncü bölümde semâzenler birbirlerine üç defa selâm vererek peşrev eşliğinde daire şeklinde yürüyüşe geçer. Bundan sonra semâzenler siyah hırkalarını çıkarır ve böylece dünyadan soyunup mânen ebedî âlemde doğarlar. Artık hakikate dönüş başlamıştır. Kollarını çapraz bağlayarak elif harfini ve bir sayısını temsil eden semâzenler böylece Allah'ın birliğine şehadet ederler. Şeyh efendinin elini öperek "semâ"ya girme iznini alır ve semâya başlarlar. Semâ sırasında yerle teması kesmeden sola doğru döndürülen sol ayağa "direk"; havadaki sağ elin de yardımıyla vücudu sola döndüren havadaki sağ ayağa "çark" denir. Cenab-ı Hakk'ın celâl isminin (Allah), "Al" hecesiyle kalkan ayak "lah" hecesiyle çarkı tamamlamış olarak yere basar.

Dört selâmdan meydana gelen semâda, birinci selâm, insanın ilimle hakikate doğarak Cenab-ı Hakk'ı ve kendi kulluğunu anlamasıdır. İkinci selâm, insanın yaratılışından dolayı Allah'ın kudreti karşısında hayranlık duymasıdır. Üçüncü selâm, insanın hayranlık ve minnet duygusunun İlâhî aşka dönmesiyle aklın aşka kurban oluşudur.

Bu tam teslimiyettir. Dördüncü selâm, insanın mânevi yolculuğunu tamamlayıp, kaderine râzı olarak yaratılışındaki vazifesine, kulluğa geri dönmesidir.

Altıncı ve yedinci bölümlerde okunan dualarla semâ töreni sona erer...

Aslında tasavvuf ve tarikatlardaki zikir de kalbî, maddî ve dünyevî pek çok şeyle bağlayan bağları ve ipleri kırmak ve nefsin kendisine put edindiği mecazî sevgililerden yüzünü çevirmek içindir.

"Tohum olacak bir habbenin kalbi yani içi delindiği zaman, elbette büyüyüp gelişemez, ölür gider. Aynı şekilde enaniyet (benlik)in kalbi de, 'Allah! Allah!' zikrinin şua ve harareti ile yanıp delinirse büyüyüp gafletle firavunlaşamaz ve gökleri ve yeri yaratan Cenab-ı Hakk'a isyan edemez. O zikr-i İlâhî sayesinde ene (ben) mahvolur." (Bediüzzaman Said Nursi, Mesnevî-i Nuriye)

Vedûd ismine mazhar olup İlâhî aşkla kendinden geçmiş bir veli de şöyle demektedir: "Felek mest, melek mest, yıldızlar mest, semâvat mest, güneş mest, ay mest, yer mest, unsurlar mest, nebat mest, ağaç mest, beşer mest, baştan başa canlılar mest, mevcudatın bütün zerreleri beraberce mestlik içinde mesttirler."

Zikir ve semâ bize böyle ulvî bir mestlik yaşatabilir.

26.01.2004

Gül Kokusu Muhammed'in (s.a.s.) Teridir

Yard. Doç. Dr. Hüseyin Özcan, "Alevî-Bektaşî Kültürüne Bakışlar -Canların Nefeslerinden-" isimli kitabıyla mühim bir konuya ışık tutuyor.

Bu inceleme araştırma eseri neşreden Horasan Yayınları gerçekten güzel bir hizmet veriyor...

Dr. Özcan Bey: "Öğretilerini Ehl-i Beyt sevgisine dayandıran Alevilik-Bektâşilik anlayışının piri Hacı Bektaş Veli, Anadolu'da birtakım sosyal ve siyâsî karışıklıkların hüküm sürdüğü bir dönemde ortaya çıkarak halkın dinî duygu ve heyecanına hitap etmiş, söz ve nasihatleriyle ümit ve hoşgörüyü merkeze almış, kitlelerin gönüllerinde yer edinmiştir. (...) Bu gerçekten hareketle kitaptaki bölümleri oluşturan her makalede Alevî-Bektaşî şiiri merkeze alınarak bu kültüre bakılmıştır. Bu tercihe vurgu yapmak maksadıyla da eser adının altına -Canların Nefeslerinden- ifadesi konulmuştur." diyerek kitabı tanıttıktan sonra: "Türkiye'deki Alevî-Sünnî gerginliğinin temelin-

de, kanaatimizce, her iki anlayışa mensup kişilerin birbirlerini yeterince tanımamaları yatmaktadır. Çalışmamızla, Aleviliğin ve Sünniliğin ortak değerlerine vurgu yapılarak değişik zamanlarda oluşturulmak istenen ayrılıkların ve zıtlıkların yapaylığına dikkat çekilmiş, birtakım ideolojik gayelerle aslından uzaklaştırılmak istenen Alevî-Bektaşî anlayışına en saf ve sade bir şekilde asırlarca dilden dile, telden tele aktarılarak gelmiş şiir perspektifinden bakılmış, Alevî-Bektaşî şiirinin kaynak olma özelliğine işaret edilmiştir." sözleriyle "Sözbaşı"nı bitirmektedir.

Bektaşî ve Alevîlerin namaz kılmadığına dair söylentilere karşı delil olarak şu şiirleri örnek olarak vermektedir:

Pir Sultan Abdâl'ım ölürüm deme
Kıl beş vakit namaz kazaya koma
Sakın bu dünyada kalırım deme
Tenim teneşirde öcüm sağdadır

Pir Sultan Abdâl:
Yanar yüreğim oddur
Bilmeyene müşkil derttir
Sabah namazı dörttür
....
Öğleyi hem on kılarım
....
İkindiyi sekiz kıldım
....
Akşam namazı hod beştir
Onu kılmak bize hoştur
Yatsı namazı on üçtür

Daha namaz sorar mısın
....
Cuma hem bayram ikidir
....
Teravih namazı yirmi
Daha namaz sorar mısın

Kaygusuz Abdâl:
Otuz oruç ile beş vakit namaz
Bunu bilen kişi haram yemez

Malatyalı Sadık Baba:
Namaz, hac savm erkân ibadet
Gücün yettikçe eyle ibadet

Yemînî:
Muhammed güldür, pirim bülbüldür
Cümlemiz kuldur, Elhamdülillah

Üsküdarlı Haşim Baba:
Gül kokusu Muhammed'in teridir
Gönlü saf olanlar Hakk'ın yâridir

Kul Himmet:
Ne nazım ne niyazım
Muhammed'dir iki gözüm
Ayağı tozuna yüzüm
Sürecek hâllerim çoktur

Seyyid Nizamoğlu:
Uymasın kör şeytanın sözüne

Dön gidelim Muhammed'in izine

Pir Sultan:
Bin türlü çiçek her dem açılır
Kimi nihan olur kimi saçılır
Dost badesi ol mekanda içilir
Kevser-i Muhammed, sâkisi Ali

Sefil Abdâl:
Muhammed çünki ilmin şehri olmuş
Kapu olmuş Şah-ı Merdân'e erdim

Hüseyin Abdâl:
Server-i âlem Muhammed Mustafa'nın aşkına
Fakr ile fahr eyleyüb hırka giyen Bektâşidir

Dr. Hüseyin Özcan, kitabını: "Birçok şiirde Hz. Muhammed'in adı Hz. Ali ile birlikte anılarak ikisi arasında ilgi kurulmuştur. Bütün bu muhteva Aleviliği İslâm dini dışında farklı bir din ve inanç olarak gösteren tezi de çürütmektedir." diyerek bitirmektedir.

Yazılı kaynaklara inildikçe bu hususta pek çok yanlışın düzeleceği kanaatindeyim. Yepyeni inceleme ve araştırmaların ufkumuzu aydınlatmasını dilerim.

25.01.2004

Fecir ve Leyâl-i Âşr

Ramazan-ı Şerif'in son on gecesi üzerinde çok duruluyor; ama Kurban Bayramı'ndan önceki son on gece üzerinde o kadar tahşidât yapılmıyor. Fecr Sûresi'nin ikinci âyetinde geçen: "Ve on geceye yemin olsun" ifadesinin Ramazan'dan çok Kurban'a işaret etmesi görüşü daha ağırlıklıdır.

"Hak Dini Kur'ân Dili" tefsirinde merhum Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır şöyle demektedir: "Herhangi bir kayıt koymadan 'on' denilince zilhiccenin on günü, yani birinden bayram günü olan onuncu gününe kadar on gün akla geldiğinden 'on gece' bu on gece demek olur. Bununla beraber Ramazan'ın son on günü ve muharremin Aşure (onuncu) gününe kadar 'on'u da sayılı onlardandır. Bunlar hakkında da rivayet vardır. (...) Bu 'on gece'nin Kurban Bayramı'ndan önceki on gece olduğuna Hakim 'sahih' diyerek ve daha bir topluluk İbnü Abbas'tan rivayet etmişlerdir. İbnü Zübeyr, Mesruk, Mücâhid, İkrime ve daha başkalarından

da rivayet olunmuştur. İmam Ahmed, Nesai ve Hakim 'sahih' diyerek ve Bezzar, İbnü Cerir, İbnü Merduye ve 'Şuab' Beyhaki Hz. Câbir'den de Resulullah (s.a.s.) 'On gece, Kurban Bayramı'nın on gecesidir.' buyurdu, diye merfu olarak rivayet edilmiştir. Bundan dolayı İbnü Cerir şöyle demiştir: "Doğru olan görüş, bunların Kurban Bayramı'ndan önceki on gece olmasıdır. Zira müfessirlerden gelen delil bunun üzerine icma etmiştir. Denilmiştir ki, Hz. Musa'nın mikatında: 'Ve ona on gece daha ilave ettik. Böylece Rabb'inin tayin ettiği vakit kırk geceye tamamlandı.' (A'raf Sûresi 7/142) buyrulan 'on' da zilhiccenin on gecesidir."

Bu on gecenin fazileti hakkında hadisler de vardır. Bunlar arasında Ahmed b. Hanbel ve Buharî'nin İbnü Abbas'tan merfu olarak rivayet ettikleri şu hadisi sayabiliriz. Resulullah buyurdu ki: "Günlerden hiçbiri yoktur ki, onlarda yapılan bir iş 'on gün'de yapılan işten daha faziletli ve yüce Allah'a daha sevgili olsun." Ashab: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah yolunda cihad da mı değil?" dediler. "Allah yolunda cihad da değil." buyurdu. Ancak malıyla ve canıyla Allah yolunda cihad edip de onlardan bir şey ile dönmeyen (şehid) hâriç."

Yine merhum Elmalılı: "Fecre yemin olsun." âyetini de şöyle tefsir etti: "Bu sûrenin başında yemin edilerek bazı şeylere dikkat çekilmiştir. Bunlar âlemdeki değişimleri gösteren ve insanı karanlıktan aydınlığa, kederden sevince götüren ve böylece kendilerinden önce onları var eden Yüce Yaratıcı'nın Rabb'liğini duyurup hissettiren zaman olaylarıdır. (...) Fecr, bilindiği gibi gece karanlığının çatladığı sabahın ilk beyazıdır ki, dilimizde 'şafak atması, tan sökmesi' şeklinde ifade edilir. Bunun dikey olarak önceden görünen

şekline 'yalancı fecir', yatay olarak görünene de 'gerçek fecir' denir. Bu hususlarda gerçek fecre itibar olunur. Buna göre fecir, cihanın karanlıktan aydınlığa geçmek üzere gülümsediği en neşeli, mutlu bir anıdır. Bu itibarla 'lâm'ı cins olarak alıp 'Aydınlanmaya başladığı zaman sabaha yemin olsun.' (Tekvir Sûresi, 81/17) âyetinde olduğu gibi fecir cinsine yemin, kuşkusuz ki, mânâlıdır. Bu durumda ilk akla gelen Mücahid'den rivayet edildiği üzere, Kurban Bayramı gününün fecri olmasıdır ki, bu da zilhiccenin onuncu günüdür."

Netice itibarıyla, bu mübarek günleri ve geceleri dolu dolu geçirmemiz, tam bir ibadet ve dua insanı kesilmemiz gerekiyor. Arife gününü de hiç unutmayalım. Bediüzzaman Hazretleri: "Bizim memlekette eskide arife gününde Bin İhlas-ı Şerif okurduk. Ben, şimdi bir gün evvel beş yüz ve arife dahi beş yüz okuyabilirim. Kendine güvenen, birden okuyabilir." (13. Şûa) diyor.

Bizler de bu gün ve geceleri, üç aylar ve diğer mübarek gün ve geceler gibi ihyâ etmeye çalışmalıyız. Gündüzleri üzerimize düşen işleri yapmakla geceleri evrad ve ezkârla geçirmeliyiz. Kur'ân-ı Kerîm'i önce fem-i muhsinlerden (güzel ağızlardan) tecvid üzere öğrenip okumalı ve Kur'ân'ın meal ve tefsirlerini de daha önce de tavsiye ettiğim gibi Elmalılı M. Hamdi Yazır'ın "Hak Dini Kur'ân Dili" tefsirinden, Prof. Dr. Suat Yıldırım'ın "Kur'ân-ı Hakim ve Açıklamalı Meali"nden ve Bediüzzaman Hazretleri'nin "İşârât' ül-İcaz" tefsiri ve diğer eserlerinden okuyup anlamaya çalışmalıyız.

19.01.2004

Necran Papazlarının Mescid-i Nebevi'-de Ayinleri

Akademisyenler seviyesinde bir dost grubunda, "Dinler arası diyalog" mevzuu konuşuluyordu: "Önce bu tabir doğru muydu? Bunun yerine 'din mensupları arasında diyalog' dense daha uygun olmaz mıydı?" İçlerinden bazıları, birinci itirazı haklı buluyor: "Elbette bu diyalog çeşitli din mensupları arasında olacaktır." diyordu. Bir köy hâline gelen dünyada, değişik inanç ve anlayışa sahip insanların aynı apartmanın dairelerinde bir arada otururken elbette aralarında bir diyaloğa ihtiyaç vardı. En azından huzurlu ve güvenli bir dünya için herkes birbirine saygı duyacak ve herkes birbirini kendi konumunda kabul edecekti.

Bazıları, diğer din mensuplarının ayağına gitmeyi, zillet kabul ediyordu. Bunlara, Efendimiz (s.a.s.)'in müşrik putperestlerin hatta İslâm düşmanı Ebu Cehil'lerin ayağına yüzlerce defa tek

taraflı gittiği hatırlatılarak: "Halbuki şimdi ayağına gidilenler ne Mekke müşrikleri ne de Ebu Cehil'ler, bilakis ehl-i kitap olan semavî din mensupları" denildi.

"De ki: Ey ehl-i kitap! Geliniz aramızda müşterek olan şu kelime üzerinde karar kılalım: Allah'tan başkasına ibadet etmeyelim. Ona hiçbir şeyi şerik koşmayalım, kimimiz kimimizi Allah'ın yanında rabb edinmesin." (Âl-i İmrân Suresi, 64) buyuruyor. Peki bu hitap kime? Bize mi, yoksa diğer din mensuplarına mı? Elbette bize. Bunu yapacak olan bizleriz. Biz 'Geliniz' diyeceğiz. Elbette bunu söylemek için de biz ayaklarına gideceğiz. Buradan: "Onlar sizin ayağınıza gelsin diye bir hüküm çıkarmak mümkün değil."

Yine böyle bir sohbet sırasında: "Hıristiyanların yanına diyalog için gitme, onların camiye gelmeleri nasıl olabilir?" sorusuna bir tefsir profesörü de: "Peygamberimizin Mescidi, elbette bizler için en mühim mekânlardandır. İşte yanına gelen Necran papazlarının orada ibadet ve âyin yapmalarına izin verdi." dedi. Olay özetle şöyle: Yemen'in Mekke tarafına düşen Necran bölgesi halkı aslen Arap olmasına rağmen Hıristiyanlaşmıştı. Mekke fethinden sonra Medine'ye bir heyet göndermişlerdi. İçlerinde papazlar vardı. Hz. İsa Aleyhisselam'ın şahsiyeti üzerine münakaşalar oldu. Hz. Muhammed Aleyhisselam onlara iyi davrandı. Hatta Necranlılar pazar günü ibadet etmek istediler, Efendimiz (s.a.s.) onlara ibadet etmeleri için Mescid-i Nebevi'yi tahsis etti. Onlar da kendi dinlerine göre doğuya doğru dönerek âyinlerini icrâ ettiler...

Hz. Ömer bir gün sokakta dilenen yaşlı bir gayrimüslim görünce: "İnsanların elleri ayakları tu-

tarken vergi alıyorsunuz. Yaşlanınca onları sokağa terk etmek doğru değil." diyerek beyt'ülmâlden (devlet hazinesinden) para tahsis ettirdi.

Hadis-i şerifte de Efendimiz (s.a.s.): "Kim zimmî (İslâm ülkesindeki gayrimüslim) olan birisine eziyet ederse, ben onun hasmı olurum." buyurmuştur.

Daha önce Endülüs Emevi Devleti zamanında Avrupa'nın göbeğinde uzun müddet Müslüman, Hıristiyan ve Yahudiler huzur ve güven içinde İslâm idaresinde beraber yaşamıştır.

Osmanlı Devleti döneminde de gayrimüslimler, beraber yaşadıkları Müslümanlar arasında inanç ve ibadet hürriyetlerini en geniş şekilde kullanmışlardır. Abdülhamit zamanında yaptırılan Darü'l-aceze'de hem cami, hem kilise hem de havra yan yana beraber inşa edilmiştir ve hâlen bu beraberlik devam etmektedir...

Bütün bunlar, İslâm tarihinin en başından günümüze kadar, İslâmiyet'in diyaloglara açık olduğunu ve herkesi kendi konumunda kabul ettiğini göstermektedir.

18.01.2004

Lokal Bir Mesele Genelleştirilmemeli

Bir yazımızda üzerinde durduğumuz bir hususun umumî olmayıp lokal bir mesele olduğunu ifade etmek istiyorum. Yani: "Sizinle savaşanlarla siz de Allah yolunda savaşın. Fakat haksız yere saldırmayın. Çünkü Allah haksız yere saldıranları sevmez. Onları nerede yakalarsanız öldürün, onların sizi çıkardıkları yerden (Mekke'den) siz de onları çıkarın! Fitne çıkarmak, adam öldürmekten daha kötüdür. Mescid-i Haram'da (Kâbe ve çevresi) onlarla savaşmayın ki, onlar da sizinle savaşmasınlar. Fakat onlar sizinle savaşırlarsa, hemen onları öldürün; kâfirlerin cezası böyledir. Eğer onlar vazgeçerlerse, Allah bağışlayandır, esirgeyendir. Fitne ortadan kalkıncaya kadar savaşın." (Bakara Suresi, 190-193)

Fitne, Kur'ân'ın tarifine göre, Müslümanları öldürmek, tutuklamak, sürgün gayesiyle takip etmek (8/26- 30) Kâbe'yi ziyaretlerine engel olmak (2/214; 8/34), insanların Müslümanlığa ait

düşüncelerini çarpıtmak suretiyle inanç kanallarını tıkamak ve Müslüman olanları dinlerinden caydırmaya çalışmak (8/33-49); ihanet için her fırsatı değerlendirmek (8/58); yapılan anlaşmaları her defasında ihlâl etmek (8/56) demektir. Bu tarif esas alınmadan: "Fitne ortadan kalkıncaya kadar savaşın." (Bakara 2/193) âyeti doğru yorumlanamaz.

Bu savaş Mekke ve civarındaki müşriklerden fitne çıkaran kısımla ilgilidir. Hatta müşrik olup fitne çıkarmayan müşriklerle anlaşmalar sulh içinde devam etmiştir. Fitneciler, en başta Hudeybiye Anlaşması'nı bozarak Müslümanların müttefiki olan Huzâalılara karşı Beni Bekir kabilesine silahlı yardımda bulunmuşlardır. Ayrıca Beni Nasr kabilesinden Mâlik b. Avf önderliğinde Hevâzin ve Sakîf kabileleri Mekke Fethi'nden 25 gün sonra Müslümanlara karşı savaşa hazırlanmışlar ve mağlup edilmişlerdir. Kuzey Arabistan'da yaşayan Rumlar bazı Arap kabilelerini yanlarına alarak Filistin hududuna gelmişlerdi. Hz. Muhammed Aleyhisselam da bunlara karşı çıktı. Onlar bir direnme gösteremedi. Tebük, Eyle ve diğer merkezlerden gelen topluluklarla sulh yapılarak geri dönüldü. Böylece İslâmiyet, bütün Arabistan'da hâkimiyeti sağlamış oldu. Ama hâlâ Arabistan yarımadasında az sayıda da olsa Mekke müşriki vardı. Bunlar çeşitli kabile ve milletlerle gizli plânlar üzerinde çalışarak, Hz. Muhammed Aleyhisselam ve Müslümanları tekrar Mekke'den çıkarmaya karar verdiler. "Ey müminler! Verdikleri sözü bozan, Peygamber'i yurdundan çıkarmaya yeltenen ve ilk olarak size karşı savaşa başlamış olan bir toplulukla savaşmayacak mısınız?" (Tevbe, 9/13) âyeti, bu Hudeybiye Anlaşması'nı

bozmakla yetinmeyip, Mekke Fethi günü Hz. Peygamber'in (s.a.s.) kendilerine verdiği emânı çiğneyerek, yeminlerini bozan ve ikinci defa Hz. Peygamber'i (s.a.s.) Mekke'den çıkarmaya azmedenlere karşı Müslümanları uyarıyor. Daha önce kuzeyde Bizans himayesinde yaşayan küçük bir devlet başkanının Hz. Peygamber'in (s.a.s.) elçisini öldürmesiyle başlayan Medine-Bizans gerginliği de yayılma durumundaydı. Ayrıca rivayete göre Tebük Seferi sırasında bazı münafıkların İslâm ordusunun mağlup olduğuna dair yalan haberler yayması üzerine bir kısım Hüzaalı, Müdlic, Huzeyme ve Cezîme oğulları gibi Mekkeli müşrikler, akitlerini bozarak Kureyş'in saflarına katılmışlardı.

Bu bakımdan bu savaş âyetlerini, dînî olmaktan çok o günün şartlarına göre siyasî bir gelişme olarak değerlendirmek en doğrusudur. Çünkü bu âyetler indikten sonra, müşriklerle ve diğer dinden insanlarla anlaşmalar yapılmıştır. Hatta Irak ve İran fetihlerinde Müslüman ordusunun içinde müşrik Araplar da vardı ve Müslümanlarla, omuz omuza savaşıyorlardı. Meşhur Kadisiye filminde bile bu ayrıntı çok vurucu biçimde verilmiş.

Ayrıca Tevbe Suresi'ndeki ültimatom mâhiyetindeki ayetler arasında bile: "Eğer müşriklerden biri emân dileyerek gelmek isterse, ona emân ver ki, Allah'ın kelâmını işitsin. Sonra da onu, emin olacağı yere kadar ulaştır. Çünkü bunlar gerçekten bilmez bir topluluktur. Onlar sizler için doğru davrandıkça, siz de kendilerine doğru davranın." (Tevbe 9/6-7) ifadeleri var. Dikkat edilirse bu âyetlerde anlatılan "eman müessesesiyle" İslâmiyet, müşriklerin himaye edilmesini ve kendilerine

yaşama güvencesi verilen "müstemin" kişinin dokunulmazlığını kabul etmiştir.

Abdullah b. Zübeyr'in babasından naklettiğine göre, Peygamberimiz'in (s.a.s.) hanımı Hz. Âişe'nin ablası Esma binti Ebu Bekir'in, müşrik olan Kuteybe isimli bir annesi vardı. Mekke Fethi'nde bu kadın bazı hediyelerle kızı Esma'nın yanına geldi. Esma bu durumda ne yapması gerektiğini Hz. Âişe yolu ile Peygamber Efendimiz'den (s.a.s.) sordu. Bunun üzerine: "Allah, sizinle savaşmayan, sizi yurdunuzdan çıkarmayan ve düşmanlarınıza yardım etmeyenlere iyilikte bulunmanızı yasaklamaz." (Mümtehine, 8-9) âyetleri indi.

İşte mevzular ele alınırken Kur'ân'ın âyetleri "bütüncül bir bakışla" yani küllî bir nazarla ele alınmalıdır ki, yanlış neticelere varılmasın. Yoksa, Bektâşi'ye: "Niçin namaz kılmıyorsun." diye soranlara, onun "Lâ takrebussalâte" yani "Namaza yaklaşmayın, âyetinden dolayı, namaza yaklaşmıyorum." diye cevap vermesi gibi olur. Sonra biri çıkar: "Oku bakalım âyetin tamamını, orada 'sarhoşken' ifadesi var onu niye okumuyorsun?" diye sorar.

12.01.2004

Fitneye Karşı Mücadele Etmek

Bazı okuyucu ve dostlarımız, Avrupa'da bulunmaları sebebi ile: "Fitne ortadan kalkıncaya kadar onlarla savaşın." (Bakara Sûresi, 193) ve: "Onları nerede yakalarsanız öldürün." (Bakara Sûresi, 191) ayetleri ile ilgili sorulara muhatap olduklarını söylüyorlar.

Aslında bu hususta âyetlerin iniş sebeplerine siyak ve sibaklarına bakmak yeterli olur ve sorunun cevabının ipuçları da yakalanmış olur. Biraz araştırmak isteyenler için, bilhassa Zaman okuyucularının evlerinde bulunan (Zaman'ın hediye olarak verdiği) Prof. Dr. Suat Yıldırım'ın "Kur'ân-ı Hakîm ve Açıklamalı Meali" isimli kitabı ile, merhum Emalılı M. Hamdi Yazır'ın "Hak Dini Kur'ân Dili" isimli tefsirine yani bu âyetlerin geçtiği sayfalara bakmaları yeterli olacaktır. Daha geniş bir araştırma için de Yard. Doç. Dr. Orhan Atalay'ın Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yayınları'nda çıkan

"Doğu-Batı Kaynaklarında Birlikte Yaşama" isimli kitabına müracaat etmeleri tavsiye olunur.

Dr. Orhan Bey bu hususta diyor ki: "Nihai hedef, yeryüzünde vicdanlara baskı yapmak, doğruyu öğrenmeye engel olmak gibi mânâlar ihtiva eden "fitne"yi yeryüzünden tamamen ortadan kaldırmaktır. Bu hedef için, savaş dâhil her türlü meşru vasıta kullanılacaktı. Dolayısıyla bu dönemde İslâm'la fiilen çatışma içinde bulunan Mekke müşriklerine fazla tolerans tanınmadı. (...) Müşriklere karşı bu tür sert, dışlayıcı ve tahkir edici hükümlerin sebebi, onların Allah, Peygamber ve Müslüman topluma fiilî düşman olmaları "Onlar sizi ele geçirseler, size düşman olarak, sizlere ellerini, dillerini kötülükle uzatırlar ve isterler ki, inkâr edesiniz." Mümtehine Sûresi /2, sözlerine ve anlaşmalarına sadık kalmamaları, sürekli ihanete meyilli olmaları: "Onlar kendileriyle antlaşma yaptığında hiç çekinmeden, her defasında antlaşmayı bozan kimselerdir. Onları savaşta ele geçirirsen, kendilerine öyle bir muamele yap ki, onların arkasındaki bütün öbür düşmanlara da ibret olsun da, akıllarını başlarına alsınlar." Enfal Sûresi, 56- 57 ve Müslümanların dokunulmazlıklarına saygı göstermemeleri: "Bir mümine karşı ne ant, ne de antlaşma gözetmezler. İşte saldırgan onlardır." Tevbe Sûresi, 10 idi. Öyle ise bütün bunlara sebebiyet veren müşriklerin düşmanca saldırganlıklarını önlemek ve onları azgınlıklarından caydırmak gerekiyordu. Estirdikleri terör kasırgalarıyla hakikatin yollarını tıkayan "Sana haram ayından, onda savaştan soruyorlar. De ki: 'Onda savaş, büyük bir günahtır. Fakat insanları Allah yolundan çevirmek, Allah'a ve Mescid-i Haram'a karşı nankörlük etmek, halkını ondan sürüp çı-

karmak, Allah yanında daha büyük bir günahtır. Fitne çıkarmak adam öldürmekten daha büyüktür.' Onlar yapabilseler, sizi dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşmaya devam ederler." Bakara Sûresi, 217 ve, Kur'ânî literatürde "fitne" olarak tarif edilen, Müslümanları öldürmek, tutuklamak, sürgün maksadıyla takip etmek "İnkâr edenler, seni, tutup bağlamaları, öldürmeleri veya yurtlarından çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı." Enfal Sûresi, 30. Ka'be'yi ziyaretlerine engel olmak, insanların İslâm'a ait düşüncelerini çarpıtmak suretiyle inanç kanallarını tıkamak ve Müslüman olanları dinlerinden caydırmaya çalışmak; ihanet için her fırsatı değerlendirmek; yapılan anlaşmaları her defasında ihlâl etmek şeklinde pratize edilen saldırganlık ve azgınlıkların kaynağını oluşturan olumsuz eylemler anaforunu (fitneyi) tamamen yok etmek gerekiyordu. İşte bunun için Müslümanlara, bu gücü kullanan zâlimlerle savaşmak için izin verildi. "Kendileriyle savaşılan müminlere, savaşma izni verildi. Çünkü onlara zulmedilmiştir ve şüphesiz Allah, onlara yardım etmeye kâdirdir." Hac Sûresi, 39. Ögeleri vahiyce belirlenen bu savaş; hedef, yöntem, muhteva ve teknik olarak hem Ortaçağ'ın harplerinden, hem de modern dönemlerde tecrübe edilen emperyal karakterli savaşlardan tamamen farklıdır. Çünkü, her şeyden önce bu savaş: "Allah'a itaat, rızasını talep ve şanını yüceltmek uğrunda" ifadeleriyle yorumlanan 'fî sebîlillâh: Allah yolunda' zarfı ile kayıtlı olduğu için, özellikle Ortaçağ'dan günümüze kadar devam eden sömürge ve egemenlik inşa etme maksadına matuf savaşlardan ayrılmaktadır. İkinci olarak bu savaş, saldırganlığı önlemekle sınırlıdır: "Sakın aşırı gitmeyin! Çünkü Allah aşırı gidenleri sevmez." Ba-

kara, 2/190. Buna göre, kadınların, çocukların, yaşlıların, mabedlerde ibadet edenlerin, barış teklif edenlerin, tarafsız kalanların ve Müslümanlarla savaşmayanların öldürülmeleri yasaktır. (...) Allah yolundaki savaşın nihaî hedefi, fitneyi tamamen yok etmek, böylece tam dinî bir özgürlük tesis etmektir. 2/217; 8/39. Bu hedef gerçekleştiğinde, düşmanlık sadece zâlimlere hasredilmelidir. Bu, savaşı lokalize eden ilahî yöntemdir." Orhan Atalay, Doğu-Batı Kaynaklarında Birlikte Yaşama, sayfa: 250-251.

Fitnenin manası ve o günün şartları bilinmeden, hele hele sebeb-i nüzul denilen, âyetlerin iniş sebepleri iyice incelenmeden âyetler üzerinde menfi yorumlarda bulunmak son derece yanlıştır.

11.01.2004

Tayyibat ile Beraber Olmak

İslâmiyet'te temizlik esastır. Eğer fıkıh ve ilmihal kitaplarına bakarsak, hep temizlik bahisleriyle başlar hem de bu bahisler sayfalarca devam eder. İbadet edebilmek için hem kendimizin, hem elbisemizin hem de bulunduğumuz yerin temiz olması gerekir. Gusülsüz ve abdestsiz iken namaz kılamayacağımız gibi, Kur'ân-ı Kerîm'e de dokunamayız.

Çünkü, nuraniyet, yümün ve bereket temizliktedir. Ervâh-ı tayyibe dediğimiz güzel ve hoş ruhlar ve melekler, hep revâyih-i tayyibeye yani güzel ve hoş kokulara gelirler. Ervah-ı habîse denilen pis ve şerli ruhlar ve şeytanlar da pis kokulardan hoşlanırlar. Onların gıdası da pisliklerdir. Onun için tuvalete giderken bile: "Allah'ım, kirden, pislikten, tepeden tırnağa pis olan ve pisliklerle hemhâl bulunan habîsat ve rahmetinden kovulmuş şeytandan sana sığınırım." diye dua ediyoruz.

Cenab-ı Hak israf etmediği için, nurdan, mübarek kelimelerden melekleri, ruhanîleri ve tayyibatı yarattığı gibi, kötü kokulardan, pislikler-

den, kokar şeylerden, metan, bütan gazlarından, insanın içindeki gazdan habîsatı yaratmaktadır. Hem de onlar, onlardan gıdalanmaktadır. Onun için önce etrafımızı, evimizi, işyerimizi, tuvalet ve banyolarımızı tertemiz tutmamız, ayrıca iyi kokularla bezememiz gerekmektedir. Böylece etrafımızda ruhanîler ve tayyibat koşuşur durur.

Kur'ân-ı Kerîm'e de saygılı olmamız gerekmektedir. Onu okumaya başlamadan evvel üzerimize güzel kokular sürünmeliyiz. Eğer melekler Kur'ân kelimeleri ağızdan çıkarken onları emiyorlarsa, ağzımıza da hoş kokular sürmeliyiz.

Tayyibat hususunda Kur'ân-ı Kerîm'de: "Habîsat (kötü kadınlar) habîslere (kötü erkeklere) kötü erkekler de kötü kadınlara; tayyibeler (temiz kadınlar) tayyiblere (temiz erkeklere), temiz erkekler de temiz kadınlara yakışır." (Nur Suresi, 26) "Size kısmet ettiğimiz helâl ve hoş rızıklardan yiyesiniz diye kudret helvası ve bıldırcın indirdik." (Bakara Suresi, 57) "Ey iman edenler! Size kısmet ettiğimiz rızıkların temiz ve helâlinden yeyiniz." (Bakara Suresi, 172) buyuruluyor. Onun için hayvanlardan yaratılışı iğrenç olanların, başka canlıları dişleri ve tırnakları ile öldüren canavarların etleri haram olduğu gibi vücudu zehirleyen ve sağlığa zararlı olan şeylerin yenmesi de haramdır. Hamam ve benzeri yerlerin pis sularını sebze bahçelerine akıtmak mekruhtur. Pis sularla beslenip büyümüş sebzeleri yemek haram değilse de mekruhtur.

Hatta pislik ve kan gibi temiz olmayan şeyleri yemiş olan tavuk, koyun, sığır ve deve gibi hayvanların etleri, bu hayvanlar bir müddet hapsedilmeden ve temiz yiyeceklerle beslenilmeden kesildikleri takdirde, etlerini yemek mekruhtur.

Çünkü bu hâlde etleri fena kokudan kurtulmuş olmaz. Bunların hapsedilme müddeti, tavuklar için üç gün, koyunlar için dört gün, sığır ve develer için on gündür. Akar sulara, meyveli ve gölgeli ağaçların diplerine abdest bozmak da men edilmiştir.

En büyük temizlik de ruhumuzla ilgilidir. Onu, inkârdan, şirkten ve günahlardan temizlememiz gerekmektedir. Bunun ilacı, sağlam ve tahkiki bir iman-ı yakîndir. Sonra da tövbe ve istiğfarla, pasçözenle temizler gibi kendimizi arıtmamız lâzımdır. Hele hele kul haklarından mutlaka helâlleşerek kurtulmamız icap etmektedir.

05.01.2004

Sadaka, Hem Kudreti Hem de Cömertliği Temsil Eder

Kudsi hadiste, kulun nâfile ibadetlerle Cenab-ı Hakk'a yaklaşacağı hatta Hak Teala'nın artık o kulun gören gözü, işiten kulağı, konuşan dili ve tutan eli olacağı ifade edilmektedir.

Bu hususta Muhyiddin İbn-i Arabî üzerine Michel Chodkiewicz tarafından yazılan "Sahilsiz Bir Umman" isimli kitapta şöyle denilmektedir: "Allah bu kulunun basiretini açacaktır; öyle ki, kul kendi melekûtunu ve mahlûklarınkini müşahede edebilir, mahlûkların hallerine ve manevi mertebelerine muttali olabilir ve yavaş yavaş, daha büyük bir nimetin olmadığı rü'yetullaha doğru ilerleyebilir. Kulak iftiraları, gıybeti, küfür veya günah ihtiva eden sözleri dinlemekten sakınmalıdır. Ayrıca kendini Kur'ân'a, emr-i bil-maruf yapanların, nasihatçilerin ve mürşidinin sözlerine vermesi gerekir. Her türlü zikir için de müteyakkız olmalıdır. Şayet bunlara riayet ederse pek çok keramete maz-

har olacaktır: Nebatat ve cemâdat da dahil olmak üzere mahlukların tesbihini işitmek, melekleri dinlemek, ilh... Kulağın takvası sayesinde ulaşılacak menzillerse, sayılan kerametlerden daha büyüktür. Zira kul nihayet Kelâm-ı Kadîm'i hakikaten işitip anlayabilecektir. (...) Dil boş sözlerden, yalan, iftira ve gıybetten temizlenmeli ve sâlih amellere yönelmelidir: Kur'an okumak, zikrullah ve emr-i bilmaruf, ilh... Bu sayede ortaya çıkması muhtemel olan kerametler gelecekten haber verebilmek, görünmeyen varlıklarla konuşabilmek, fevkalade uzak mesafelere sesini işittirebilmek ve sadece söz vasıtasıyla eşyaya varlık vermek gibi kabiliyetlerdir. Fakat hepsinden daha önemlisi, yukarıda zikredilmiş olan hadiste bildirildiği üzere, dilin mükellefiyetlerini, lâyıkıyla yerine getirmiş kulun ağzından konuşan artık Allah (c.c.) olacaktır. (...) El, elbette öldürmek ve çalmak gibi büyük günahlardan berî olmalıdır. Ama aynı zamanda her türlü mâlâyaniden de uzak durması gerekir. Öbür taraftan sadece haramlardan ve mâlâyaniden uzak durmasıyla, yani yapmadığı fiillerle değil, yaptığı fiillerle de hayır işlemeli, mesela sadaka vermelidir. Zira sadaka hem kudreti hem de cömertliği temsil eder. Elin amelleri sayesinde ortaya çıkabilecek pek çok keramet arasında meselâ havadan altın ve gümüş çıkarmak gibi kabiliyetler bulunmaktadır. Ama Allah'ın muttaki kuluna verdiği hakiki mükâfat, bu cins tâli lütuflara inhisar etmez: Elini haram ve mâlâyaniden çekip sâlih amellerle terbiye eden kul Yedullah'ın mahlukat hakkındaki her şeyi Levh-i Mahfuz üzerine yazışını müşâhede edebilecek ve bu sayede de mahlukatın hakikatlerinin ilmine, hem icmâlî hem de tafsîlî olarak ulaşacaktır. Futuhat'ın 336. Bab'ında konu edilen 'kutba bîat'

da elin amelleri vasıtasıyla ulaşılacak bir 'menzil'de gerçekleşmektedir."

Bilhassa bütün farz ve vacipleri edâ ettikten sonra nâfile ibadetlerine dikkat eden, zâhirî ve bâtınî bütün vazifelerine son derece ihtimam gösterenlerde Cenab-ı Hakk'ın lütfu olarak kerametler zuhur edebilir. Bunlar hedef değildir. Bazen bir ibtila, bir imtihan olabilir. Allah korusun sonra benliğini eritemeyenlerde istidraca dönebilir. Onun için, evliyaullah, kerametlerini, ay başı hâlini gizleyen kadın hassasiyetinde gizlemeye çalışmıştır. Ama unutmayalım ki, nâfilesi, evradu ezkârı olmayanlara da İlâhi lütuf ve ikrâmlar pek olmaz. Virdi kesilenin vâridi kesilir. Vâridat-ı Sübhaniye, ilhamat, sünuhat ve inayât-ı İlâhîye olmadan da hiçbir yümün ve bereket olmaz. İbadet ve zikirlerimizle Cenab-ı Hakk'a karşı kurbiyet kazanmaya çalışalım ki, O da bizlere yakın olsun... Evet büyük zâtlar bu yönleriyle temayüz edip gittikçe kudsiyet kesbedince artık icraatlarının kün fe yekûn gibi olacağına dair sözler ve kıssalar vardır. Çağın büyük mürşidi, Zernâbât suyu başında talebelerine irşadda bulunurken dışarıdan gelen bir kişinin kendisini denemek ve keramet sahibi olup olmadığını anlamak için gayret gösterdiğini keşfeder. Ona dönerek: "Bak." deyip avuçlarını suyun içine daldırır ve: "Bismillahirrahmanirrahim" diyerek avucundaki suyu çimenlere döker. Bakarlar ki, Allah'ın izniyle altın olmuş. Sonra tekrar Besmele çekip onları suyun içine atar. Muhatabına: "Bizim işimiz, suyu altın yapmak değil, iman ve Kur'ân'a hizmet etmektir." diyerek esas vazifesine döner.

Gerçekten de kalplerin ve vicdanların imârından daha büyük hiçbir iş yoktur.

04.01.2004

Sağlam Köprüler

Daha önce başka yerlerde de bahsettiğim bir destan, arkadaşım ve hemşehrim Niyazi Sanlı Hoca tarafından yazıldı ve Ufuk Kitapları içinde "Aşka Son Bakış" ismiyle neşredildi.

Bu destan, Batumlu Cemâl ile Hatice'ye ait... Evlenmişler; fakat dört beş ay geçmeden Stalin siyaseti gereği, bir kış gecesi evlerinden toplanıp kamyonlara bindirilmişler ve sıkış tepiş hayvan vagonlarında bilinmez bir yere doğru yola çıkarılmışlardı. Geri dönüş bir işe yaramasın diye de hayvanları birer birer kurşun sıkılarak öldürülmüştü. Pencereleri kırık vagonlarda giderken pek çok insan soğuktan ölmüştü. Cemâl'in annesi de ölenler arasındaydı. Yol boyunca onlar gibi zavallı insanlar vagonlara dolduruluyordu. Tam bir mahşerdi. Herkes birbirini kaybetmişti. Ama Cemâl ve Hatice hep el ele beraberdi. Kaçmaya karar verdiler. Akşam tren yavaşlayınca askerlerin gafletinden istifade ile kaçacaklardı. İlk fırsatta

Cemâl atladı; ama Hatice belki de karnındaki bebeğin korkusu ile bunu başaramadı. Hatice'yi yakalayıp komutana götürdüler. Sonra da ağır hakaret ve küfürler altında vagon vagon dolaştırdılar. Sonunda herkesin önünde subay silahını çıkarıp: "Son duanı et!.." diye bağırdı. Hatice bir eliyle tren kapısının kolundan tutuyor öbür eliyle karnındaki bebeğini tutuyordu. Subay, onun alnının ortasına nişan aldı. Fakat gözü karnındaki eline kaydı. Hamile olduğunu fark edince silahını indirdi.

Asıl macera bundan sonra başlamıştı. Cemâl, bir yolunu bulup Türkiye'ye gitmiş, Hatice de yurdundan çok uzak bir yere yerleştirilmişti. Hatice, doğan çocuğuna İsrafil ismini verdi... İsrafil okula, çoğunluğu Kazak, Rus, Yahudi, Alman, Koreli ve Ahıska Türk'ü olan çocuklarla başladı.

Cemâl döne dolaşa İstanbul'a geldi. Uzun bir direnmeden sonra Müşerref ile nikah masasına oturdu. Mustafa, Kemal ve Canan isminde üç çocukları oldu.

Hatice'nin oğlu İsrafil, büyüyüp Sabriye ile hayatını birleştirdi. İlk çocukları olunca Hatice, torunun bir elçi olup kendisini Cemâl'e kavuşturması dileğiyle ona Resul ismini verdi. Resul ortaokulu bitirdiği sene Kazakistan'a Türk kolejleri de açılmıştı. Bunu duyan Resul: "Nine Türkler gelmiş!.." diye bağıra bağıra evlerine geldi. Öğretmenleri evlerine davet edip ağırladılar. Bu arada Hatice ninenin hayat hikayesini de öğrenmiş oldular. Sonra Türk kolejine gidip mezun olan Resul, İstanbul'a YÖS'e (Yabancı Öğrenci Sınavı) gelmişti. Muhsin öğretmene sohbet sırasında kendi geçmişini, Hatice nineyi, Cemâl dedeyi anlatmış. "Ninem bana Cemal'imin ölüsünden veya

dirisinden mutlaka bir haber getir, diye beni buralara gönderdi." demişti.

Öbür taraftan Canan'ın oğlu da Mustafa beyin talebesiydi. Müdür de Muhsin beydi. Canan'ın ağabeyi Kemal, Muhsin beye teşekküre gelince babası Cemâl'in başından geçenleri anlattı. Annesi Müşerref vefat etmişti; ama Cemâl bey yaşıyordu. Muhsin hemen Resul'ü hatırladı. İşte böylece Cemal Dede ile Hatice Nine'nin kavuşma ümitlerinin gerçekleşmesinde gerçek adım atılmıştı. 152 sayfalık kitabı ancak bu kadar özetleyebildim. Sürpriz neticeyi de inşallah sizler bizzat kitaptan takip edersiniz...

İnsanlığın evrensel değerlerini, özümüz ve kökümüzün insanî yönünü, dilimizi ve kültürümüzü büyük bir fedakârlık hatta cefakârlıkla bütün dünyaya yaymaya çalışan ülkemizin yüz akı Türk kolejlerinin mübeccel öğretmenleri pek çok değerli hizmetleri yanında işte böyle bir hasretin son bulması için de ayrı bir köprülük vazifesi yapıyorlar.

Bu hatıralar artık yazılmaya başlandı: Ufuk Kitapları, Ali Tokul'un Akasya Hikâyeleri'ni yayınlamıştı. Kaynak Yayınları Seher Durmaz'ın Bir Güzel Gurbet Kırım kitabını neşretti... İşte şimdi de bu kitap... Yenilerini bekliyoruz. Evet bu destanlar mutlaka yazılıp gün yüzüne çıkarılmalıdır.

28.12.2003

Öğretmenlerim Geldi!

Öğretmen Fuat Çomaklı Orta Asya hatıralarında, oralardaki işadamlarımızdan ve öğrencilerden de şöyle bahsetmektedir:

Celal-Âbad'da pamuk işi ile uğraşan Uşaklı bir işadamı vardı. Evlerimiz altlı üstlü idi. Yani komşu idik. Hanımıyla beraber gelmiş altı-yedi ay kalmışlardı. Kaldıkları süre içinde maddî-manevî, ana-baba oldular, bu yad ellerde bizlere. Allah razı olsun. Uşaklı Alâaddin ağabeyin, bir gece evinde oturuyorduk. Yatsıları kılmıştık. Vakit ilerlemişti. Buna rağmen hanımına: "Öğretmen oğullarımız geliyor, bir şeyler hazırlayalım." dedi. Sonra mühim bir problem varmış gibi bütün öğretmenleri evine davet etti. Muhteşem bir sofra hazırlanmıştı. Sadece bir kuş sütü eksikti... Çok güzel bir sürpriz olmuştu. Çok güzel yemek yapan hanım ablamız, Ramazan boyunca her gün iftâr yemeği verdi. Allah ebeden râzı olsun...

Kola ve çikolata satan altmış yaşlarında Manisalı bir işadamı ağabeyimiz de gençlere yardımcı olayım diye gelmişti. Yengemiz: "Ne ihtiyacımız var ki, gidelim oralara?" diyerek gelmemişti. Manisalı bu güzel niyetli ağabeyimiz bizlere bir şeyler yapmak istiyordu. Bir seferinde evde pilav yapmak istiyor; ama bir türlü tutturamıyor. "Bâri hanıma sorayım." diye Türkiye'ye telefon ediyor: "Hanım canım pilav çekti, pişirdim; fakat güzel olmadı. Bana bir tarif eder misin?" diyor. Zaten, gittiğine çok kızan ve bu işe bir mânâ veremeyen yenge sinirli bir şekilde: "Ne işin var oralarda... Madem canın pilav istedi, atla uçağa, hemen gel!." diyor. Bunu anlatarak, bizleri de gülmekten yerlere yatırıyor.

Velilerimizi tanımak için de aile ziyaretleri yapıyorduk. Mevsim kıştı. Günlerden cuma... Kar hafif yağıyordu. Okul tatil olduğu için biz de haber gönderdiğimiz veli ve öğrencileri akşam ziyaret edecektik. Ziyaretlere başladık... Gecenin geç vakti oldu bitiremedik. Saat yarımdı bir öğrenci velimiz kalmıştı. Kararsızdık... Söz verilmişti gidilmeliydi; ama çok geç olmuştu.

Bu sırada öğrenci ile babası arasında şunlar konuşuluyordu:

-Bak oğlum, vakit geçti... Öğretmenlerin gelmezler!

-Baba gelirler!

-Yat oğlum, artık gelmezler!

-Söz verdiler... Benim öğretmenlerim gelirler.

Tam bu konuşmalar yapılırken de eve doğru hareket eden arabanın teybinden de şöyle bir konuşma aksetmektedir:

-Peygamber Efendimiz (s.a.s.) aç ve susuz halde otururken kapı vurulur ve Hz. Ebu Bekir içeri

girer. Efendimiz (s.a.s.) ona niçin geldiğini sorar. O da aç olduğunu beyan eder. Beklenirken aynı ızdırapla Hz. Ömer gelir. Bunun üzerine hepsi beraber gecenin geç vaktinde Ebu Heysem'in evine giderler. Kapıya önce Hz. Ömer vurur ve o gür sesiyle: "Yâ Ebâ Heysem!" diye çağırır. İçeride çocuk: "Baba, Peygamberimizin arkadaşı Ömer geldi!" der. Ebu Heysem: "Yat oğlum bu saatte Ömer ne arar?" der. Bu sefer kapıya Hz. Ebu Bekir vurur ve o nârin, ince sesiyle Ebu Heysem'i çağırır. Çocuk yine: "Baba Peygamberimizin arkadaşı Ebu Bekir kapımıza vurdu!" der. Babası: "Yat oğlum, bu saatte Ebu Bekir'in ne işi var?" der. Kapıya son olarak Peygamberimiz (s.a.s.) vurup seslenince artık çocuk babasına sormaz; doğruca gidip kapıyı açar ve: "Baba, Peygamberimiz, Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer geldi!" der.

Konuşma tam buraya gelince, arabanın farları da öğrenci velimizin camına vurur. Öğrencimiz de: "Baba, öğretmenlerim geldi!" diyerek yalın ayak kapıya fırlar. Babası bizi içeri aldı. Hoşbeşten sonra bize: "Bu çocuğa ne yaptınız? Bir türlü yatıramadım, kulağı kapıda, gözleri pencerede, kalbi sizlerle. Ben de sizleri merak ettim! Bizden çok sizleri seviyor." dedi. Öğrencimiz Çintemir'in gözlerinden mutluluk okunuyordu.

Bu öğrencimiz yıllar sonra beni Türkiye'de aradı: "Hocam şu anda Erzurum'dayım. Sizleri ziyarete geldim." dedi. Üniversiteyi Samsun'da okuyordu. Beraber ziyaretler yaptık. Vefa adına vefalıların köylerini, köy mezarlığındaki atalarını ziyaret ediyordu. Ben de ona yoldaşlık yapıyordum.

22.12.2003

Bir Güzel Gurbet Kırım

Kendilerini eğitime adamış, eğitim gönüllülerinin dünyanın her köşesinde yaşadıkları gerçek destanları bizzat kendi kalemlerinden okumayı çok istiyorduk. Bu isteğimiz yavaş yavaş gerçekleşmeye başladı. Bunlardan birisi de Seher Durmaz'ın yazdığı "Bir Güzel Gurbet Kırım" isimli kitap... Kaynak Yayınları'ndan çıkan bu eserin takdimini muhterem hocamız Prof. Dr. Cihan Okuyucu yazmış.

"Gahi gurbet vatan olur, gahi vatan gurbetlenir" mısrası ile yazısına başlayan Cihan hocamız şöyle diyor: "Heyecanlarımızı, ümitlerimizi, rüyalarımızı Afrika çöllerinden, Sibirya steplerine kadar uzak iklimlere taşıyor, oralarda yeni bir destanın ilk mısralarını yazıyorlar. Ben de bu destanın isimsiz şairlerinden olan böyle bir aileyi, Şahin ve Seher Durmaz çiftini birkaç yıl önce Kırım'da tanımış, üç küçük çocuklarıyla gurbetlere düşmüş bu genç çiftin gayretlerine, zorluklarına, ümit ve ümitsizliklerine şâhit olmuştum. O zaman

şöyle düşünmüştüm: 'Kırım'da ve diğer birçok diyarda bütün bu yaşananların senaryosunu kim yazacak, bu heyecanları hangi kalp, kalem ve kâğıtla buluşturacak? Yaşadığımız tarihi yazmaya ne zaman başlayacağız? Yoksa bu sessiz tarihin satır araları böylece nisyan sisleri altında yitip gidecek mi?' Şimdi o zamanlar misafiri olduğum Seher Hanım'ın, Kırım'da geçirilmiş üç yıllık hayat tecrübelerini incelerken bu temennimin kısmen de olsa gerçekleşmesinden mutluyum. Deneme türünün bu yalın, gösterişsiz ama usta kalemi birkaç fırça darbesiyle önümüzde bir manzarayı canlandıran mâhir ressamlar gibi canlı hayat tabloları sunuyor bize. Bu tabloların içinde kimler yok ki: Günü gelince sessizce ölüveren, kapı önlerinin çekirdek satıcısı yaşlı Rus hanımları, 20 metrekarelik bir odaya sığan Özbekistan muhacirleri, fedâkâr öğretmenler, Türkiye'den ağzı süt kokarak gelmiş ve alınlarında dört beş yıllık çile ve emeğin şâhidi olan kırışıklarla dönen gayretli öğrencilerimiz... En çok da kadınlar, Kırım'ın çilekeş kadınları: Lenure teyze, Gülnaz, Dilara abla ve diğerleri... Bu sade ama duyarlı satırları okurken acıları, ümitleri, olumlu ve olumsuz yönleriyle insanın her yerde insan olduğunu yeniden öğreniyor ve okuduklarımızla çok zaman yer değiştiriyoruz."

Kitaptan bir bölümün bazı ifadelerini aktarmak istiyorum: "Din-İslâm, henüz beş yaşında bir çocuktu. Annesi Kırım Tatarı, babası ise Kazak'tı. Daha bebekken, talihsiz bir kazada babasını kaybetmişti. O, belki bunun farkında bile değildi. Bu elim olaydan sonra, anası, biricik oğluyla Kırım'ın Bahçesaray ilçesinde yaşayan ailesinin yanına döndü. Hayatlarını burada devam ettirmeye, ka-

rarlı ana-oğul için büyük bir teselli olmalıydı. Din-İslâm, yetim bir çocuktu. O, yetimliğin mânâsını bilmiyordu; ama yaşıyordu. Anası, ninesi ve dedesinin şefkat kanatları altında büyüyordu; fakat koşup kucağına atılacağı 'Babacığım!...' deyip sarılacağı, akşamları çalan kapının önünde oğlunu bir an önce öpebilmek için sabırsızlanan babasına kapı açıp öpücük bombardımanına tutulacağı sevinç anlarından mahrumdu. O, çocukluğun saf ikliminde yeşeren bir filiz gibiydi. Duyguları da, düşleri de çorak olmayan topraklara saçılan tohumları andırıyordu. Çocukluk, münbit topraklara eş değerdeydi. (...) Din-İslâm, adıyla, herkesin dikkatini üzerine çekiyordu. Adını duyup da şaşırmayan, anlamını ve kimin koyduğunu sormayan yok gibiydi. Bir yabancı ile hep aynı diyaloğu yaşamaya alışmıştı sanki:

-Adın ne senin?

-Din-İslâm.

-Din İslâm mı?

-Hıı.

-Ne güzel adın var! Dinin?

-İslâm.

-Dinini seviyor musun?

-Çoook!

-Kim koydu adını?

-Babam.

-Neden bu ismi koymuş baban?

-Bilmem.

Bu arada anası girerdi devreye. Biraz mahcup, biraz mahmur cevaplardı alışık olduğu bu soruyu:

-Biz dinimizden habersiz büyüdük. Dinimizin adı, oğlumuzun adında yaşasın, oğlumuz da dini yaşasın istedik. Babası koydu bu ismi. Ben de çok beğendim ve tasdik ettim.

"İsminle bin yaşa, e mi sen!" duasını hep alırdı küçük Din-İslâm ve bundan o kadar çok hoşlanırdı ki; gülerken, minik beyaz dişleri ortaya çıkardı. 'Sağ olunuz, âmin' der ve yabancı ile dostluğun ilk basamağını aşmış olurdu. Bundan sonrasını da, tatlı sohbetiyle ve cana yakınlığıyla geliştirdikçe geliştirirdi."

İşte böyle güzel hatıralarla dolu bu güzel hatıra kitabını bir tek örnekle bilgilerinize arz ediyorum.

15.12.2003

Bir Rus Genci, Finlandiyalı'ya Dedi ki...

Finlandiya'da bulunan bir arkadaşımız gönderdiği mektubunda şunları anlatıyor:

Finlandiya'da Hasan Şâhin isimli, makine mühendisi bir delikanlı ile tanıştım. Finlandiya'ya geliş hikâyesini şöyle anlattı: "İngilizcem gelişsin diye Finlandiya'dan bir mektup arkadaşı buldum. Belli bir zaman yazıştık. Neden sonra kız, anne, babasını ve kardeşini alarak Türkiye'ye gezmeye geldi. Samsun'da oturan ailem onları çok güzel ağırladı. Türk misafirperverliğini detayları ile gördüler. Ayrıca benim içki ve kötü alışkanlıklardan uzak, dindar bir insan olmam bilhassa kızın çok hoşuna gitti. Daha sonra muhabbetimiz arttı. Böylece birbirimizi tanıyarak ve severek evlendik. Benim yaşayışım Sonya' ya çok tesir ediyordu. Nihayet kendisi isteyerek Müslüman oldu. Fakat, Müslümanlığını, ailesi kendisini dışlamasın diye gizledi. Bir kızımız olunca ismini Aylin Meryem koyduk. Kayınvalidem Meryem'in vaftiz yaptırıl-

masını istedi, Sonya da kendisinin Müslüman olduğunu, Meryem'in de öyle olacağını ifade edince annesiyle Sonya'nın arası açıldı. Sonya, İngilizce ve Almanca öğretmenliği bölümünden mezun şuurlu bir hanımefendi. Fakat annesinin bu tavrından, aralarının açık olmasından üzgün... Arayı bulmak için dua ediyor. Ben de ediyorum. Ne olursa olsun, aramızın iyi olmasını istiyoruz."

Hasan Bey bir gün Halil ağabeyimizin pizza dükkânına gidiyor. Orada Finlandiyalı bir gençle sohbete başlıyorlar. Türkiye ve Türkler mevzuu açılınca, Finli genç tepki gösteriyor, ters sözler ediyor. "Türkler zaten tarihte şöyleydi..." derken sözünü bitirmeden yan masada oturan ve konuşulanları dinleyen bir Rus delikanlı hemen araya giriyor ve Finlandiyalıya: "Siz hiç Türkiye'ye özellikle de İstanbul'a gittiniz mi? Veya siz bir Türk aileye misafir oldunuz mu? Şimdi hiç gitmeden görmeden Türklerin barbar olduğunu söylüyorsunuz. Çok yanlış. Bakınız ben bir Rus'um, ama bir Türk kolejinde okudum. Türk öğretmenlerden gördüğüm güzelliğe, terbiyeye hayranım. Türkiye'ye gittim. Kendi gözlerimle gördüm ki, onlar çok iyi insanlar. Hele İstanbul... Gitmeni ve görmeni tavsiye ederim. Bütün düşüncelerin değişir..." diyor. Finlandiyalı şaşırıyor, sonra da: "Aslında, ben de merak ediyorum ve bilhassa İstanbul Boğazı'nı çok görmek istiyorum. Ama tereddüdüm var. Şu anda Türkiye'de savaş var mı?" diye soruyor. Rus genci: "Türkiye'nin savaşla alâkası yok. Irak Savaşı Amerikalılarla alâkalı..." diyor ve anlatmaya şöyle devam ediyor: "Ben Türk kolejinde okurken, bazı Rus anne-babalar, bizim koleje kız çocuklarının da alınmasını istediler. Çünkü hep erkek öğrenciler vardı... Ama bizim

belediye idarecileri, bizzat okulumuzun Türk idarecilerine: "Erkeklerin içine kızları almayın biz size ayrı bir bina verelim, orayı da kız koleji yapın. Sakın karıştırıp da başarınızı bozmayın.' dediler" diyor.

Elbette bizleri bir yabancının bilhassa bir Rus'un anlatması çok mühim. Hasan Şâhin Bey, Finlandiya'ya gelince önce bir türlü iş bulamaz. Müracaatlarından birisinden sonra makine mühendisi olarak işe alınır. Bir gün patron der ki: "Hasan Bey biliyor musun, niçin diğerleri içinden seni seçtim?" O da: "Bilmiyorum" deyince: "İçki içmediğini anlayınca seni tercih ettim." der.

Patronun hanımı gazeteci, bizlerle röportaj yapmak, Müslüman bir aileyi tanıyıp tanıtmak istiyor.

Arkadaşımızın mektubunu sizlere aktarmış oluyorum. Elbette ki, insanlarımızın kalitesi, kaliteli işler yapması, bilhassa eğitim hizmetleriyle Anadolu'yu, onun güler yüzünü tanıtması çok güzel... Şimdi atılan tohumların önümüzdeki on beş-yirmi sene sonra vereceği güzel meyveler inşaallah bizleri ve ülkemizi, lâyık olunan noktaya doğru yükseltecektir. Benzer olaylara dünyanın her tarafında şâhit olunacağına inanıyorum.

Bir gün Azerbaycan'ın milli şairi Bahtiyar Vahapzâde ile İstanbul'da sohbet ediyorduk. Dedi ki: "Ben Azerbaycan ve Türkiye'deki bu kolejlerin başarılarına yakından vâkıf olduktan sonra sağda solda anlatmaya başladım. "Ne olacak yani?" diyenlere hep şu misali verdim: Bir gece birisi bir kapının kilidini eğe ile yavaş yavaş kesmeye çalışıyormuş. Birisi de oradan geçerken ona: "Ne yapıyorsun?" diye sormuş. O da: "Görmüyor musun kemân çalıyorum işte!" demiş. Öbürü: "Bu nasıl

keman çalmaktır ki, hiç sesi çıkmıyor!" deyince: "Esasen sesi sen yarın çok daha iyi duyarsın." deyip işine devam etmiş. Belki çok güzel bir teşbih olmadı; ama anlatmak istediğim mesele, biz bu kolejlerin güzel ve hoş seslerini on beş-yirmi sene sonra dünyanın her tarafından gelen güzel haberlerle daha iyi fark edeceğiz."

İnşaallah bu tespit ve temenni daha da gür bir şekilde kendisini gösterir.

14.12.2003

Kur'ân-ı Kerîm'i Fem-i Muhsinden Öğrenelim

Efendimiz Muhammed Aleyhisselam buyuruyor ki: "İçinde Kur'ân okunan evde melekler hazır olur, ondan şeytanlar ayrılır. Ehline geniş ve rahat olur. Hayrı çoğalır, şerri azalır. İçinde Kur'ân okunmayan evde şeytanlar hazır olur, ondan melekler ayrılır. Ehline dar ve sıkıntılı olur. Hayrı azalır, şerri çoğalır."

"İçinde Kur'ân okunan ev, gök ehline, yer ehline yıldızların göründüğü gibi görünür." (Beyhaki, Hz. Âişe'den)

"Kıyamet gününde Kur'ân kendisini okuyan için ne güzel şefaatçidir! Kur'ân der ki: 'Ya Rabb'i, ona ikramda bulun.' Kur'ân okuyana keramet tâcı giydirilir. Sonra Kur'ân: 'Yâ Rabb'i daha fazlasını ver.' der. Ona keramet elbisesi giydirilir. Sonra Kur'ân: 'Ya Rabb'i, ona daha fazlasını ver ve ondan razı ol' der. Allah rızasından başka da artık bir şey yoktur."

"Kur'ân okuyun ve ağlayın. Eğer ağlamazsanız, kendinizi ağlamaya zorlayın (ağlama havasına giriniz)." (Sa'd İbn-i Ebi Vakkas'tan)

"Kur'ân, fakirlik değil, zenginliktir, ondan başka zenginlik yoktur." (Ebu Yale, Tabarani)

"Kur'ân, gerçek devadır." (Hz. Ali'den)

"Kur'an, şefaatçidir ve şefaati makbuldür. Onu önder edeni, cennete götürür. Onu arkasına atanı da cehenneme sevk eder." (Tabarani)

"Kur'ân, Allah'a göklerden, yerden ve içindekilerden daha sevimlidir." (Ebu Naîm, İbn-i Ömer'-den)

"Kur'ân-ı Kerîm'i çok okuyanlar, cennet ehlinin ârifleridir."

"Kur'ân'ı öğrenin ve onu okuyun. Çünkü Kur'an'ı öğrenip okuyanın ve onu tatbik edenin misâli, misk dolu bir dağarcık gibidir ki, ondan her tarafa misk kokusu yayar." (Tirmizi, Ebu Hureyre'den)

"Kur'ân'ı öğrenin ve tilavet edin. Çünkü Allah, onu okumanın karşılığı olarak her bir harfine on hasene mükafat verir. Ama ben demiyorum ki, Elif Lâm Mim bir harftir. Bilakis Elif bir harf, Lâm bir harf, Mim de bir harftir." (İbn-i Mesud'dan)

Bu sevaplar Ramazan ayı gibi mübarek aylarda ve cuma günlerinde, yedi yüz ve bin kat sevap olur. Kadir Gecesi'nde ise otuz bin kata kadar çıkar. Çünkü: "Biz onu (Kur'ân'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik. Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen nereden bileceksin (Bir bilsen Kadir Gecesi'nin ne olduğunu)! Kadir Gecesi bin aydan (otuz bin günden) hayırlıdır." (Kadir Sûresi) buyurulmaktadır.

İşte böyle mübarek, bereketli, hayırlı ve uğurlu bir kitap ile karşı karşıyayız. Her şeyden önce onu, bir "Fem-i muhsin"den yani kaidesine uygun olarak okuyan güzel bir ağızdan öğrenip okumalıyız. Sonra da mânâları üzerinde düşünmeliyiz. Bu hususta Türkçe kaynak eserler çok elhamdülillah... İşin bu tarafı çok mühimdir. Hâfız Münâvî şöyle bir vaka nakleder:

“Küçük bir çocuk hafızlığını ikmal etmiştir. Sabaha kadar Kur'ân-ı Kerîm'i hatmediyor, namazını kılıyor, ertesi gün de hocasının karşısına çıkıyor, çıkıyor, ama biraz da rengi benzi sararmış olarak çıkıyor. Hocası, maddî mânevî mürşid olabilecek durumda bir üstattır. Talebesinin renginin niçin sarardığını diğer talebelerine soruyor. Onlar da: "Üstadım, bu talebeniz sabaha kadar Kur'ân-ı Kerîm'i hatmedip duruyor ve tabii sabaha kadar gözüne uyku girmiyor, sabah olunca da kalkıp derse geliyor." diyorlar. Üstad talebesinin Kur'an-ı Kerîm'i böyle okumasını arzu etmediği için onu karşısına alır ve ona: "Kur'ân indiği gibi okunmalıdır evlâdım." der. "Bugünden itibaren sen Kur'ân'ı, şu ana kadar okuduğun gibi değil, onu okurken beni karşında farz et ve üstadına dersini iade ediyorsun gibi oku." tavsiyesinde bulunur.

Çocuk gider, o gece Kur'ân-ı Kerîm'i okur ve sabah üstadının huzuruna geldiğinde: "Efendim bu gece ancak Kur'ân-ı Kerîm'i yarısına kadar okuyabildim." der. Üstad: "Pekâlâ, sen bu gece de Kur'ân-ı Kerîm'i doğrudan doğruya Rasulü Ekrem'in (s.a.s.) huzurunda okuyor gibi oku." der. Talebe: "Ben, kendisine Kur'ân nazil olan zatın huzurundayım; doğru okumalıyım" diyerek heyecanla daha bir dikkatlice tilavet eder... Ve o gün üstadına, ancak Kur'ân-ı Kerîm'in dörtte birini

okuyabildiğini belirtir. Üstadı da terakkiyi görünce, bir mürşidin müridinin dersini artırması gibi: "Sen şimdi de o emin melek Cibril'e oku." der. Talebe gider gelir: "Vallahi üstadım, bugün ancak bir sûre okuyabildim." der.

Üstadı da: "Evlâdım şimdi de onu, binlerce hicabın verasında bulunan Mevla-yı Müteal'in huzurunda okuyor gibi oku. Düşün ki, okuduğunu Allah (c.c.) dinliyor, senin için indirdiği kelamını senin ile mukâbele ediyor." Talebesi ertesi gün ağlayarak üstadının karşısına gelir: "Üstadım, 'Elhamdülillahi rabbi'l-âlemin' dedim, 'Mâliki yevmi'd-dîn'e kadar geldim, 'İyyake na'budü' demeye bir türlü dilim varmadı. Çünkü bunun manası: 'Sadece Sana kulluk yaparım', halbuki ben o kadar çok şeye kulluk yapıyorum ve o kadar çok şey karşısında serfürû ediyorum ki, O'nu karşımda hazır ve nazır mülahazaya alınca: 'İyyake na'budü'yü aşamadım." der.

Ne mutlu böyle okuyabilenlere...

08.12.2003

Kur'ân Tilâvetine Gökten Sekine İniyor

Sehl İbnu Muâz el-Cühenî (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (s.a.s.) buyurdular ki: "Kim Kur'ân'ı okur ve onunla amel ederse, kıyamet günü babasına bir taç giydirilir.

Bu tâcın ışığı, güneş dünyadaki herhangi bir evde bulunduğu takdirde onun vereceği ışıktan daha güzeldir. Öyleyse, Kur'ân'la bizzat amel edenin ışığı nasıl olacak, düşünebiliyor musunuz?" (Ebu Davut, Salat 349)

Hz. Ali (r.a.) anlatıyor: "Resulullah (s.a.s.) buyurdular ki: "Kim Kur'ân'ı okur, ezberler, helâl kıldığı şeyi helâl kabul eder, haram kıldığı şeyi de haram kabul ederse Allah, o kimseyi cennete koyar. Ayrıca hepsine cehennem şart olmuş bulunan ailesinden on kişiye şefaatçi kılınır." (Tirmizi, Sevabu'l-Kur'ân 13)

Üseyd İbnu Hudayr'ın (r.a.) anlattığına göre; geceleyin, hurma harmanında iken Kur'ân'dan

Bakara Suresi'ni okuyordu. Hemen yakınında da atı bağlı idi. Birdenbire atı şahlandı. Bunun üzerine sükût ederek okumayı bıraktı. At da sükûnete geldi. Üseyd tekrar okumaya başlayınca at yine şahlandı. Üseyd yine sükût edince at da sükûnete erdi. Az sonra yine okumaya başlayınca at da şahlanmaya başladı. Oğlu Yahya ata yakındı. Ona zarar vermesin diye attan uzaklaştırmak için yanına gitti. Bir ara başını göğe kaldırınca bir de ne görsün! Gökte şemsiye gibi bir şey ve içerisinde kandilimsi nesneler var. Sabah olunca koşup gördüklerini Resulullah'a (s.a.s.) anlattı: Hz. Peygamber (s.a.s.) kendisine: "O gördüklerin neydi bilir misin?" diye sordu. "Hayır!" cevabı üzerine: "Onlar melâike idi. Senin sesine gelmişlerdi. Sen okumaya devam etseydin, onlar seni sabaha kadar dinleyeceklerdi. Öyle ki sabahleyin herkes onları seyredebilecekti; çünkü halktan gizlenmeyeceklerdi." (Buhari Fedailü'l-Kur'ân, 15)

El-Berâ (r.a.) anlatıyor: "Bir zat Kehf Sûresi'ni okuyordu. Yanında da iki uzun iple bağlı olan atı duruyordu. Derken etrafını bir bulut kapladı. Ve bu bulut ona yaklaşmaya başladı. At da bu durumdan huysuzlanmaya, ürkmeye koyuldu. Sabah olunca adam, Resulullah'a (s.a.s.) gelip vakayı anlattı. Hz. Peygamber (s.a.s.) ona şu açıklamada bulundu: "Bu sekine idi, Kur'ân için inmişti." (Buhari, Fedâilu'l-Kur'ân, 11)

İşte Kur'ân bu... O okunurken, melekler ve sekine onu dinlemek için göklerden yere iniyorlar. Onu okuyan ve onun emirlerini yaşayanlara güneşten daha parlak taç giydiriliyor. Hatta cehenneme gidecek durumdaki akrabalarına bu kişi şefaatçi oluyor. Öyleyse niçin Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenmeye çalışmıyoruz? Niçin onun emirlerini

yerine getirmek, böylece dünya ve âhiret saadeti kazanmak istemiyoruz? Bu hususta elbette öncelikle küçükler üzerinde durulmalı; ama bunun yaşı başı yoktur. Bilhassa Müslümanlığı temsil edenler mutlaka Kur'ân okumayı öğrenmelidirler. "Bu yaştan sonra olur mu?" demek nefis ve şeytanın hilesine kanmaktır. Böyle sözlere asla iltifat etmeyin... En ileri yaşta Kur'ân öğrenirken vefat edenler bile kabirlerinde talebeler içinde olacaklar. Bu ne yüksek şereftir. Hem bizim bir vazifemiz, kendimizden başkasına Kur'ân okumasını öğretmektir. Eğer kendimiz bilmiyorsak nasıl öğreteceğiz?..

Elbette Kur'ân-ı Kerîm'i, sadece yüzünden okumak yeterli değildir. Onun meâlini hatta tefsirini de okumamız lazımdır. Bugün bu hususta Türkçe pek çok kitap bulabiliriz. Sadece Zaman gazetesinin verdiği hediyelerin içine bile baksak, Prof. Dr. Suat Yıldırım hocamızın Kur'ân-ı Hakîm ve Açıklamalı Meali'ni ve merhum Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın Hak Dini Kur'an Dili'ni bulabiliriz.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) Kur'ân-ı Kerîm'in faziletleri hakkında şöyle buyurdu: "Muhakkak ki, ileride karanlık gece parçaları gibi fitneler olacak. (Ashab tarafından bunun üzerine) "Ey Allah'ın Resûlü ondan kurtuluş nasıl olur?" diye soruldu. Peygamberimiz (s.a.s.) buyurdu ki: “Allahü Teala'nın Kitabında sizden öncekilerin haberleri, sizden sonrakilerin haberleri ve sizinle ilgili hükümler vardır. O bir eğlence vasıtası değildir. Hak ile bâtılı ayıran İlahî bir kelamdır. Onu kibirlenerek terk edenin Allah belini kırar. Kim doğru yolu ondan başkasında ararsa Allah onu sapıklığa düşürür. O, Allah'ın sağlam ipidir. Ve

apaçık nurudur. Hikmet dolu zikridir. Doğru yoldur. Nefsâni arzuların sapıtmamasına, görüşlerin dağılmamasına yegane sebep odur. Âlimler ona doymaz, Allah'tan korkarak günah işlemekten çekinenler ondan usanmazlar. Onun ilmini bilen ileri gider, onunla amel eden sevap kazanır. Onunla hükmeden adalet eder. Ona sımsıkı sarılan doğru yolu bulur." (Ahmed b. Hanbel, Müsned)

Evet, işte Kur'ân... Öyleyse ne duruyoruz?..

07.12.2003

Hayatın Mânâsı

Kenya'daki Türk eğitim gönüllülerinden Abdullah Öğretmen o gün haftalık rehberlik dersine bir konu hazırlayamamıştı. İsteksizce derse girdi. Öğrencilerine hazırlanamadığından dolayı özür beyan ettikten sonra, konuşulmasını istedikleri bir mesele olup olmadığını sordu. İmtihanlara ait bir iki mesele uzunca konuşulduktan sonra, Hıristiyan öğrencilerden biri (Edwin Kamau) el kaldırdı ve şöyle bir soru sordu: "Hocam, beni çok rahatsız eden bir soruyu sormak istiyorum; 'Hayatın anlamı nedir? Niçin yaşıyoruz?" Birkaç saniyelik bir duraksamadan sonra Abdullah Öğretmen şöyle cevap verdi: "Bu hususta size söyleyebileceğim ancak kendi görüşlerim olabilir. Eğer bunu öğrenmek istiyorsanız, müsaadenizle bu konuyu önümüzdeki hafta için hazırlamak istiyorum. Zira dersin kalan 10 dakikası içinde anlatabileceğim bir konu değil. Hem söyleyeceklerimde bir bütünlük olması için hazırlık yapmam daha güzel olur."

Ertesi hafta hayatın anlamını konuşmak üzere anlaştıktan sonra, her hafta yaptıkları gibi, ertesi haftaya ahlaki değerlerle alâkalı kısa bir konuşma hazırlayıp sunacak öğrenciyi seçtiler. Seçtikleri öğrenci o soruyu soran öğrenciden başkası değildi.

Sonrasında derste yaşananlar da şöyle gelişti.

Derste Edwin, hazırlamış olduğu konuyu sunmaya başladı. Kendisi de aslında hayatın anlamı ile ilgili bir konuşma hazırlamıştı. "Niye okula geliyoruz?" diyerek söze başladı. "Ailelerimiz gitmemiz gerektiğini söylediği için. Peki niye ders çalışıyoruz? Öğretmenlerimiz ders çalışmamız gerektiğini söyledikleri için. Peki bizim bu hayattan hiç mi beklentilerimiz yok, hiç mi ulaşmak istediğimiz hedefler yok? Gayesiz, hedefsiz bir hayat hayat mıdır? Elbette değildir. Öyleyse hayatı mânâlı kılabilmek için gelecek adına hedeflerimiz olması lazım. Hedefimiz her ne olursa olsun o hedef uğrunda çalışmak lazım. Meselâ hedefiniz Kenya devlet başkanı olmak mı? Öyleyse bu uğurda gayret etmeniz lazım, o hedefe sapmadan yürümek lâzım. Ancak bu şekilde hayatın bir anlamı olabilir."

Özet olarak bu konuşmasını bitirip yerine doğru ilerlerken birden durdu ve tekrar sınıfa yönelerek: "Hayatın anlamı ile alakalı benim görüşlerimi duydunuz, fakat ben hayatın anlamını daha iyi kavramak ve nihayetinde cennete ulaşmak istediğimden şimdi de hocamın anlatacaklarını dinlemek istiyorum." dedi.

Abdullah Öğretmen, hazırladığı yazıyı okumaya başlamadan önce, Edwin konuşmasını yaparken kenara not ettiği bazı soruları sınıfa sordu: "Evet hayatı mânâlı kılmak için insanın hedefleri

olmalı. Fakat hayatımızı gelecekte ulaşmayı hedeflediğimiz gayeler için mi yaşamalıyız, hayatımızı gelecek için yaşıyorsak şimdiki anın ne ehemmiyeti var, veya şu andan nasıl lezzet alabiliriz?" Bir diğer soru da: "Diyelim ki her şey istediğimiz gibi oldu ve hedeflediğimiz yere vardık. Sonrasında ne olacak? Kendimize yeni hedefler koyduğumuz ikinci bir hayat evresi mi başlayacak bizim için?"

"Her şey bu âlemde hayata hizmet ediyor. Ayrıca hayat için bilhassa insan hayatı için yüz trilyon civarında hücre çalışıyor. Her bir hücrede bir milyona yakın protein var. Ayrıca bin cilt kitabın bilgisini ihtiva eden DNA ve RNA maddeleri var. Gen haritasının yavaş yavaş anlaşılmasıyla çok daha hârika bir yönü daha anlaşılan hücreleriyle işte insanın maddi yapısı bu kadar mükemmel. Sadece karaciğer dört yüz elliden fazla iş görmektedir. Ama bu fizikî yapı, aslında ruhun sadece bir kılıfı... Kılıfı bu kadar harika cihazlarla donatılmışsa, acaba hayatın esasını teşkil eden ruh ne kadar mükemmeldir? Bir çekirdeğin ağaç kadar gayesi olursa herhalde ağacın dağlar kadar büyük bir gayesinin olması gerekir. Evet kâinatın en büyük neticesi ve en yüce gayesi ve en kıymetli meyvesi olan hayatın neticesi de o hayatı veren Yaradan'a karşı şükür ve sevgidir. Bu derin şuur insanı ebediyyen mutlu eder." diye başlayan yazısını sonuna kadar okudu...

Yazıyı okurken öğrencilerin dikkatle dinliyor olması kendisini sevindirmişti. Yazının en sonunda yaşanan tevafuk da çok hoş oldu. Yani öğrenci, sözlerini: "Ben cennete gitmek istediğim için hocamın anlatacaklarını duymak istiyorum." diyerek bitirmesiyle, Abdullah Öğretmen'in okuduğu ya-

zının: "Gerçek mutluluğu geçici dış kaynaklarda değil, iç dünyamızda aramak lazım ve bu mutluluk Allah'la derinleşen irtibatımızın neticesinde ebedi cennet hayatına dönüşür." diye bitmesi hazırladığı metnin öğrencinin sorduğu soruya tam bir cevap olduğu hissini verdi.

Sorduğu soruların cevaplarını, okuduğu yazıya atfederek konuşmasını bitirdi.

Yaşanan bu hadisenin üzerinden birkaç hafta geçtikten sonra, veli-öğretmen kaynaşması için okulda verilen yemekte, bu öğrencinin annesi söz alarak, çocuğunu okula vermekten duyduğu memnuniyeti dile getirdi ve öğrencilere sadece akademik değil ahlâki eğitim de verildiğinden dolayı teşekkür etti.

01.12.2003

Biz Ne Güne Duruyoruz?

Sizlere Kenya'daki okullarda yaşanmış iki olaydan söz etmek istiyorum. Bugün birincisini ele alacağım:

Nairobi'nin yarısına su sağlayan barajın ana musluklarındaki tıkanmadan dolayı, belediye iki aydır su dağıtımı yapamıyordu. Yağmur mevsimiydi ve şiddetli yağmurlardan dolayı tamirat bir türlü yapılamıyordu. Fakat Kenya'da bulunuş gayesinin idrakinde olan Türk okulu idarecileri % 80 yatılı olan öğrencilerine su sağlamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Belediyenin su tankerleri hastanelere öncelik verdiğinden, fahiş fiyatlara rağmen özel firmalardan su sipariş ediliyordu. Gelin görün ki, o özel firmalar da suyu ya vaktinde getirmiyor ya da yeterli su temin edemiyordu. Öyle ki, öğrenciler öğretmen lojmanının kapısını çalıp içecek su istediklerinde öğretmenler mahcup ve mahzun oluyorlardı. Öğrencilerin en temel ihtiyacı olan suyu sağlayamamak, Türk okulunun

gerek öğretmenleri gerekse de belletmenleri üzerinde günden güne ağırlaşan bir yük halini almıştı.

Olağan yurt meseleleri görüşüldükten sonra sıra oda başkanlarının gündemlerinin görüşülmesine gelmişti. Gelmişti fakat yurtlar mesulü Murat Oğuz adındaki öğretmen: "Su problemi gündeme getirilirse ne derim?" diye endişeleniyordu. Sırayla oda başkanları söz alıyor ve gündemleri görüşülüyordu, fakat su meselesini gündeme getiren olmuyordu. Toplantının sonlarına gelinmişti ve söz almayan tek bir başkan kalmıştı. Murat Öğretmen biraz olsun rahatlamıştı ve hatta sevinç duyuyordu. Çünkü su probleminin yanında konuşulan meseleler çok ehemmiyetsiz kalıyordu. "Demek ki öğrenciler bizim elimizden geleni yaptığımıza inanıyorlar ki, böylesine bir meseleyi konuşma ihtiyacı duymuyorlar." diye düşünüyordu. Fakat yanıldığını az sonra anlayacaktı çünkü son öğrencinin ilk gündemi yaşanan su problemi idi. Evet olan olmuştu ve o cevapsız soru sorulmuştu: "Hocam, suyumuz niye yok?" Sorunun cevabı yoktu, çünkü öğrencilerinin bütün problemlerini çözme gayesindeki okulun, öğrencilerinin su ihtiyacını bile karşılayamamasına hiçbir mazeret olamazdı. Fakat bir şeyler söylenmesi lazımdı ve acziyet ifade eden gerçekleri söylemekten başka da çare yoktu. Murat Öğretmen mahcup ve mahzun bir şekilde, bütün gayretlere rağmen niçin suyun temin edilemediğini anlattı. Sözünü henüz bitirmişti ki, öğrencilerden biri: "Hocam, peki okul niçin yağmur suyunu toplamıyor, en azından günlük temizliğimizde o suyu kullanırız." dedi. Murat Öğretmen yağmur suyunu toplayacak bir düzeneğe sahip olunmadığını açıkladı. İşte o

dakikadan sonra; kara Afrika'nın gönlü aydın öğrencileri, 10.000 km mesafeden gelen ve niyetleri Afrika insanına hizmetten başka gayesi olmayan Türk öğretmenlerine vefanın en güzel örneğini gösteriyorlardı. Öğrencilerden biri şöyle dedi: "Niye her şeyi okul idaresinden bekliyoruz, düzenek yoksa kovalarımız da mı yok? Yağmur her gün bardaktan boşanırcasına yağıyor. Oda başkanları olarak yapacağımız şey, her yağmur yağdığında kovalarımızı yağmur suyuyla doldurup su depolarına boşaltacağız." Öğrencinin bu sözleri diğerleri tarafından da olumlu karşılanmıştı. Öğrenciler bu şekilde okuldaki su problemini çözeceklerine dair söz birliği ettiler. Murat Öğretmen öğrencilerin yaklaşımı karşısında çok duygulanmıştı. Hislerini gizlemekle beraber, içinden hamd ediyor: "Demek ki öğrencilerimiz, Afrika insanını yüzyıllarca sömüren beyaz insanla bir tutmuyor Türk öğretmenlerini, demek ki öğrenciler samimiyetimize inanmış ve onların ellerinden tutmak için gelen öğretmenlerini yalnız bırakmayacaklar, demek ki dostluk tohumları yeşermiş, demek ki bağırlarına atılan diğer tohumlar da fırsatını bulunca filiz verecek, demek ki Türk okulu görevini eda edecek..." diye geçiriyordu içinden. Evet hâdise küçüktü, fakat mânâsı çok derindi. Murat Öğretmen mahcup ve mahzun girdiği toplantıdan mutlu ayrılıyordu. Ertesi gün yaşananlar ise vefa şiirinin kafiyesi olmuştu. Akşam yemeğinden hemen sonra yağmur âniden bütün şiddetiyle bastırmıştı. Öğrencilerin bir kısmı kapalı mekanlara kaçarken, bir gün önce söz birliği eden yurt oda başkanları odalarına koşup kovalarını almışlardı. Kimisi yağmur altına bıraktığı kovasının dolmasını bekliyor, kimisi de yağmur olukları altında dolan kovallarını su deposuna boşaltıyor tekrar dol-

durmaya geliyorlardı. Kovalar yetmemişti. Öğrenciler Murat Öğretmene gidip daha fazla kova istediler. Yaşananlar karşısında duygularını gizleyemeyen Murat Öğretmen yağmuru da fırsat bilip müsaade etmişti gözyaşlarının yanaklarından süzülmesine. Buruk bir sevinçti yaşanan. Buruktu çünkü bu yaşanmamalıydı, bu güzel öğrencilere yaraşır daha güzel imkanlar sunulmalıydı. Aynı zamanda sevinç vardı çünkü, geleceğin Afrika'sının mimarları vefalı Türk dostları olarak yetişiyordu.

30.11.2003

Bu Nasıl Kardeşlik?

1992 sonbaharında New York'ta İmam Bâki ile tanışmıştık. Bu zenci imam, aslında gençliğinde iyi bir sporcu olmasına rağmen uyuşturucuya bulaşıp hapse düşmüş. Hapishanede İslâmiyet'i tanıyarak Müslüman olmuş. Sonra kendisini dine vermiş. Sonra da hapishane imamı olmuş. Hâlâ namaz surelerini doğru okumakta zorlanıyordu. Hatta yolda takside giderken, teypten Kur'ân sesi geliyordu, güya onunla tilavet ve kıraatini düzeltecekti; ama onun da telâffuzunda problem vardı. Ama çok iyi niyetle büyük gayret gösteriyordu. Cuma namazı için hapishaneye gittik, hutbede bir saat onların anlayacağı dilden nasihat etti.

Sonra namaz için: "İstanbul'dan gelmiş olan arkadaşımız size cuma namazı kıldıracak." diyerek beni gösterdi... Bir hafta sonra beraber Türkiye'ye geldik. Beraber gezip dolaştık. Fakat bana, o zaman cevap veremediğim bir soru sordu: "Bu

nasıl kardeşlik ki, birileri bizleri Afrika'dan zincire vurup köle olarak götürürken Osmanlı neredeydi? Müslüman Türk kardeşlerimiz güçlü bir devlet oldukları halde bize niye sahip çıkmadılar? Biz Müslümandık, zorla Hıristiyan yaptılar, köle yapıp sattılar. Hâlâ Fâtıma isimli kiliseler var. Bunlar bizim ninelerimizin ismi... Neden? Neden?"

1996 Aralık ayında Hindistan ziyaretimiz sırasında, Yeni Delhi'deki büyükelçilik binamızı ziyarete gittik ve o zamanki büyükelçimizle görüştük. Sohbet sırasında dedi ki: "Güney Afrika'da ilk defa, büyükelçiliğimizi ben kurdum. Orada müzede Osmanlının gönderdiği bir din adamının seneler önce Avrupa'dan gelenlerle yerlilerin dilinden ortaya çıkan yeni dile göre bir Kur'ân meâlini gördüm. Kendi el yazısı idi. Bir gün de Zulu kabilesinden bazıları gelip bana Osmanlı fermanlarını gösterdiler. 'Biz sizinle tâ o zamandan beri dostuz. İngilizlere karşı Osmanlı bizi destekledi ve her türlü yardımı yaptı.' dediler. Ben hayret ettim."

Gerçekten ben de şaşırdım. Daha sonra, oralara yine Osmanlının gönderdiği bir din âlimi olan Ömer Efendi üzerine yapılan bir araştırmayı okudum. Kaptan Cook'un Müslüman olan kızı ile evlenmiş ve oralarda ta o zamanda beraber okullar açmışlar...

Zencilere teknik ve taktik yönden yardım için giden bir Osmanlı paşası İngilizler tarafından esir edilip, kızgın güneş altında elbiseden soyulup üzerine tatlı sürülerek karınca ve diğer haşaratın işkence ve eziyetine bırakılmış ve ölünceye kadar da bu durum sürmüş. Sonra yerliler orada ona bir türbe yapmışlar.

Önce MAH teşkilatında sonra da MİT'te çalışmış Hüsameddin Bey'in hatıralarında II. Sultan Abdül-

hamit tarafından, zamanında bazı Osmanlı şehzadelerinin Afrika'ya gönderilip silah takviyesiyle teşkilatlandırıldığını okudum. Hatta bu şehzadelerin Kurtuluş Savaşı'nda savaşmak için Türkiye'ye geldiklerini de aynı zat kitabında yazıyor. Ama İmam Bâki ile bir daha oturup bunları konuşmak imkânımız olmadı...

Bu Afrika gezim sırasında da İmam Bâki'ye anlatacak pek çok bilgiye ulaştım. İnşallah bir gün karşılaşırsam, sorusuna bir cevap olarak anlatırım. Elbette bunların içinde Osmanlının Portekizlilere karşı gönderdiği denizci komutan Ali Bey'in Mombasa'daki mücadeleleri de olacak...

Gerçekten Mombasa, Malinda'dan, Tanzanya'nın eski başşehri Darüsselam'a kadar 350 tane tarihî yerleşim mahallerinden en mühimi olan bir merkezî şehir. Kenya, Eritre, Etiyopya, Uganda ve Ruanda'nın liman şehri... Ana geçim kaynağı turizm... Antalya'da olduğu gibi turistlere güneş ve kumsaldan sonra iki-üç gün safari yaptırılıyor. 1970 ve 1980 yılları en çok turistin geldiği seneler olmuş. En zengin Avrupalı turistler buraya akın etmiş. Seçim yılı kargaşasında iki turist öldürülünce turizm geriliyor. Zaten turizmi gerileten şeylerin başında, güvenlik, altyapı ve ekonomi problemi geliyor. Elçiliğin ve İsrailli turistlerin bulunduğu otelin bombalanması, aynı dakikada İsrailli turistlerin bulunduğu uçağın ısı ayarlı roketle düşürülmesi turizmi % 90 nispetinde durduruyor.

Çay, şeker ve tropikal meyveler üretilen Kenya'da, turistlere abanoz ağacından yapılmış turistik eşyalar da satılıyor.

Mombasa'daki Türk koleji, okyanus bitişiğinde ağaçlar arasında çok güzel bir yerde. Burada bazı

ağaçların üzerinde devamlı duran ve rengârenk çiçekler var. Bu güzelliğe başka yerde hiç şâhit olmamıştım. Kolejin bulunduğu yer kayalık olduğundan bazı ağaçların kökleri, derine gidemediği için yer yüzeyinde çok geniş bir alana yayılmış vaziyette... Hatta bazı ağaçların yukarıdaki dallarından yerlere kök gibi sarkıp toprakla buluşan kısımlar var ve bu manzara enteresan bir durum sergiliyor. Bu kısa ziyaretimizden bazı notlarla sizlere bilgi vermeye çalıştık. İnşallah oralara gidip, bizzat görmek de nasip olur.

24.11.2003

Kenya, Bölgedeki Ülkelere Ağabeylik Yapıyor!

Addis Ababa'dan Nairobi'ye varınca, biraz daha sıcak ve yeşil bir şehre geldiğinizi fark ediyorsunuz. İnsanların renklerinin de koyulaştığını görüyorsunuz. Zengin ve fakir uçurumu burada da var...

Etrafı kale gibi kuşatılmış köşk ve villalar yanında perişan yerler de gözünüzün önüne geliyor. İngilizce kursuna giden bir arkadaşımız, lisan hocasının devamlı bir çocukla derse geldiğini görünce, bir râhibe olan ve normalde evli ve çocuk sahibi olmaması gereken hanımefendiye, bu çocuğun kendisinin nesi olduğunu soruyor. Şöyle bir cevap alıyor: "Bu çocuk bebekken annesi açlıktan hastalanıp vefat ediyor. Bu da ölmek üzere iken bulunup kurtarılıyor. Ben de evlat edindim." Ayrıca Almanların S.O.S yani kimsesiz çocukları korumak için açtıkları dinî okullar da var. Bir za-

manlar ekseriyeti teşkil eden Müslümanlar artık şimdi yüzde 28'lere düşmüş...

Kenya'da pek çok ırktan insan var. İlk göçler Habeşistan'dan olmuş. 14. yüzyılda Swahili (Sâhiller) dili ortaya çıkmış. Sâhil, Türkçemizde de kullanılan kıyı mânasına Arapça bir kelime. Afrika'nın o bölgedeki uzun sâhil şeridinde bu dil kullanılıyor. Bu dil, Arap Müslümanlardan miras... Onlar, ticareti de geliştirmişler. Ticaret merkezleri kurmanın yanında edebiyat ve sanat dallarında büyük katkılarda bulunmuşlar. Mimaride de damgaları var. Onlar tarafından dar caddelerde, oyulmuş balkonlu ve adeta birbirini gölgeleyen evler yapılmış. Ayrıca câmiler ve anıtlar inşâ edilmiş.

Nairobi'den Mombasa'ya geçtik. Burası daha sıcak. Okyanusla olan teması nem oranını artırıyor. Bir buçuk milyona yakın nüfusunun şu anda bile % 55'i Müslüman... Tabiî bu nüfus % 90 hatta % 95'lerden düşme... Altın ve fildişi yönünden zengin olan Mombasa'ya 15. yüzyılın sonlarına doğru, Portekizliler göz diktiler. Kralları John tarafından 1497'de Vasco da Gama'ya Hind Denizi'nin rotasını bulması için emir verildi. 1498'de Portekiz filosu Mombasa Limanı'na girdi. Fakat bu giriş o zaman Müslümanlar tarafından püskürtüldü. Ama Vasco da Gama, yakın bir kıyı şeridinde bulunan Malindi Sultanı tarafından kabul edildi. Bundan sonra Mombasa'ya saldırılar devam etti. Yedi sene sonra 1505 tarihinde bir Portekiz denizcisi olan Almedia Mombasa'ya yağmalamak için geldi. Bu talan ve yağma 23 yıl sürdükten sonra tam bir işgale döndü. 1593 ile 1598 yılları arasında Portekizliler burada Fort Jesus (İsa Kalesi) isimli kaleyi inşa ettiler. Vasco da Gama'dan son-

ra artık savaşlar dört yüz sene sürdü. Onun için Mombasa'ya Island of War (Savaş Adası) ismi verildi. Portekizlilere karşı Ali Bey komutasında bir Osmanlı donanması Mombasalı Müslümanların imdadına geldi. Başarılı bir mücadele verdi ve bir kale yaptırdı. Fakat daha sonra Portekizliler iyice yerleştiler. Portekizliler Kenya'yı 1720'de tamamen terk ettiler. 1824'te İngilizler işgal ettiler. Portekizlilerin yaptığı kaleyi hapishane yaptılar. Portekizliler, tarihî kalelerini para karşılığında daha sonra İngilizlerden alıp müzeye çevirdiler. Ama hâlâ kalıntıları duran Osmanlı Komutanı Ali Bey'in kalesi ise öylece sâhip çıkacakları bekliyor...

Hem Nairobi, hem de Mombasa'da Türk kolejleri var. Çok başarılılar. Bunun sonucu olarak Milli Eğitim Bakanı tarafından başarıları ödüllendirilmiş.

Kenya'nın komşusu Somali çok karışık. Kabile savaşları yüzünden devlet otoritesi yok. Onun için insanlar oradan Kenya tarafına çöle kaçıyorlar. Ama çok zor durumdalar. Dünyadan gönderilen yardımlar onlara ulaşmıyor. Bilhassa Müslümanlar çok büyük mağduriyet çekiyorlar. Yardımları Kızılhaç vasıtası ile dağıtılıyor. Geçen sene kendilerine ulaşan kurbanlar dolayısı ile arkadaşlarımıza çok teşekkür etmişler. "İlk defa sizin elinizle doğrudan Müslümanların yardımı bize ulaştı. Size çok dua ediyoruz." demişler.

Kenya istikrarlı olduğu için o bölgede hem bir ticari merkez hem de Sudan gibi ülkelere ağabeylik yapma durumunda. Ülkelerarası birçok toplantı Kenya'da yapılıyor. Karışıklıklarda problemleri çözme, barışı sağlama hep Kenya'nın başarısı oluyor. Uganda ve Tanzanya, Kenya ile beraber

üçlü olarak hareket ediyorlar. Kenya aynı zamanda Afrika'da Habitat'ın da merkezi...

23.11.2003

Sömürgecilere Karşı Osmanlılar

Etiyopya seyahatim sırasında, Harrar eyaletinden insanların anlattıkları mesele üzerinde düşündüm. II. Abdülhamid zamanında durumumuz sıkıntılı olduğu hâlde 1875 yılında Harrar'ın alınıp on sene imar edilmesinin ve istenmeyen sebeplerle 1885 yılında elden çıkarılışının ne manaya geldiğini kavramaya çalıştım...

Sultan Yavuz Selim, Avrupalı sömürgecilerin ve bilhassa Portekizlilerin İslâm alemi ile ilgili niyetlerini çok iyi biliyordu. Onların nihai hedefleri Mukaddes Topraklar; kalbinin attığı Mekke ve Medine idi. Öyle değilse, daha sonra kahraman Fahreddin Paşa'mız Medine'yi kime karşı müdafaa etmek zorunda kalmıştı ve Kudüs'ü kim işgal etmişti?

Evet işte bunun için Sultan Selim 1517'de Habeşistan'ı yani Etiyopya'yı fethetti ve Kızıldeniz'e ulaştı. Yemenliler 16. asırdan beri Portekiz ile harp halindeydiler. Portekizliler güçlü deniz kuv-

vetleri ile Pasifik Denizi'nin hükümranı idiler. Irak Körfezi'nin ve Kızıldeniz'in uzun yolunu kat etmişlerdi. Cidde'yi ve Mekke'yi işgal etmeye hazırlanıyorlardı. İşte Mısır'ın ve Etiyopya'nın Osmanlı tarafından fethedilmesinin arkasında Portekizlilere karşı yapılacak mücadele yatmaktaydı. Onun için Portekizlilere karşı Etiyopya Valisi Ahmet Paşa zamanında Selman Reis'in vazifelendirildiğini görüyoruz. Selman Reis, Portekizlilerin elinde bulunan adaları fethetti ve Yemen'i de Osmanlı idaresi altına almaya çalıştı. Sonra da (1754) Süveyş Kanalı'na doğru ilerledi.

Osmanlı'nın bu bölge ile ilgili politikasında önemli rol oynayan başka bir isim de Etiyopya komutanı Hadim Süleyman Paşa'dır. Onun bu bölgeyi kontrol altında bulundurmak için plânları vardı ve 80 gemilik bir filo düzenlemişti. Evet batı Hindistan sahilindeki bazı Müslüman devletler Portekiz'e karşı Osmanlı'dan yardım ve koruma istiyorlardı. Osmanlılar da bu bölgeyi, kolonileştirmeye çalışanlara, sömürgecilere karşı korumaya çalışıyorlardı. Zaten o zamanlar sömürgeciliğin keşif kolu olan misyonerler, çoktan Etiyopya'ya girmişlerdi. Kendisi ile Addis Ababa'da görüştüğümüz sosyal bilimci Ortodoks Hıristiyan olan Dr. Ato Elyias Mekonnen, daha 12. yüzyılın başlarında Portekizli misyonerlerin gelip Hıristiyanlık adına Etiyopya halkının şu andaki anlayışlarına tesir edecek fikirleri yaydıklarını söyledi.

Osmanlı ve Portekiz arasındaki savaş yıllarca devam etti. Yemen'e ve Hindistan'a yapılan saldırılardan sonra Etiyopya Valisi Hadim Süleyman Paşa, Özdemir Bey'i, Nil boyu güneyi korumakla görevlendirdi. Özdemir Bey, İbrahim Bey, Magrak ve Say'ın kalelerini fethetti. Hatta Say'da güney

müttefikleri korumak gayesi ile büyük bir kale inşa ettirdi. Sevakin halkının ileri gelenleri bu önemli limanı Özdemir Bey'e teslim ettiler. Portekiz'in Etiyopya halkına karşı giriştiği provokasyonlardan dolayı Ahmet bin İbrahim 1527'de savaş ilan etti. Osmanlı yardımlarıyla büyük bir başarı sağladı. Bu başarı Kanuni Sultan Süleyman'ı çok sevindirdi ve onu 'Habeş vilayetinin sultanı' diye isimlendirdi. Seneler süren savaşlardan sonra Piri Reis 1552'de görüyoruz ve Seydi Ali Reis de. Kanuni Sultan Süleyman, Özdemir Paşa'yı bu bölgede yeni bir şehir kurmakla görevlendirdi. Özdemir Paşa, Yemen valisi oldu. Bu yüzden aynı zamanda Etiyopya'nın seraskeri oldu ve 1555 yılında Etiyopya vadisi kuruldu. Özdemir Paşa'ya 140.000 altını bütçe olarak verdi. Özdemir Paşa bu bölgede pek çok savaşa girdi. 1560 senesinde vefat etti. Yerine oğlu Osman geçti ve mücadeleye devam etti.

Sultan II. Abdülhamid zamanında Etiyopya Kralı Menlik II, padişahtan Filistin'deki mülklerinin bilhassa Deyrü's-Saltema Manastırı'nın sahiplenebilmeleri için yardım istiyordu. Padişah problemi çözmeye çalışıyordu ve Menelik'e hediyeler gönderdi. Osmanlı delegesi Addis Ababa'ya gelince törenle karşılandı.

Etiyopya ile ilgili bu güzel münasebetler hep devam etti. Hatta İtalyanlar 1935'te Etiyopya'ya saldırdığı zaman Türk devleti İtalya'ya ekonomik ambargo ile tehditte bulundu.

Evet bizim Afrika ve Ortadoğu'daki varlığımız sömürgeciliğe karşı bir engel oluşturuyordu.

17.11.2003

Sadece Necaşi Değil

Maden Bakanı Mohamoud Dirir Gheddi'nin ziyaretine gittik. "Hoş geldiniz... Buyurun.." gibi Türkçe kelimelerle karşılaştık. 1985'te Türkiye'de kalmış. Gazeteci kökenli, büyükelçilik de yapmış. Hükümetin Müslüman bakanlarından birisi. Biz kendisine Habeşistan Kralı Necaşi'den başlayıp özetle 1517 ile 1935 arası Türk-Etiyopya münasebetlerinden bahsettik.

O da: "Sadece Necaşi değil; Bilal-i Habeşi de Etiyopyalı idi. Hatta Peygamberimiz(s.a.s.)'in: 'Annemden sonraki annem Ümmü Eymen'dir.' buyurduğu hanım da Etiyopyalıdır. Ben ta Turgut Özal zamanından beri Türkiye'yi takip ediyorum. Çiller, Ecevit dönemlerini biliyorum. Kıbrıs probleminizi, Irak'a asker gönderme meselenizi izliyorum." dedi. Arapçayı da çok iyi konuşuyor. Türkçe konuşmaların çoğunu rahat anlıyor. Yeni çıkardıkları kanunlarla altın işletmelerini özelleştirmişler. Petrol ve doğalgaz potansiyellerini de

özelleştirmeye açıyorlar. Vergisizlik ve kolaylıklardan dolayı cazip olduğundan bahsetti. İngiltere'de bir Zaman Gazetesi olduğunu hatırlattı. Arkadaşımız Fatih Bey onlarla görüştüklerini söyledi. Hatta bizim Zaman'ı da İngiltere'de ilk onlar dağıtmak istemişler. Bakan, Etiyopya'da da 'Addis Zaman' yani 'Yeni Zaman' isimli bir gazetenin bulunduğunu söyledi. Türk gazeteciliğini biliyor. "Sabah, akşam ve gece baskıları var." dedi. Biz de Zaman hakkında kendisine geniş bilgi verdik. Bakanın annesi Harrarlı imiş. Kendisi de Harrar'a 15 km yakınlıkta bir yerde doğmuş. Osmanlı'nın orada on sene kalmış olduğu konusu da gündeme geldi. Bize özelleştirme ile ilgili birçok doküman verdi. Bu samimi ve güleç yüzlü Habeşi'nin yanından çok güzel duygularla ayrıldık. Oradan bir işadamımızın ortağı olan Seyf Şerif'in ziyaretine gittik. Seyf'in babası Tevfik Şerif, 77 yaşında ve işinin başında. 16 yaşında iken vefat eden babalarının şirketi 17 yaşındaki ağabeyi ile ikisine kalmış. Rakip şirket sahibi bunlara şirketi satmaları için çok para teklif etmiş. Ağabeyine rağmen Tevfik kabul etmemiş. Sonra adamı takip etmiş. Bakmış sabahleyin rakipleri, Hindu, Ermeni ve İtalyanların dükkanlarına girip mal almış. Akşamüstü bu da: "% 25 fazla vereyim, bana da mal verin." demiş. Fakat Tevfik'i onlar tanımışlar. İyi futbol oynuyormuş ve onların çocukları da futbol arkadaşları imiş. Buna: "Sana % 25 daha indirimli vereceğiz, hem de satınca parasını ödersin." demişler.

Tevfik de Harrarlı imiş. Fakat Harrarlıların o zaman devlet ile problemleri varmış. Tevfik bir futbol takımı kurmuş. Ama ismi "Harrar" olduğu için federasyon kabul etmemiş. Bu da Kral Haile

Selassie'nin oğlu adına "Harrar Prensi" diye takımın ismini değiştirmiş ve Prens (Alga-Werash Crowa Prince) ile görüşüp durumu anlatmış. O da memnun olup federasyona telefon açmış. Bu defa kabul etmişler. Bunlar da çok iyi bir takım olmuşlar. Tevfik, bakmış vahşi hayvanlardan kendilerini ve arazilerini korumak için halkın silaha ihtiyacı var, Savunma Bakanlığı'na çıkıp silah getirip satma izni istemiş. Ama bu işi bir Ermeni silah satıcısı yapıyormuş. "Olmaz!" demişler. O da Prens'e durumu anlatmış. Prens Alga-Werash, bakanlığa telefon edince hemen izin çıkmış. Avusturya ve Yugoslavya'dan silah getirip satmaya başlamış. Çok zengin olmuş. Bunun üzerine Haile Selassie'nin oğlu Prens Alga-Werash, bunun kazancından pay istemiş. Tevfik reddedince, mahkemeye vermiş. Önce kaçak silah getiriyor diye dava açılmış. Bunun üzerine bütün gümrük vergi belgelerini ortaya koymuş. Sonra Eritre'deki gerillalara silah satıyor diye dava açılmış. Ve hiçbir delile dayanmadan 15 sene hapis ve gümrükteki mallarına el koyma cezası verilmiş. Ama onun bankada 1,5 milyon dolar daha parası varmış. Bir tekstil fabrikası projesi varmış, izin de almış; ama hapse düştüğü için iş kalmış. İngilizler ortaklık teklif etmişler, reddetmiş...

Üç sene sonra af çıkmış, Tevfik fabrikasını kurup üretime başlamış. Bir gün Kral Haile Selassie fabrikasına gelmiş ve: 'Aferin, silah satma yerine çok daha iyi bir iş yapmışsın.' demiş. O da: 'Ben zaten dışarıya silah satmıyordum.' diye cevap vermiş. Fakat sonra gelen komünist idare fabrikasına el koymuş. Yeni hükümette de problemlerini çözmeye çalışıyor... Şimdi bu Harrarlı Türk dostu

Tevfik Bey, Türkiye'den gelecek insanlarımızı bekliyor.

10.11.2003

Addis Ababa, Yani; Yeni Çiçek

1997 senesinin Mart ayında Avusturya'ya yaptığımız diyalog gezisinde Bad Fusch'ta Peder Hansjörg Bitterlisch'i ziyaret etmiştik. Konuşmamız sırasında diyalogların ta Hazreti Muhammed Aleyhisselâm zamanına dayandığını, Mekke putperestlerinin, işkenceye tabi tuttukları Müslümanları Hz. Muhammed Aleyhisselam'ın Habeşistan'a (Etiyopya) gönderdiğini, 'Orada Hıristiyan bir kral vardır, adildir. Ona sığının, o size sahip çıkar.' dediğini anlattık.

Sözün burasında Peder Hansjörg dedi ki: "Zaten bizim iki suçumuz var. Birincisi; Hazreti Muhammed'e sahip çıkmadık. İkincisi Haçlı Seferleri yaptık."

Evet o ilk zorlu zamanlarda Habeş Kralı Necaşi Ashıma, Müslümanlara sahip çıkmıştı. Şimdi Anadolu insanı Habeş çocuklarına sahip çıkmaya çalışıyor.

Başşehir Addis Ababa (Yeni Çiçek)'da bu sene açılmış 'Necaşi Etiyopya-Türk İlkokulu' isimli bir kolej var. Okulların açılmasından bir hafta önce eğitim izni alındığı için henüz 23 öğrenci var. Bazı öğrenciler kayıtlarını yeni yaptırmışlar. Burada normalde her öğrenci ağustos ayından önce yerine yerleşir; ama okulun açıldığını yeni duyanlar çocuklarını buraya getirmişler.

Buradaki dokuz eyaletten birisinin ismi Harrar, 1875-1885 arası on sene Osmanlı Devleti'ne bağlı kalmış. Eğitim ve maddi yardımda bulunmuşuz. Daha sonra bazı Türk işadamları buraya gelip yerleşmişler. Şimdi Şanlıurfa Harran Belediyesi ile Harrar Belediyesi kardeş olmuşlar. "Bizde Türk kanı var. Bazılarımızın dedesi Türk." diyorlar. Zaten Harrarlıların tenleri de daha açık renkte. İşte onlardan Addis Ababa'da oturan bazıları Türk Koleji açıldığını duyunca çocuklarını getirmişler. Geçen sene Harran Belediye Başkanı buraya gelmiş. Okulun duvarlarında Harran'ı tanıtan resimlerle beraber Harrar'ı tanıtan bir yağlıboya resmi de var.

Ülke şimdi ilkbaharı yaşıyor. İnsanlar güleç yüzlü. Zaten başşehir Yeni Çiçek manasına Addis Ababa. Bu sıcaklığı daha ilk girişte gümrük memurlarında bile görüyorsunuz.

Endüstri Bakanı Tadesse Haile'yi ziyarete gittik. Çok samimi karşıladı. Kendisine Haile Selassie ile bir akrabalığının olup olmadığını sordum. Yokmuş. İlk diyalogların M. 600 yılının başlarında başladığını, o zaman Mekke putperestlerinin işkence ve zulümlerinden bir grup Müslüman'ın adil bir hükümdar olan Necaşi'ye sığındıklarını anlattım. Bakan Bey: "Ben Necaşi'nin torunlarındanım. Bizim eyalete onun ismi ile

Negaş Bölgesi denir. Ta o dönemde cami yapılmış. Şimdi de bir cami var. Alt tarafında da Meryem Kilisesi var. Müslüman ve Hıristiyanlar hep dostça ve kardeşçe yaşamışlar. Birbirlerine saygılı olmuşlar. Düğünlerine gelirler. Gerçi yemekleri kendi inanç ve kültürlerine göre yapılıp ayrı ayrı yenir. Ama evlenen erkeklerin eğer Müslüman ise sağdıçlarından biri Hıristiyan olur. Evlenen Hıristiyan ise mutlaka bir sağdıç Müslüman olur." dedi.

Daha sonra Devlet Bakanı Ato Fontaye Biftu'yu ziyaret ettik. Türkiye'yi tanıyor. İzmir'i, Efes'i, Meryem Ana'yı, Çeşme'yi, Kuşadası'nı gezmiş. İzmir Fuarı'na katılmış. Eski Bakan Şükrü Sina Gürel ile görüşmüş. Kendisi Türkiye, Etiyopya ve Sudan üçlü ortak işbirliğinde ortak işlerden devlet adına sorumlu bakan.. Üçlü zirvede yapılacak ortak çalışma üzerinde çalışıyor. Ülkemize de çok sıcak bakıyor.

Addis Ababa denizden 2.500 metre yüksekte kurulmuş bir şehir. Böyle olunca havası oldukça temiz, yeşilliklerle dolu. Temmuz, ağustos ve eylül aylarında çok yağmur yağıyor. Havası güzel olunca bu ülkeden çok başarılı maratoncular da çıkıyor.

Özel takvimleri ve saatleri var. Bu saat, dünyanın kullandığı saatten altı saat geri. Onun için randevularında mutlaka hangi saate göre olduğu teyit ettirilmelidir, yoksa büyük yanlışlıklar olabiliyor. Burada aylar on iki değil on üç. Ayların on ikisi otuz gün çekerken, on üçüncü ay da altı gün çekiyor. Habeşistan ile ilgili bazı turizm reklamlarında onun için '13 ay tatil yapmak istiyor musunuz?' diye ifadeler görebiliyorsunuz.

03.11.2003

Türk, Atını Dinyester'den Suladığında...

Polonya ekseriyetle düz... Çek tarafı ile kuzeyin bir bölümü ve özellikle güney bölgesinde dağlar var. Kuzeydeki Gdansk ile Bialystok şehirlerinde Müslümanlar eskiden beri varlar. Varşova'nın içinde bir tane cami var. Türklerin camisi olmadığı için cumayı orada kıldık.

Arapça okunan hutbe, bir vaaz gibi çok uzun. Berat Gecesi'nin gündüzü olmasına rağmen hiç Berat sözü geçmiyor. Sadece Mescid-i Aksa kıble iken nasıl Kâbe'nin kıble olduğu uzun uzun anlatılıyor. Sonra da Filistin davası üzerine tahşidat yapılıyor. Bütün bu konuşmalar ve hutbe bittikten sonra aşağıda bir başkası da Polakça bu hutbeyi tekrarlıyor... Caminin içinde Türkler de var...

En zor şartlarda Polonyalı kadınların organize ettiği "Uçan Üniversiteler" eğitimi yapılmış olan bu ülke insanları hâlâ eğitime en büyük önemi veriyorlar. Kaç yaşında olursa olsun, isteyen, hafta sonları ve akşamüstü verilen üniversite eğiti-

mine katılmak suretiyle bir üniversite bitirebiliyor. Anne-babalar çocuklarının iyi bir eğitim alabilmeleri için her türlü fedakarlığa katlanıyorlar ve bunun faydasını da görüyorlar.

Ama kadınlarda sigara içenlerin çok olduğuna şahit oldum. Gerçi bütün dünyada da böyle bir kayma var... Aile içinde de kadınlar hakim ve söz sahibi...

Eylül on beşten itibaren taksiler gündüzleyin de farlarını yakıyorlar.

Eski binalar yanında yeni ve modern binalar hızla çoğalıyor. Eski ve yeninin iç içe olduğu Varşova'da hızlı bir gelişme göze çarpıyor... Sovyetler döneminden beri de yeşilliğe ve çevreciliğe hep önem verilmiş...

Tarih sayfasından bir nevi parçalanıp silinme olan 1772 ve 1918 seneleri arasında onlara dostluk yüzü gösterip destek veren tek devlet Osmanlı olduğu için Türklere karşı müspet tavırları var. Birinci Dünya Savaşı'nda da Ruslara karşı biz onları Galiçya Bölgesi'nde savunduk. Hatta bizim Galiçya müdafaamızdan sonra Avusturyalılar, meşhur kahin Wernyhora'nın: "Türk, atını Dinyester'den suladığında/ Ayağa kalkacaktır Polonya!.." sözünün doğru çıktığını söylüyorlar. Çünkü Galiçyadaki bu savaşlardan sonra Ruslar geri çekiliyor ve Polonya'nın hür bir devlet olarak kurulmasına izin veriliyor.

Teodor Rayski, 17 yaşında iken Rus işgaline karşı olan bir ayaklanmanın içinde bulunmuştu. Başarısızlıkla karşılaşınca da mecburen soluğu tek sığınabileceği ülke olan Türkiye'de almıştı. Sonra Müslüman olmuş ve Osmanlı ordusunda bir asker olarak yüzbaşılığa kadar yükselip pek çok savaşa

katılmıştı. Emekli olduktan sonra ülkesine dönüp Krakow şehrinden bir ev satın alarak çatı katına minareli bir aile mescidi yaptırmıştı. Şimdi bile bu minare durmaktadır ve Krakow şehrinin tek minaresidir. Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla beraber oğlu Ludomil Rayski, o zaman müttefikimiz olan Alman Avusturya-Macaristan orduları bünyesinde kurulmuş olan Polonya lejyonlarına katılmıştır. Yaralanıp Viyana Hastanesi'nde tedavi olurken bu sefer de hâlâ bir Osmanlı vatandaşı olduğu için Osmanlı ordusuna katılması için celp yazısı gelir. İyi olunca hemen göreve koşar ve 1 Mart 1915'te, Çanakkale Müstahkem Mevki Nakliyat Müfrezesi'nde göreve başlar. Aynı yılın eylül ayında Maltepe'deki havacılık okulunu bitirir ve ardından Çanakkale'ye hava gözlemcisi olarak geri döner. Gelibolu Yarımadası'ndaki çarpışmaların son döneminde, cephe hattı üzerinde uçakla uçarken iki defa yaralanır. Sonra savaş bitinceye kadar İzmir 5. Hava Alayı'nın bir gözlemcisi ve pilotu olarak cesaret ve büyük bir adanmışlıkla savaşır. Teğmen olur ve en fazla hava savaşına katılmış pilot olarak öne çıkar. Karşılığında Harp Madalyası, Liyakat Nişanı ve Mecidiye Nişanı ile onurlandırılır. Sonra Polonya'ya döner. 1919-1921'deki Rus-Polonya Savaşı'na katılır. 1925 senesinde albay olur. Bir ara tekrar Türkiye'ye gelir. 1920-1930 yıllarında Polonya havacılık sanayiinin kurulmasına ve gelişmesine büyük bir katkı sağlar... 1936 yılından 1939 yılına kadar Polonya Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nı sürdürür...

28.10.2003

Polonya

Çek dedenin çocukları bugün Çek Cumhuriyeti'nde otururken, Leh dedenin çocukları da tarım ve hayvancılık için yerleştikleri Lehistan yani Polonya'da oturmaktadırlar. Bu sene ilk defa Polonya'ya geliyorum. Kırk milyon civarında bir nüfusla Polonya, Mayıs 2004'te Avrupa Birliği'ne girmeye hazırlanıyor. Çek Cumhuriyeti'nde 700 Türk varken Polonya'da 1.500 Türk vatandaşı var. Aslında Laleli'de tekstil işleri on beş sene önce yani demirperde açılmadan önce Polonyalılar tarafından oluşturuldu. Çünkü Sovyetler'den yani komünizmden ilk ayrılan Polonyalılar, İstanbul'dan aldıkları tekstil eşyalarını ülkelerine getirip oradan Rusya'ya pazarlıyorlardı. Zaten ta Osmanlı döneminde Gdansk Limanı'na bizden mallar gelirdi ve buradan da Avrupa'ya giderdi. Bizim "en iyi mallarımızın ihraç edildiği" bu liman, dünyaya açıldığımız bir yerdi. Hatta bu sebeple bizdeki: "Ben bu işin daniskasını bilirim veya yaparım."

tabiri de bu meşhur "Gdansk" limanına gelen en güzel ve en mükemmel mallardan dolayı imiş...

Türk tekstilciler şu aralar Polonya'da biraz sıkıntı çekiyorlar; Avrupa Birliği'ne girmeye hazırlanan Polonya'da artan vergiler, yeni gümrük uygulamaları, piyasada artan yerli üreticilerle olan rekabet ve en önemlisi Çin tekstil ürünlerinin piyasada yaygınlaşması...

Polonya'nın para birimi zloty, altın demek. Zaten altın her zaman para demek. Dört zloty bir dolar ediyor. Sekiz yıl önce paralarından sıfırları silmişler ve bu durumu istikrarlı bir şekilde devam ettirmişler.

Amerika'da yirmi iki milyon Polonyalının olduğu söyleniyor. Hatta tamamen Polakça konuşulan yerler bile var... Polonya'nın günümüz politikası Avrupa'dan çok Amerika'ya yakın. Hatta Irak'ta Polonya askerlerinin bulunması da ta baştan beri Avrupa'ya rağmen... Varşova'daki Amerikanvari bazı alış-veriş merkezlerine Almanya'da bile rastlamak mümkün değil... Stalin, Rusya'da komünizmin simgesi olarak yaptırdığı dokuz tane Kültür Sarayı'ndan bir tanesini de Varşova'da inşâ ettirdi. Oradan şehrin her tarafı gözüküyor... Şehrin en yüksek binası olarak bilinen Kültür Sarayı, artık o imtiyazını kaybetmiş. Çünkü Amerikalılar ondan daha yüksek olan Marriot Oteli'ni dikmişler.

Polonya'da hâlâ tarımın ağırlığı var; elma, buğday, çilek, patates, fasulye, lahana ve diğer ürünlerini Avrupa'ya gönderiyorlar. Gdansk'tan çıkan kehribarları dünyanın her tarafına ihraç ediyorlar.

Krakow daha önce hep başkent olmuş güzel bir şehir. Polonyalılara, Varşova'dan daha fıtri ve

sıcak gelen bir şehir. Varşova'yı biraz Avrupai soğuk yüzlü ve pahalı bir şehir olarak görüyorlar.

Pazar günleri kiliseleri kalabalık. Katolikler çoğunluk. Zaten Papa da Polonyalı. Katolik kiliseleri boşananlara sıcak bakmıyor, kiliseye almakta kolaylık sağlamıyor. Bazı aileler Müslüman olup, Türkler veya diğer Müslümanlarla evlenen yakınlarını kabul etmiyorlar.

Bayburtlu bir vatandaşımız Avusturya'da Polonyalı bir hanımla evleniyor. Türkiye'ye giderken: "Başını örtecek, uzun etek giyecek ve oruç tutacaksın." diyor. Polonyalı hanım Müslüman olmamasına rağmen sevdiği bu Türk için: "Tamam!" diyor. Fakat Türkiye'ye gelince akraba çevresinde böyle olmayan insanları görüyor. Onlara: "Bu nasıl iş? Ben kocamın sevgisini kaybetmekten korktuğum için başımı örtüyorum. Siz dininizin gereği için Allah'tan korkmuyor ve başınızı örtmüyorsunuz!" diyor. Sonra da kendi kendisine İslâmiyet'i araştırmaya başlıyor ve on sene sonra Müslüman oluyor. Fakat rahibe olan teyzeleri yüzünden on yedi senedir Polonya'ya gidemiyor. Çünkü onlar istemiyor ve: "Müslüman olarak yanımıza gelme!" diyorlar... Elbette ki herkes öyle değil. Hatta Havva isimli bu Polonyalıyı görünce bir annemiz daha oğlunun aklında Polonya yokken: "Ah senin gibi bir gelinim olsaydı. Oğlum senin gibi bir Polonyalı ile evlenseydi..." diye hep iç geçiriyor. Kader bu ya, oğlu da işte öyle bir Polonyalı yengemizle evleniyor. Annenin arzusunu dua yerine kabul eden Cenab-ı Hak, o validemize böyle bir gelin nasip ediyor. Gelinimizin başta annesi ve diğer akrabalar da bu evlilikten çok memnunlar. Yani herkes bu evliliklere karşı çıkmıyor, bilakis destek verebiliyor.

26.10.2003

Müzelik Araba ile

Prag'da Eskişehir Meydanı'nda 17. yüzyılda başarılı bir saatçının yaptığı meşhur ve astronomik bir saat var. Her saat başı çevredeki bütün turistler onun etrafına toplanıp, mavi pencerelerden çıkacak 12 havariyi görmek için sabırsızlanıyorlar. Gerçekten o zaman yapılmış güzel bir eser.

Güneş'in Dünya'nın ve Ay'ın yerlerini göstermesi, vakti bildirmesi, 12 havarinin herkesi selamlaması biçimindeki gösterinin mekanik olarak dizayn edilmiş olması dikkatleri çekiyor... Bir de saatin altında o döneme ait duvara yapılmış heykeller var. Hepsi de Avrupalı kıyafetinde fakat bir tanesi tam bir Osmanlı gibi. Aslında onun Osmanlı olmayıp, fakat o dönem, Macaristan'da Osmanlı giyim kuşamı moda olduğu için, Çek soylularının da modaya uyarak o şekilde giyindiklerinden, heykelleri aynen bir Osmanlı gibi yapılmış.

Hafif yağmur çiseliyor. Bakıyoruz, müzelik arabalar var. Onlarla turistler meydanı ve çevreyi dolaşıp bilgi alıyorlar. Biz de 1929 model Draga Piccolo marka bir arabaya biniyoruz.

Binalar gotik ve barok stilde yapılmış. Prag'da çok eski binalar Çeklere ait kübik mimari ile yapılmış. Bunlardan çok az kalıntı var. Vaclav adına bir meydan var. 935'te kardeşi Boreslav tarafından öldürülen Prens Vaclav daha sonra Bohemya'nın en meşhur azizi olmuş.

Şâir Franz Kafka için de bir meydan var. Meşhur şair Prag'da doğup yaşadığı için ismini bir meydana vermişler. Yanında Felsefe Fakültesi var. Kral Karl'ın zamanından kalma. Devamında Yahudi Mahallesi var. Öbür tarafta müze var. Rudolf Finum...

Yerler Arnavut kaldırımı tipinde taşla döşeli...

Geçen seneki meşhur sel sırasında büyük tehlike geçirilmiş. Şimdi Paris Caddesi'ndeyiz. Cadde, Paris tipi dizayn edilmiş. Çok banka var. Burada her şeyin çok pahalı olduğunu müzelik arabamızı kullanan şoför söylüyor.

Jan Hus'un heykelinin yanından geçiyoruz. Karl Üniversitesi'nin rektörü ve bir ilahiyatçı olan Jan Hus'un bazı kiliselerde verdiği vaazlar ortalığın karışmasına sebep olur. Jan Hus, âyinlerin Çekçe yapılmasının gerektiğini ve kilisede bir reformun şart olduğunu haykırmaktadır. Önce üniversiteden uzaklaştırılmış sonra da aforoz edilmiş, en sonunda da 1415'te Avusturya'da yakılarak idam edilmiştir.

Tarihî doku gerçekten çok iyi korunmuş. Zaten turistleri çeken en câzip tarafı da bu... Bizim de Sultanahmet, Eminönü, Ayasofya gibi mekanlarımızı ve çevrelerini orijinal şekliyle korumamız

lâzım... Prag'ı dolaşırken hep bunları düşündüm. Prag halkı ve polisi, turistlere çok iyi ve çok nazik davranıyor ve onları bir velinimet gibi görüyor. Zaten halk eğitimli. Okur yazarlık oranı % 90'ın üzerinde. 1990'da fakir, muhtaç bir Doğu Bloku ülkesi iken birdenbire gelişme göstermesinde halkının büyük çoğunluğunun yüksek tahsilli olmasının rolü büyük. Gelişmelere karşı, eğitimli olan halk hemen uyum sağlamış. Sonra sanata büyük ilgi var. Sovyetler zamanında ideolojiye kullanılan sanat gücü şimdi paraya çevriliyor. Küçük bir ülke, az bir nüfus, lokal bir dil var; ama eğitim onları ilerletmiş.

Milli kütüphaneleri çok zengin... Haftalık kitap veriyorlar. Meşhur kitapları hemen kendi dillerine kazandırmışlar.

Komünist dönemden beri üniversiteleri meşhur. Dünyanın her tarafından öğrenci var. Şimdi de öyle... Zaten Çekçe eğitim alanlardan para alınmıyor. Kendi dillerine hizmet etmek ve kültürlerini yaymak için buna dikkat ediyorlar.

Bize gelen turistlerin çoğu paket programlarla daha çok sahil turizmi adına gelip vakitlerini otellerde geçirirken burada tamamen kültür turizmi hâkim. Turistler halkın arasında, şehrin meşhur yerlerinde dolaşıyor ve alışverişini halktan yapıyor, şehir içindeki kahve ve lokantalarda yiyip içiyor. Vitava Nehri kenarında da dolaşıyoruz. Nehirde tekne turları yaptırıyorlar. Karşımızda Başbakanlık Sarayı var. Yakın zaman önce de Başbakan Spidla'nın Türkiye'ye geldiğini biliyoruz.

Mohaç dışında Çeklerle savaşta karşılaşmamışız; ama bir Osmanlı korkusunun içlerine sindiği de kesin. Çünkü bir köprü üstündeki heykelde

kocaman bir Osmanlı ve çevresinde de ayakları prangalı esirler var.

20.10.2003

Prag'da Bir Gezinti

Nazım Hikmet'in birçok şiirini yazdığı Prag şehri 10,5 milyonluk nüfusa sahip Çek Cumhuriyeti'nin 1,5 milyonluk başşehri... Nazım Hikmet'in uzun müddet kaldığı bu şehirde yaşayan ve Nazım Hikmet'ten Türkçe öğrenip Türkçe tercümanlığı yapan Vilademir Vavra daha yeni, yani 27 Eylül 2003 tarihinde vefat etmiş. Türklerle hep sohbetler edermiş...

Efsaneye göre, kavimler göçü sırasında Çeh ve Leh adında iki kardeşin liderliğini yaptığı iki Slav kavmi yerleşecek yer ararken aralarındaki anlaşmaya göre Leh dede tarıma elverişli Lehistan (Polonya)'da kalmış, Çeh dede ise daha güzel bulduğu güneyde yani bugünkü Çek Cumhuriyeti'nin bulunduğu yerde yerleşmiştir. Çeh dededen sonra ülkeyi Libuşe ismindeki mistik bir prenses yönetmiş ve rüyasında gördüğü noktaya, ihtişamının her yere ulaşacağı (Eşik) manasına gelen Prag şehrini kurmuştur.

Anlatıldığına göre Çek, Leh, Rus, Sırp, Bulgar, Hırvat bir masa etrafında toplandıklarında dil olarak birbiriyle anlaşabilirlermiş...

Prag'ı esas geliştirip meşhur eden ve ona altın çağ yaşatan, kutsal Roma-Germen İmparatoru Lüksemburglu Jan'ın oğlu Karl'dır. 1333'te şehrin başına geçen Karl, Prag'ı eserler ve anıtlarla donatır. Avrupa'nın ilk taş köprüsünü Vıtava Nehri üzerine (Karl Köprüsü) yaptırır. Orta Avrupa'nın

ilk üniversitesini (Karl Üniversitesi) kurar. Bu meşhur üniversitede Einstein ve Mendel gibi ünlü isimler hocalık yapar.

28 Ekim 1918'de Tomas Masaryk, 1. Çekoslovakya Cumhuriyeti'ni kurar. Şu anda Çek parası kronların üzerinde resimleri vardır. Önemli yerlere de ismi verilmiştir.

1930'larda Avrupa'nın en sanayileşmiş ilk beş ülkesinden biri olan Çekoslovakya, 1939'da Hitler tarafından işgal edilir. Hiç karşılık vermeden ülke Nazilere bırakılır. 1945'te de Kızılordu işgal eder. Ruslar zaten Slav ırkından oldukları için güllerle karşılanmıştır. Hiç bomba atılmadığı için Prag'ın tarihî dokusu sağlam kalmıştır.

1968'e kadar Ruslar toleranslı davranmışlardır. Fakat Aleksander Dubçek "Prag Baharı" denilen reformlar yapmaya kalkınca Sovyetlerin tanklarla işgali şiddetli şekilde başlar, baskılar artar. Hatta Vaclavcky Meydanı'nda -ki, Hitler'in de Rusların da karşılandığı meşhur siyasi meydanbir düdükle polis herkesi durdurur, yere yatırır, istediğini tutar alır götürürmüş, kimseyi kıpırdatmazmış. Üst tarafında milli müze bulunan bu meydan şimdi renk renk çiçeklerle bezeli.

Prag için "şehirlerin anası" ve "Avrupa'nın kalbi" tabiri kullanılmaktadır. Tarihî ve kültürel yapısından, bir de Avrupa'nın ortasında bulunduğundan dolayı bu tabirler kullanılmaktadır. Her sene 60 milyon turist çeken Prag'a 2000 yılında 100 milyon turist gelmişti. "Görevimiz Tehlike" ve "Hitler Belgeseli" gibi pek çok film Prag'da çekilmiştir. Bunda tarihî dokunun çok iyi korunmuş olmasının rolü büyüktür. Prag'da dolaşırken 40 krona satılan gazetemiz Zaman'ı bayilerde buluyoruz.

Prag'da 700 civarında Türk var. 50-60 tane aile bulunmakta... Türkiye'den tekstil eşyası, deri, sebze gibi gıda maddeleri ve Kütahya Porselen'i gibi turistik eşya getiriyorlar. Ama çok cüzî... İtalyanlar ayakkabı ve pizzaları ile girmişler. Biz de girebiliriz. Ama dönerimiz bile girememiş. Maalesef tek tük dönercimiz var; ama çok az...

Beş tane motor patenti bulunan Çeklerin silahları, komiserlerimiz tarafından beylik tabanca olarak kullanılmaktadır. Skoda arabaları da çok eskiden beri Türkiye'de bulunmaktadır. Gerçi artık şimdi Almanlar tarafından hakları satın alınmıştır.

Geçen sene NATO toplantısı Prag'da yapıldı. Şu anda bu ülke NATO'ya girmiş durumda... Eski meclis binalarında Özgürlük Radyosu yayın yapıyor. Daha çok bu yayınları Orta Asya üzerinde ve o dillerle yapılıyor. Yirmi bin insanın çalıştığı bu radyo, ABD tarafından finanse ediliyor. Zaten orada çalışanların çoğu da Amerikan vatandaşı. Çek halkında Amerikan hayranlığı var. Bunda, daha önce buradan Amerika'ya hicret veya firar etmiş Yahudilerin rolü büyük... Hitler'in katliamından kaçan ve Amerika'ya yerleşen bu insanlar şimdi ABD'de mühim yerlere gelmişler. Malum bir önceki Amerikan hükümetinin dışişleri bakanı, aslen Çekoslovakya'dan gitmiş bir Yahudi idi.

19.10.2003

İngilizler'i Hayran Bırakan Ok ve Okçularımız

Arkadaşımız Erkut Neğiş'in Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi'nde 1907 yılında ilk baskısı yapılan İngilizce eski bir kitaptan bulduğu bir mektup, Osmanlı okçuluğunun üstünlüğünün çarpıcı bir örneğini göstermektedir. Bir İngiliz okçusu 1795 yılında, yine okçu olan bir kardeşine yazdığı bu mektupta şöyle diyor:

"Sevgili kardeşim, Türk büyükelçisi sekreterini, Waring ve diğer ünlü İngiliz okçularıyla atış yaparken henüz yeni gördüm. Tahmin edebileceğin gibi onları görmek için gelmiş bulunan büyük bir kalabalık vardı. Türk, etrafında bulunan birçok kişiye ve okçuluk düşkünlerinin korku ve şaşkınlığına rağmen âniden okları her yönde havaya fırlatmaya başladı; fakat okların özellikle uzağa fırlatılmadığını ve tehlikesizce birkaç yard içine düştüğünü gören kalabalığın şaşkınlığı iyice arttı. Türk, bu okların kendisinin 'egzersiz okları' oldu-

ğunu söyledi. Bu, zamanın okçularına göre çok yeni olan bir fikirdi ve onların Türk'e ve yayına karşı daha fazla saygı göstermelerine sebep oldu. Türk'ün yayı antilop boynuzundan yapılmıştı ve kısa boyluydu... Aslında at üzerinde her yöne doğru kullanılmaya elverişli olabilmesi için özellikle kısa boylu yapılmıştı. Okçuluk düşkünleri Türk yayının gücünü görmeyi arzuladılar ve Türk'ten bir 'uçuş okunu' fırlatmasını istediler. O, dört veya beş atış yaptı ve ardından en iyi uçuş dikkatlice ölçüldü. Bu 482 yard (441 m) idi. Anlatabileceğim kadarı ile okçuluk düşkünleri şaşkınlığa uğradılar... Waring, duymuş olduğu en uzağa erişen İngiliz okunun 335 yard (306 m) menzile sâhip olduğunu, Lord Aylesford'un ise hafif rüzgâr yardımıyla birlikte bir keresinde 330 yard (302 m) menzile ok fırlattığını, kendisinin ise bütün hayatında 283 yard (259 m) mesafeden öteye hiçbir zaman ok fırlatamadığını söyledi. Türk ise gösterdiği performansla tatmin olmadı ve kullandığı yayın sert ve ayarsız olduğunu, biraz daha idmanla öncekinden çok daha uzağa atış yapabileceğini söyledi. O, aslında en iyi durumunda dahi hiçbir zaman birinci sınıf bir okçu olmadığını, şu andaki Osmanlı padişahının ise egzersize çok düşkün olan çok güçlü birisi olduğunu ve bütün Türk ordusunda onun kadar uzağa ok atabilen sadece iki kişi olduğunu söyledi. Türk, vâlinin, 800 yard (732 m) menzile uçuş oku attığını gördüğünü söyledi. Waring'e, Türk'ün, İngiliz okçularına gösterdiği bu büyük üstünlüğünün sebebini ve bunun, 'yay'ın bir özelliğinden dolayı olup olamayacağını sordum. Waring, bu neticenin ekseriyetle Türk'ün yayından ziyade asıl onun kuvveti, kabiliyeti, kullandığı kısa oklar ve eline bağlı oluklu boynuzla yaptığı atış tekniğinden kaynaklandığını söyledi.

Waring ve orada bulunan okçuluk düşkünlerinin çoğu denemesine rağmen hiçbiri bu yayı Türk'ün büktüğü kadar bükemedi. Osmanlıların zaferi ve Hıristiyan âleminin küçük düşürülmesi için yeterince fazla. Selâmlar. W. Frankland."

Sir Thos. Franland'a yazılan bu mektuplar başka, bir olay da yazılanlara uygun benzer bir olayı anlatmaktadır. Milliyet gazetesinde Refi Cevat Ulunay, bir makalesinde bu hatırayı anlatmaktadır. İstanbul'a bir tarihte Mr. Thorp isimli bir kişi geliyor. Milletlerarası bir teşekkülün başında olan bu şahsiyet, Türk okçuluğunu tetkik için İstanbul'da bulunuyormuş. Nuri Arlasez ile görüşüyor. O da Okçular Tekkesi son şeyhi olan hattat Necmeddin Efendi'ye götürmek istiyor. Mr. Thorp ise önce Okmeydanı'nı ziyaret etmek istiyor. O sırada bugünkü gibi Okmeydanı işgal edilmiş değil. Ancak fevkalade bakımsız, menzil taşları kırık dökük, molozlar içinde... Daha sonra Nuri Arlasez ve Mr. Thorp, Necmeddin Efendi'ye gidiyorlar... Mr. Thorp, büyük bir hürmetle Necmeddin Efendi'nin önünde ayağa kalkıyor, ceketinin önünü ilikliyor ve şöyle diyor: "Ben Türk okçuluğuna neden hayran olduğumu anlatayım. 1850 veya 1860'larda İngiltere'de bulunan bir Türk elçisi, bir İngiliz okçuluk kulübüne davet ediliyor. Elçinin şerefine gösteriler yapılıyor. Elçi de merasim sonunda birkaç atış yapmak istediğini; fakat artık yaşlı olduğunu ve iyi atışlar yapamadığını; ancak Türk okçuluğu hakkında bir fikir vermek için atış yapmak istediğini söylüyor. Yanında getirdiği yay ve oku alıyor ve bir atış yapıyor. Daha ilk atışta İngiliz okçuların azami menzilini geçince ortalık karışıyor ve İngilizler şaşkınlığa düşüyorlar. Bu nasıl oldu diye düşünürken,

sonunda kısa olan Türk oklarının menzilinin uzun olmasını, küçüklüğüne ve buna mukabil uzun İngiliz oklarının da vuruş kabiliyetinin yüksek olduğu kanaatine varıyorlar. Elçiyi, Londra kalesinde bir müzeye götürüyorlar. Müze müdürü biraz istihfafla: 'Buradaki zırhlardan birisini giyeyim de bir atış yapın.' diyor. Elçi ise: 'Bu tehlikeli olur. Önce zırhı bir mankene veya bir tahtaya giydirelim de sonra istediğiniz gibi atarız.' diye cevap veriyor. Öyle de yapıyorlar. Atılan ok, zırhı ve altındaki tahtayı delerek arkaya zırhın diğer tarafına da geçiyor. Bunun üzerine elçi, müze müdürüne dönerek: 'Şimdi, isterseniz istediğiniz tecrübeyi yapabiliriz.' diyor.

Ecdad, Okmeydanı'na çok değer verirdi. Necmeddin Efendi: "Evlâdım biz, Okmeydanı'na abdestsiz girmezdik." diyor. Okçular, kabza aldıkları sırada: "Ve mâ rameyte iz rameyte velâkinnallahe ramâ, yani, attığın zaman onu sen atmadın; fakat Allah attı." (Enfal Suresi, 17) âyetini okurlardı. 1993 yazında, Amerika'da bir Alman, Erkut Neğiş'e: "Dünyada hâlâ en mükemmel okların Osmanlı okları olduğunu biliyor musunuz?" demişti. Arkadaşımız da o günlerde avlanmada kullanılmak üzere bir ok atma silahı üzerinde tasarımlarda bulunuyordu... Bu merak onu araştırmaya yöneltmiş. İnşallah hazırladığı dosya bir gün yazı haline getirilip Sızıntı dergisinde yayınlanır.

13.10.2003

İzmir Nostaljisi ve Şifâ

Belki gözümüzün, iman ve Kur'ân hakikatlerine ilk açıldığı yer olması itibarıyla İzmir'in bizdeki yeri başkadır. Bu gidişimde, uğradığım dostlar ve mekânlar itibarıyla güzel anlar yaşadığımı söylemem lâzım. Agora'sı, Kadife Kale'si, Hisar, Şadırvan, Kestanepazarı câmileri ve çevreleriyle hatıralarımızda önemli bir yeri vardır. Evet İzmir'in kendisine has bir havası ve kokusu mevcuttur.

Uzun zaman İzmir'de kalmayanlar bunları pek fark etmeyebilirler... Hatta Ege ovasının da apayrı bir atmosferi vardır. Gece yolculuklarında, toprağının, bağ ve bahçelerinin özel kokuları içinde, yamaçlardan yansıyan ışıkları seyrede seyrede dolaşmanın çok farklı bir zevki vardır. İşte bu gidişimde bunları tekrar yaşadım. Eski dostları görmek, kırk yıl öncesine gitmek, güzel hatıraları canlandırmak apayrı bir nostalji...

Belli yaştan sonra senede bir vücudun bir kontrolden (check-up) geçmesi gerekiyor. Bu mü-

nasebetle de İzmir Şifa Tıp Merkezi'ne uğradım. İşin doğrusu her gün büyüyen mekânlar ile ve en gelişmiş teknoloji ürünlerini tam zamanında bünyesine almakla üstün bir kaliteyi muhafaza ediyor. İftihar ettim. Çünkü Avrupa ülkelerinin bazı hastanelerinin fiili durumunu çok iyi bilen birisi olarak Şifa'nın üstünlüğüne şâhit oldum. Ümit ediyorum ki, eğer dış ülkelerle tedavi mevzuunda anlaşmalar yapılırsa pek çok insanımız Şifa ve benzeri hastanelerimize akın edeceklerdir. Başvurulacak hastanelerden birisi de Konya Vakıf Hastanesi'dir. Bunu, o hastaneyi de yakından tanıdığım için söylüyorum.

Benim en çok dikkatimi çeken "kalp anjiografisi" ile ilgili bölümdü. Çok kısa zamanda kalbimin üç boyutlu filmleri alındı ve geniş bir tetkike tabi tutulup neticeleri bildirildi...

Tıbbî tabirleri tam bilemediğim için elimdeki broşürün yardımı ile bazı özelliklerini aktarmak istiyorum.

Tıbbî teşhis cihazlarının, bilgisayar teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak hızla gelişmesi, erken teşhis ve tedavi alanında oldukça büyük ilerlemelere sebep olmaktadır. Bunlardan birisi de tetkik alanında yeni bir çığır açan 'multislice bilgisayarlı tomografi' cihazıdır ve erken teşhise vesile olduğu için pek çok hastalık üzerinde tesirli bir rolü vardır. Bu yeni teknolojileri Türkiye'ye ilk getiren ve uygulamaya başlatan İzmir Şifa Hastanesi olmuştur. Şu anda 4 slice ve 16 slice olmak üzere iki adet multislice CT cihazı bulunmaktadır. Multislice CT cihazı ile tetkik süresini çok kısaltmakta ve çok kısa sürelerde yüksek kalitede görüntüler alabilmektedir. Bu yüksek hız ve görüntü kalitesindeki artış ile bilhassa damar yapılarının

görüntülenmesinde yepyeni bir döneme geçiş sağlamaktadır. Koroner arter hastalıkları, Batı toplumlarında, ölüme yol açan hastalıkların en başta gelen sebebi olarak görülmektedir. Onun için koroner hastalıkların erken teşhis ve tedavisi son derece önemlidir.

Meselenin rahat ve güzel olan tarafı, multislice CT ile katetersiz ve tek nefes tutma süresi gibi çok kısa bir sürede kalp damarları üç boyutlu görüntülenebilmektedir. Bu cihazla hiçbir ön laboratuvar hazırlığı gerekmeden, hiçbir girişim yapılmadan 15 saniyede mesele hâlledilmektedir. Klasik anjiografiye göre daha ucuz, daha kolay, daha hızlı bir yöntem olup hastalar tetkik esnasında daha az ışın almakta ve tetkik sonrasında hastanede yatma mecburiyeti ortadan kalkmaktadır.

Kalp anjiografisi dışında bu cihazla, bütün vücut incelemeleri, damarların, teneffüs yollarının ve bağırsakların içi, âletsiz olarak, sanal endoskopi metodu ile üç boyutlu orijinal renklerinde görüntülenmekte ve yaklaşık bir milimetrenin altındaki ince kesitlerle taranmaktadır.

Çocukluğumdan beri gelişmiş teknik ve teknolojiye merakım vardır. Hatta 1960 yılında, Kestanepazarı yurduna ilk geldiğim günlerde, yurdun dolayısı ile câminin avlusunda toplanmış konuşuyoruz. Üst sınıflardan birisi: "Arkadaşlar, bir gün bizler de bu câmi avlularından fezâya füze gönderebilecek bilgilere sahip olmalıyız." dedi. Benim çok hoşuma gitmişti. Meselenin, günümüzde mantıklı bir ifade ile anlatılıp anlatılmamasını bir yana bırakalım da camilerle rasathaneleri iç içe inşa edip din ile ilmi aynı çatı altında birleştiren ecdadın her yönden terakki ve inkişaf hamleleri-

nin sırrına bakmaya çalışalım. Belki o ağabeyimiz, tarihten gelen bu gerçeği günümüzde de gerçekleştirmek isteyen bir heyecanla bu sözleri söylemişti.

12.10.2003

Kilise Bakanı Tove Fergo

Danimarka koalisyon hükümetinin büyük ortağı Liberal Parti'den Kilise Bakanı Tove Fergo, Kopenhag'daki Zaman büromuza iade-i ziyarete geldi. Daha önce Zaman temsilcimiz kendisini ziyaret etmiş, Türk çocuklarının eğitimi ve Müslüman mezarlığı ile ilgili görüşmüştü. 2001 yılı Kurban Bayramı şenliğimize de Kilise Bakanı Tove Fergo Hanımefendi katılmıştı.

Bu görüşmemizde kendisine diyaloglar ile ilgili geniş bilgi verdik. Büyük bir ilgi ile dinledi: "Diyalog adına anlattıklarınızın hepsine katılıyorum. Birçok ortak noktamız var. Bu müştereklerde buluşuruz. Din, kesinlikle insanlığı ayrılığa götürmez. Hepimiz Hz. Adem'den geliyoruz." dedi. Ayrıca: "Danimarka'da yaşayan Müslümanların bu ülkeye sahip çıkması için hükümetimiz, Müslüman din görevlilerinin Danimarka'da eğitim almasına önem veriyor. Burada Müslümanlara ait bir mezarlığın olmasını da istiyoruz. Vefat eden

Müslümanların burada kalması, artık Danimarka'yı ülke olarak kabul ettiklerinin göstergesi olur." dedi.

Bakan Fergo, sohbet sırasında Danimarka'nın idare şekli hakkında şunları söyledi: "Danimarka'da krallığın hâlâ bazı tesirleri vardır. Meselâ Prens Frederik 8 Ekim'de nişanlanıyor. Bakanlar Kurulu, Kraliçe'nin başkanlığında geçtiğimiz hafta toplanarak Prens'in nişanlanmasını onayladı. Bakanlar Kurulu'nun aldığı bütün kararların yürürlüğe girmesi için mutlaka Kraliçe'nin imzalaması gerekiyor. Kraliçe'nin veto yetkisi yok. Kraliçe bir semboldür, halkımız saygılı davranır. Herhangi bir davetiyede 'katılıp katılmayacağınızı bildiriniz' diye yazar; ama Kraliçe'nin davetiyelerinde böyle bir şey yapılmaz. Çünkü ona katılınır."

Tove Fergo, 30 sene papazlık yapmış. Eşi de papaz. 1994 yılında milletvekili olmuş. Bakanlıktan ayrıldıktan sonra da tekrar papazlığa devam etmek istiyor. Fergo, Danimarka'da memurların siyaset yapma hakkı bulunduğunu belirterek: "Milletvekili seçildikten sonra görevimden izne ayrıldım. Bakanlığı ve milletvekilliğini bıraktığımda tekrar görevime dönerim." diyor.

Bakan Fergo: "Entegrasyon Bakanı Bertel Haarder'in hazırladığı 120 maddelik 'Entegrasyon Eylem Plânı'nda din görevlilerinin Danimarka'da yetiştirilmesi maddesi de bulunuyor. Çünkü dışarıdan gelen din görevlileri, Danimarka'yı tanımadıkları için gençlerin ve insanların problemlerinin ne olduğunu bilmiyorlar. İmamlar burada yetişirse Müslümanlara daha iyi rehberlik yaparlar. Ayrıca Danimarka dışından gelen imamlar, burada yaşayan insanlara daima yabancı olduklarını hatırlatır; onların 'biz yabancıyız' diye düşünme-

sine sebep olurlar. Ama burada yetişirlerse onları dinlerken artık kendilerini Danimarka vatandaşı olarak hissederler. Bu durumda entegrasyon daha iyi sağlanmış olur. Hükümet olarak bu projeye büyük önem veriyoruz." diyor.

Biz bu hususta, kendisine, Diyanet'e bakan Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet Aydın Bey'le görüşmelerinin ve ilahiyat fakülteleri ile irtibata geçmelerinin faydalı olacağını söyledik.

Bir arkadaşımız da: "Danimarka'da yaşayan birçok Müslüman, burayı artık kabullenmiş durumda ve kendi ülkesi gibi görüyor. Başbakan veya bazı bakanların Müslümanların dinî bayramlarında kutlama mesajları göndermeleri Müslümanlar için büyük bir moral kaynağı olur." deyince, Bakan Fergo: "Çok güzel bir konuya temas ettiniz. Bunun üzerinde duracağım." dedi.

Bir papazın, kendisinin Tanrı'ya ve âhirete inancının olmadığını söylemesi üzerine Bakan Fergo, onu görevden almıştı. Bunun üzerine büyük tepkiler oldu. Hatta kilisedeki cemaat, "Meseleleri çok iyi anlatıyor, görevden almayın." diye karşı çıkınca, o da: "İnanmayan birisi nasıl din adamı olabilir?" diyerek kararından vazgeçmemişti.

Büromuza, koruması olmadan sadece şoförü ile Audi marka bir taksi ile gelmişti. Dikkatimi çekti. Sonra öğrendim ki, zaten bütün resmi arabaların sayısı 34 tane imiş. İki milletvekiline bir sekreter düşüyormuş. Onun da maaşının yarısını devlet, yarısını da milletvekilinin partisi veriyormuş. Milletvekilliği geçici bir görev gibi... Maaşları da taban maaş miktarının üç katı.

Muhafazakâr Parti'nin genel başkanı ve geleceğin başbakanı nazarıyla bakılan Hans Angel, alkol aldığı için arabasını bariyere çarpıyor. Telefonla polisi arayıp kendisini ihbar ediyor. Polis, alkollü olduğunu tespit ettikten sonra 1,5 maaş para cezası kesip ehliyetine de iki sene el koyuluyor. Bu olaydan sonra Hans Angel: "Ben gençlere kötü örnek oldum." diyerek hem genel başkanlıktan istifa ediyor hem de siyasetten ayrılıyor. Arabasını ise tamir ettirmeyerek evinin önüne öylece bırakıyor. "İbret olsun." diyor. Şimdi bir gazetede yazı işleri müdürü olarak çalışıyor.

1999 yılında Başbakan Poul Nyrup Rasmussen, yılbaşı gecesi kendi kullandığı arabasıyla kara saplanıyor. Dört saat tek başına uğraşıyor. Sonra kurtarıcılar geliyor. Gazeteciler: "Niçin şoförünüz ve korumanız yoktu?" diye soruyorlar. "Yılbaşında onların da tatile hakkı var. Hem ben zaten resmi bir işe gitmiyordum ki." diyor.

Bu anlattıklarımın kendi ülkemiz için güzel bir ibret ve örnek olmasını diliyorum.

06.10.2003

Arif Veli ile Âşık Veliler

Bediüzzaman Hazretleri, Lemaat isimli eserinde arif veliler ile âşık veliler arasında mühim bir fark olduğunu söylüyor. Nasıl ki, yüksek bir yere etrafı korkuluksuz ve korumalıksız basamaklarla çıkılan bir merdiven bulunsa; bir kısım insanlar kendi iradeleriyle çıkmaya çalışsalar, bazıları da yukarıdan çekilseler...

Birinci kısım çok dikkat etmek zorundadır. Çünkü yanlış bir adımda aşağıyı boylarlar. Ama ikinci kısımdakileri yukarıdan çeken olduğu için yanlış adım da atsalar, onlar yine yukarıya çıkarılırlar. Onun için arif veliler kendi irfanları ile zirveye tırmanmanın bedeli olarak yanlış yapma durumunda çok büyük sıkıntıya girerler. Ama hakiki âşık veliler yollarında fena da gitseler, tabirde hata da etseler, tavsif ederken yanılsalar da yine Maşuk'a giderler. Çünkü onları bizzat Maşuk çektiği için yollarında onları şaşırtmaz...

Bu bakımdan âşık veliler hata yapsa da, kendileri hidayette olabilir; ama başkaları için hidayet rehberi değildirler, hatta farkına varmadan saptı-

rıcı olabilirler. Fakat arifler, hata etmişlerse, hem kendileri yoldan çıkmış sayılırlar hem de başkalarını saptırırlar. Onlara bu hususta uyulmaz.

İşte bu sırdandır ki, ariflerden bazılarının idamına hükmedilmesine ve dalalette bulunduklarının ifade edilmesine sebep olan rumuzlu ve tevil götürmez şathiyatlarını, âşık veliler rumuzdan çıkardılar, şathiyat işaretlerini açıkça söylediler yine de ümmetin nazarında tazime mazhar oldular ve o âşıklara kimse ilişmedi.

Muhyiddin İbn-i Arabi'nin irfanı aşkından üstün olduğu için işaret nevinden söylediği bazı sözleri ona dehşetli okların yağdırılmasına sebep oldu. Ta o remizdeki asıl maksadı, Yavuz Selim'le keşfoluncaya kadar. Fakat Molla Camî âşıktı, aynı şeyleri açıkça söylediği halde hürmetle yaşadı, oklardan selim kaldı, tenkit bile edilmedi. Halbuki İbn'ül- Fariz, a'şak (şiddetli ve yüksek bir aşk sahibi) idi, o a'raf (çok büyük arif olan) Muhyiddin İbn-i Arabi'den çok daha ileri gitmesine rağmen ümmetin itabından, ondan geride kaldı, kusuruna da bakılmadı.

Sözünde safi bir aşk bile görünmeyen İbn'üs Seb'in'inin nazarvari kelamı, dinsizlik isnad edilmesine sebep oldu, kendisini kurtaramadı. Bediüzzaman Hazretleri'nin bazı tasarruflarla aktarmaya çalıştığım bu ifadelerinden başka Mektubat isimli eserinde de şu izahlar var:

"Ehl-i dalalet ve bid'at fırkalarından bir kısım zatlar, ümmet nazarında makbul oluyorlar. Aynen onlar gibi zatlar var; zahiri hiçbir fark yokken ümmet onları reddediyor. Bu hususta hayret ediyordum. Meselâ, Mutezile mezhebinden Zemahşeri, mutezilikte çok mutaassıp olduğu hâlde, Ehl-i Sünnet âlimlerinin mütehakkikleri,

onun şiddetli itirazlarına karşı, onu küfür ve dalaletle itham etmiyor bilakis bir kurtuluş yolunu onun için arıyorlar. Zemahşeri'nin şiddet derecesinden çok aşağı olan Ebu Ali Cübbai gibi Mutezile imamlarını ise merdut ve matrut sayıyorlar. Çok zaman bu sır benim merakıma dokunuyordu. Sonra Allah'ın lütfuyla anladım ki, Zemahşeri'nin Ehl-i Sünnet'e itirazları, hak zannettiği mesleğindeki hak muhabbetinden ileri geliyordu. Yani mesela, Cenab-ı Hakk'ı her türlü noksan ve kusurdan hakiki manada tenzih etmek, onun nazarında kulların kendi fiillerinin hâlıkı olmasıyla oluyor. Onun için, Cenab-ı Hakk'ı, tenzih etme muhabbetinden dolayı, Ehl-i Sünnet'in: "Kul fiilinin yaratıcısı olamaz, her şeyin hâlıkı Allah'tır." düsturunu kabul etmiyor. Reddedilen diğer Mutezile imamları ise, hak muhabbetinden ziyade, Ehl-i Sünnet'in yüksek düsturlarına kısa akılları yetişemediğinden ve Ehl-i Sünnet'in geniş kanun ve prensipleri onların dar fikirlerine yerleşmediğinden, inkar ettiklerinden merdutturlar. Aynen bu kelam ilmindeki, Mutezile mezheplilerin, Ehl-i Sünnet'e muhalefeti olduğu gibi, Sünnet-i Seniyye haricindeki bir kısım ehl-i tarikatın muhalefeti de iki cihetledir. Biri: Zemahşeri gibi; haline, meşrebine meftun olması cihetiyle, daha zevk derecesine yetişemediği şeriatın adabına karşı bir derece lakayt kalır. Diğer kısmı ise: Haşa, şeriatın adabına, tarikatın düsturlarına nispeten ehemmiyetsiz bakar. Çünkü dar havsalası, o geniş zevkleri ihata edemiyor ve kısa makamı, o yüksek adaba yetişemiyor." (29. Mektup, 9. Kısım, 8. Telvih, 4. Nükte)

Aynı şey gibi görünen bazı söz ve tavırlara karşı konan farklı tepkilerin işte böyle derin sırları

olabiliyor. Bu hususta büyüklerimizin her zaman rehberliklerine ihtiyacımız var. Cenab-ı Hak onlardan ebeden razı olsun.

05.10.2003

Orta Asya Steplerinde Mahzun Bir Dost

N. Balcı isimli bir okuyucumuzun bize ulaşan hissiyatını sizlerle paylaşmak istiyorum. Aynen aktarıyorum: "Issız bir tepenin yamacındaydık. Etrafta küçük bir şehir ama sessiz insanların toplandığı, kimsenin konuşamadığı, eskiden yaptıklarına bugün pişman olan ve hâlâ yaşayanların neden hatalarını anlayıp pişman olmadıklarını düşünen, şaşıran, zengin fakir, küçük büyük insanların toplandığı büyük şehirde; yani mezarlıktaydık. Rüzgâr sanki daha bir başka esiyordu burada. Karşıdaki bozkır tepe daha bir farklı bakıyordu bize. Geniş mezarlık hüzünlüydü...

Evet, Nokat şehrindeki Sahabe Mezarlığı'ndaydık. Burayı duyup ziyaret etmek istemiştik ve geldiğimiz zaman da buradaki lâhutî havayı iliklerimize kadar hissetmiştik. Sahabenin adı Muhammed İbn İsmail'di. Bir ağabeyimiz duaya: "Sizler buralara geldiniz ve ne sıla ne aile özlemi sizleri davanızdan vazgeçirmedi sadece Allah rızası için

terk-i diyar ettiniz." diyerek başladı ve devam etti: "Bu ıssız tepede yalnız değilsiniz. Bizler sizin kardeşleriniziz inşaallah ve bizler de gurbetteyiz... Siz atlarla geldiniz, bizler uçakla. Ruhumuz ve gönlümüz sizinle." Evet, herkesi bir hüzün almıştı. Bu sahabe, vatanından çok uzaklarda burada şehit olmuş, ıssız bir tepede huzur içinde yatıyordu...

Bir an kendimi düşündüm. Çok uzaklardaydım. Ailemden, canım annemden. Bir an gözüme o nurlu siması geldi ve beni uğurlarken hüzünlü, yaşlı gözleri. Vatanım İzmir'den Orta Asya'ya uzanan uzun bir yol. Ama ideallerim için buradaydım. Bir an içimde derin bir huzur hissettim... Zaman ve mekânın durduğu, dakikaların geçersiz olduğu, uçsuz bucaksız bir dünya gördüm baktığım bozkır tepede... Kelimeler yetersiz burada... Duamızı ettik gönülden... Sonra yola koyulduk. Orada hissettiğimiz duyguları tarif etmek çok zor. Hissetmemiş, âdeta duran mekânı, zamanı yaşamıştık.

Evet, ziyaretimiz bitmişti. Yaşadığımız şehre geldik. Koşturmayla süren hayatımız devam ediyordu. Aradan uzun bir zaman geçti. Bir gün enteresan bir rüyayla uyandım. Uyandığımda ter içindeydim ve gözyaşlarım sel gibi akıyordu. Rüyamda Nokat'taki sahabe türbesindeydim. Etrafımda birçok insan vardı. Yanıma türbenin bakıcısı olduğunu söyleyen biri geldi ve bana: "Neden buraya gelmiyorsunuz artık? Muhammed İbn İsmail sizi soruyor." dedi ve: "Her gün sizi soruyor, arıyor ve diyor ki: Benim kardeşlerim nerde? Onlar benim kardeşlerim... Neden benim yanıma gelmiyorlar? Ben onları çok seviyorum. Onlar benim kardeşlerim." diye devam etti. Evet, Sahabe Hazretleri bizi soruyor ve gelmemizi istiyordu. Bizle-

re: "kardeşlerim" diyordu. Gözyaşlarımı tutamıyordum. Çok etkilenmiştim.

Evet, o asırlar önce Efendimiz'i (s.a.s.) görmüş, asrı saadeti yaşamış ve vatanından uzakta, burada şehit düşmüştü. Bizlerse kaç asır sonra ata topraklarına uçaklarla geri dönmüştük. Ama bir noktada birleşiyorduk. Onun için: "Aç gönlünü açabildiğin kadar, kalmasın el uzatmadığın mahzun bir gönül." diyorum. Evet, biz layık olmasak da o bizleri kardeşlerim diye çağırıyordu."

Kırgızistan'da yüreğini, kalbini, ruhunu, bütün benliğini, ideallerini taze fidanları yeşertmek için kullanan, her türlü zorluğa direnen, fedakârlar var... Ülkesinden, ailesinden uzakta, buralara: "Bir mum diğer mumu tutuşturmakla ışığından hiçbir şey kaybetmez" düşüncesiyle gelip binlerce meşaleyi gönülleriyle yakıp ışıklandıran gönül erleri var. İdeali, kolayı değil zoru seçmek, insanlığa hizmet ruhu nakşetmek, Güllerin Efendisi'ne (s.a.s.) yakın olmak isteyen bu gönül erlerine de Sahabe Hazretleri'nin kardeşi olmak yakışırdı zaten. "Ahir zamanda iman ateşten bir kor olacak ve tutanı yakacak" buyurulmuş... İşte onlar bu cefakârlar. Rabb'im o korları ışığa çevirenlerden eylesin. Âmin...

29.09.2003

Rabbânîler Hep Canlı Kalmaktadırlar

Muhiddin-i İbn-i Arabî, Hicri tarih olarak 17 Ramazan 560 Pazartesi gecesi doğmuştur. Ailesinin ilk ve tek evlâdıdır. Yemenli Benî Tayy kabilesindendir. Meşhur Hâtem-i Tâi soyundandır. Cömertlikle meşhur olan bir atadan gelmektedir. Benî Tayy kabilesinin bazı mensupları Endülüs'e henüz I. Abdurrahman'ın (V. 172/788) melik olduğu zaman gelmişlerdi ve Ceyyan şehrine yerleşmişlerdir. İbn-i Arabî'nin babası, Endülüs'te üst görevlerde bulunmuştur. Ama asla iktidar hırsında bulunmamıştır.

Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.): "Rahman'ın nefesi bana Yemen tarafından gelir." hadisine dayanarak Muhyiddin-i Arabî: "Rahmâniyyûn olanlar koku alma duyusu tarafından hissedilebilen mânevi hakikatleri idrak etme özelliğine sahiptirler." der. İbn-i Arabî ayrıca şöyle söyler: "Bu makama yani Rahmânîliğe ulaşanın özelliklerinden biri de, ölümün ardından yüzüne bakıldı-

ğında canlı sanılmasıdır, halbuki nabzı yoklandığında kesinlikle ölmüş olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumu babamda gördüm. Bir müddet onu gömüp gömmemekte tereddüt edildi. Çünkü yüzüne bakıldığında yaşıyormuş gibiydi, ama nabzı atmıyor ve nefes almıyordu. Yüzü canlılara, nabzı ve nefesi ölülere benziyordu. Zaten vefatından on beş gün önce, bana öleceğini ve ölümünün bir çarşamba gününe rastlayacağını haber verdi. Öyle de oldu. Öldüğü gün çok hastaydı, hiçbir şeye dayanmaksızın doğrulup oturdu ve bana: "Evlâdım, yola çıkma ve kavuşma günüdür." dedi. (...) Ardından alnının üzerinde beyaz bir pırıltı belirdi. Pırıltı bedeninin geri kalanının rengiyle uyuşmuyor, ama bir acıya da sebep olmuyordu. Babam, yayılan bir ışığın kaynağında gibiydi. Bu ışık önce bütün yüzünü, ardından da bütün bedenini kapladı. (...) Öğle vakti vefat haberini aldım. Yanına geldiğimde onu anlattığım bu hâl içinde, ölü mü, canlı mı olduğunda tereddüt edilirken buldum. Toprağa işte böyle verildi."

Bediüzzaman Hazretleri'nin talebesi Bayram Yüksel'in anlattığına göre aynı hale Üstad'ın vefatında da şahit olunmuştur: "Üstad'ın mübarek dudakları kuruyordu. Ben ıslak mendille siliyordum, bu hiç görülmemiş bir hararetti. (...) Ben sabah namazımı öbür odada kıldım. Kur'ân'dan cüzüm vardı, onu okuyup biraz yatayım derken birden içeriye giren ağabeyler: "Bayram, Üstad Hazretleri'nden ses gelmiyor." dediler. Yanına vardım hiç ses gelmiyordu. Fakat vücudu sıcak. Bizi müthiş bir telaş aldı. Zübeyr ağabey: "Urfa'da Vaiz Ömer Efendi var, ona haber gönderelim o bilir." dedi. Haber gönderdik geldi. Üstad'ı görünce: "Kardeşlerim Üstad vefat etmiş. İnnâ

lillâhi ve innâ ileyhi râciûn." dedi. (...) Doktor geldi ve Üstad'ı muayene etti ve: "Allah Allah, çok fazla harareti var." dedi. Bana: "Bir ayna var mı?" dedi. Getirdim aynayı, Üstad'ın ağzına koydu, nefes gelmediğini görünce: "Evet, Üstad vefat etmiş!" dedi. "Fakat hiç ölüm hâline benzemiyor. Yalnız bu cenazenin hemen kalkmasını istemiyorum. Biraz kalsın ben şüpheleniyorum." dedi.

Bu Rahmânîlik, Muhyiddin İbn-i Arabî'de de vardı. Zaten (597 M. 1200)'de Bicâye'de kendisini yıldızlar ve alfabe harfleriyle birleşmiş olarak görmüştür. Bu meşhur vaka, Muhyiddin-i Arabî'nin derin sezgisinin bir işaret alametidir. Çünkü o Cenab-ı Hakk'ın ilhamıyla Kur'ân-ı Kerîm'in bazı âyetlerinden ve harflerinden kendisinden çok sonraları ortaya çıkacak olay ve buluşları keşfetmiştir... Evet, kendisinin vefatından çok sonra kurulacak Osmanlı Devleti'ni: "Eşşeceret'ün Nu'mâniyye fi'd- Devlet'il-Osmaniyye" isimli eserinde haber verdiği gibi, Yavuz Sultan Selim'in Şam'a gidip kendisinin kaybolan kabrini bulacağını da söylemiştir.

Muhyiddin-i İbn-i Arabî elektriğe de işaret etmiştir. Fütuhat-ı Mekkiye isimli eserin dördüncü cilt bakiyesi Tekmile'de 347. babının 515. sayfasında: "İlmü'l intikâsı vel-in'ikası Fi'n-nuri ve'nnühâs yani ışık ve bakır içinde baş aşağı düşme ve ters cihete dönmenin bilgisi" diye ifade edebildiği durum, başaşağı çevrilen bir bardaktan, suyun dökülmesi gibi elektrik üreteçlerinde elektriğin negatif kutuptan pozitif kutba doğru akması (doğru akım) hâllerini özetler. Milâdi 1213'te yani 790 sene önce vefat etmiş olan Muhyiddin-i İbn-i Arabî'nin Er-Rahman Sûresi'nin 35. âyetindeki "şüvaz ve nühas" ifadesinin bu fenni ve teknik

hakikati keşfetmesi, hem Kur'ân-ı Kerîm mucizeliğini, hem de kendisinin kerametini ispat eder.

28.09.2003

Seher Vakti Okunan Kur'ân'lar...

Claude Addas'ın "İbn-i Arabî, Kibrît-i Ahmer'in Peşinde" isimli kitabını okurken, bir bölümünde tasavvuf tarihi dersimizde seneler önce bir hocamızın anlattığı bir olayı ele aldığını gördüm.

İbn-i Arabî şöyle anlatıyor: "Bir vakit ağır bir hastalığa yakalandım ve ölmekte olduğumu zannettirecek kadar derin bir baygınlığa gömüldüm. (O sırada) önce bana saldırmaya çalışan korkunç suratlı kişiler, ardından da çok hoş bir râyiha yayan asil ve kudretli bir kimsenin beni onlara karşı savunan olduğunu ve nihayet onlara galebe çaldığını gördüm. 'Kimsin?' diye sordum. 'Ben, Yâsin Sûresi'yim ve seni koruyorum!' cevabını verdi. Sonra kendime geldim ve babamın (Allah ona rahmet etsin) başucumda gözyaşlarıyla beklediğini gördüm. Yâsin Sûresi'nin tilavetini bitirmek üzereydi."

Dipnotta: "Bu hâdise belki de Hicri 571-572 (M.1170-1171)'de gerçekleşmiştir. Bu sırada, daha önce Fas'ı kırıp geçirmiş olan veba, Endülüs'e yayılmıştır. İbn-i Arabi, bu tarihte on iki yaşındaydı." yazılı.

Kitapta bilhassa anlatılan olaylardan birisi dikkatimi çok çekti: Genç İbn-i Arabi'ye en derinden tesir eden, hiç şüphesiz amcası Ebu Muhammed el-Arabî olmuştur. Nitekim İbn-i Arabî onun himayesini üç ayrı yerde nakledecektir. "Ruhu'l-Kuds"te, "Ed-Düretu'l-Fâhire"de ve "Fütuhat"ta. Bu şahıs velâyetin evrensel tarihindeki sert ve keskin tevbelerin tipik bir misalini sunmaktadır. Daha önce pek takva ve zühd eğilimi sergilememiş bir insan, âniden kelimenin en muhkem mânânasıyle ihtida eder. Üstelik, İbn-i Arabi'nin "Ruhu'l-Kuds"te tefsilatıyla anlattığı bu değişme, amcası oldukça ilerlemiş bir yaşa sahipken gerçekleşmiştir. Bir gün genç bir çocuk, bu yaşlı adamın eczanesine giderek bir ilaç sorar. İbn-i Arabi'nin yaşlı amcası çocuğun ilaçlar konusundaki câhilliğini istihza mevzuu yapınca, erken bir manevî inkişafa sahip olmuş genç muhatabı, kendisinin ilaçları bilmemekle herhangi bir şey kaybetmediğini; fakat yaşlı adamın Allah karşısındaki gaflet ve inatçı itaatsizliğinin ona pahalıya mal olacağını söyler. Bu ifade İbn-i Arabi'nin yaşlı amcasına derhal tesir edecektir. Hemen genç çocuğun hizmetine girer ve üç yıl sonraki ölümüne kadar kendini ibadete verir. Amcası bu üç yıl zarfında, İbn-i Arabi'nin "Dürre"de bahsettiğine göre, yüksek bir velâyet derecesine ulaşmıştır. Fütuhatın ehlullahın: "Nefeslere bağlanmış ehl-i kalb" makûlesine ayırdığı bölümünde, İbn-i Arabi amcası Abdullah bin Muhammed El Arabi'nin hissen

ve manen bu makamda olduğunu söylemektedir. Amcasının bu makamı, “Ruhu'l-Kuds”teki şu ifadelerle de teyit edilir: "Evinin içinde otururken 'Şafak söküyor!' derdi. Nihayet bir gün, nasıl olup da bunu bilebildiklerini sordum. Şöyle cevap verdi: "Evlâdım, Allah her gün Arş'ından bir cennet rüzgârı gönderir ve rüzgâr her gerçek müminin onu teneffüs edeceği şekilde şafağa yayılır."

Muhyiddîn-i Arabi, Yâsin Sûresi olayı üzerine, her sûrenin böyle şahs-ı mânevisi olduğuna kanaat getirir. Hatta her bir Kur'ân kelimesinde müvekkel bir melek olduğunu söyler. Bediüzzaman Hazretleri de Kur'ân'ın her bir kelimesi için 'bir melek-i nâtık, yani konuşan melek' tabirini “Lemaat” isimli eserinde kullanmaktadır.

İbn-i Büreyde'nin babası diyor ki: "Resullullah (s.a.s.) buyurdular ki: “Kıyamet günü Kur'ân-ı Kerîm, rengi uçuk bir adam gibi gelir ve okuyucusuna, 'Seni gece uykusuz ve gündüz susuz bırakan benim.” der.

Hz. Ali (r.a.), Efendimiz'in (s.a.s.): "İlaçların en hayırlısı Kur'ân'dır." buyurduğunu rivayet etmektedir. Zaten birçok Kur'ân âyetinde, Kur'ân-ı Kerîm'in müminler için şifa olduğu ifade edilmektedir. Hele hele bu şifalı ve hikmetli Kur'ân, Arş'tan gelen cennet rüzgârlarının tatlı bir esinti hâlinde gönülleri sardığı seher vaktinde okunursa... Gökten Sekine'nin de indiği o sabah nesîmleri Kur'ân nuru ve feyizleriyle ruhlara lezzetler ve manevi zevklerle doldururlar. Ne mutlu Kur'ân öğreten ve öğrenenlere... Ne mutlu seher vakitlerini Kur'ân okuyarak geçirenlere... Bilhassa mübarek üç aylarda...

22.09.2003

Ordubat Şehrinde de Bir Okul Açın

Arkadaşımız Osman Nuri Bey, ilk dönem Azerbaycan'da açılan okullarımızla ilgili başından geçmiş ibretli, tarihî bir olayı yazıp bize göndermiş.

Diyor ki: "Yıllar önceydi, Azerbaycan'daki okullarımızın üzerinde kara bulutlar dolaşıyordu. Yine iftira atılmıştı, bu sefer versiyon biraz değişikti, adımız "İrancı fundamentalistler!" olmuştu. Halbuki biz oraya okul açmasak, başka birliktelikleri bahane ederek, başka ülkeler girecek ve çok değil beş-on yıl sonra Azerbaycanlı kardeşlerimizi bize düşman edeceklerdi. Ama biz okulları açtık ve dünya olimpiyatlarında dünya ile kardeşlerimiz boy ölçüşmeye başladılar. Bu durum kötü müdür Allah aşkına...

Azerbaycan'ın o zamanki Devlet Başkanı Ebulfez Elçibey de bu iftiranın üzerine bize: "Kapatın okulları, gidin buradan!" diyor da başka bir şey demiyordu. Gidip gelip yalvarıyorduk; fakat

nafile... Nasıl bir iftira atmışlarsa, bir türlü ikna olmuyordu. İftiracılık da çok ince bir sanattı herhâlde. Biz problemi bir türlü çözemiyorduk. Ama zar zor, eğitim yarım kalmasın diye okulların yıl sonuna kadar açık kalması için müsaade alındı. Aradan bir müddet geçti, Azerbaycan'da tüccar olan Suret Huseyinov, Elçibey'e kafa tutmaya başladı. Televizyondan da biz bunları izliyorduk. Bir müddet sonra yine haberlerde son dakika haberi olarak, rahmetli Elçibey'in devlet başkanlığı uçağıyla Nahcivan'a ayrılıp gittiği bildirildi.

O günlerde Fethullah Gülen Hocaefendi'nin annesi vefat etmişti. O, başının kalabalıklığında ve yaslı hâlinde bir arkadaşımızın Elçibey'e gidip geçmiş olsun demesini ve selâmını söylemesini arzu etmişti. Bana bunun için Elçibey'e gitmem söylendi. 25 saatlik otobüs yolculuğundan sonra Nahcivan'a ulaştım. O gece Başkent'te kaldım. Ertesi gün bulunduğu Ordubat şehrine, oradan da kendi köyüne doğru yol almaya başladık. Silahlı askerler tarafından yollara kurulan barikatlarda sorgulandıktan sonra, suların aktığı yeşillik bir bölgeye geldik. Tel örgüde de sorgulandıktan sonra içeri alındık. Rahmetli Elçibey'in, üç-dört saat sonra bürosuna geçeceği söylendi. Bekledik ve Elçibey bürosuna geçti. Durumu arz edip bizi makamına aldılar. İçeri girdik, selam verdikten sonra Hocamızın selâmını ve geçmiş olsun dileklerini ilettik. Sonra da: "Hocamızın annesi birkaç gün önce vefat etti." deyince, bir müddet Elçibey, konuşamadı, sakalını sıvazladı, gözleri yaşardı ve: "Kıymetinizi bilemedik. Hocamın başı sağolsun, selamımı götürün, gözlerinden öperim!" dedi. Gerçekleri o an anladı sanki. Bir müddet daha konuştuk, pişmanlığı her halinden belliydi.

Birkaç ay önce: "Kapatın okulları, gidin buradan!" diyen Elçibey: "Hocama söyleyin bizim Ordubat şehrine bir okul açsın." diyordu. Bakınız şu Allah'ın işine. Bizi kapıya kadar uğurlayan Elçibey'in hâlâ sözleri kulağımızda: "Hocama selâm söyleyin, gözlerinden öperim." Geç de olsa bizi tanımıştı rahmetli Elçibey. Makamı cennet olsun..."

Osman Nuri Bey'in hatırasını burada bitiriyor, Cenab-ı Hak'tan herkesin, gerçekleri zamanında idrak etmesi için lütufta bulunmasını niyaz ediyoruz. Adanmışlara, bilhassa kendisini eğitime adayanlara düşen, böyle durumlarda sadece Yunus'umuzun dediği gibi: " Dövene elsiz, sövene dilsiz, kırana gönülsüz, olmak gerek." deyip yollarına devam etmektir. Ama kendilerine yalan yanlış haberler gelenler de Hucurat Suresi'nin şu ayetine kulak vermelidirler: "Ey iman edenler, herhangi bir fasık size bir haber getirecek olursa, onu iyice tahkik edin, doğruluğunu araştırın. Yoksa gerçeği bilmeyerek, birtakım kimselere karşı fenalık edip sonra yaptığınıza pişman olursunuz." (49/6)

21.09.2003

Eğer Türkiye'de Olsaydı...

Paris muhabirimiz A. İhsan Aydın, "Reyting Şampiyonu Sıra Dışı Bir Din Adamı" başlıklı yazısında Fransa'da yapılan popülarite reytingi birincisi Katolik din adamı Abbé Pierre'den bahsediyor.

Mütevazı kişiliğiyle tanınan ak sakallı papazı, Fransızlar, eskiden olduğu gibi yeniden ülkenin en çok sevilen din adamı seçtiler.

Asıl Adı Henri Groues olan Abbé Pierre, 1912 yılında Lyon'da doğdu. Gençliğini kilise ve devlet kurumlarından aldığı görevlerle geçirdi. 1944 yılında Fransız Meclisi'ne giren Pierre, o dönemde komünizme karşı fikirleriyle dikkat çekti. Ama 1949 senesinde fakirlere yardım gayesiyle bugün dünyanın elliye yakın ülkesinde şubesi bulunan Emmaus Derneği'ni kurdu. Avrupa ülkelerine gelen göçmenlere karşı yapılan haksız uygulamaları kınamak için gösteriler düzenledi. Fransa'ya yeni yerleşen birçok gurbetçi, evini Emmaus'un

yardım mağazalarından aldığı eşyalarla kurmuştur.

Pierre karizmatik şahsiyetiyle hep dikkatleri üzerine çekti. 1992 yılında kendisine verilen Fransa'nın en büyük makamı olan Legion d'Honneur ödülünü ülkedeki evsiz insanları gündeme taşımak gayesiyle reddetti. Ardından 1996'da 'İsrail Politikasının Gizli Kurucuları' isimli kitabı yazarak dikkatleri üzerine çeken Fransız Müslüman Roger Graudy'i 'her şeye rağmen' destekleyerek tepki çekti. Vatikan'a Pierre'in aforoz edilmesi için baskı yapıldı. Ama o hep mücadele etti. Fransızlar onu hep sevilen adam seçtiler. İki yıl önce Cumhurbaşkanı Chirac, Pierre'i yeniden Legion d'Honneur ödülü ile ödüllendirdi.

Avrupa'nın bu yüzyılda yetiştirdiği en iyi kabiliyetlerden birisi sayılan Pierre, Fransız gazetecilerin İslâmiyet hakkında sordukları sorularına da enteresan cevaplar veriyor. 11 Eylül olaylarından sonra İslâm'a ilgisinin arttığını söyleyen Pierre, o günden sonra Kur'ân okumaya başladığını ifade ediyor. "Kur'ân ideolojik ve kronolojik değil, her biri kendi içerisinde mükemmel bir âhenge sahip olan sûrelerden oluşan bir kitap... İslâm dini, imanı güçlendiren ve Allah'a bağlı olmayı sağlayan davranışları ve amelleri muhafaza etmiştir. Ramazan ayını takiben binlerce insanın aynı anda ve samimi bir şekilde O'nun huzurunda secdeye gitmesi bunu göstermektedir. Bizler ayinlerimizi unuttuk. Noel Baba'ya saygı, Hz. İsa'ya adanmışlığın yerini aldı." diyor.

Pierre'i, Fransa'nın en sevilen adamı yapan şüphesiz onun tavırları ve samimiyeti. Oy verenlerin çoğunluğunun gençler ve kadınlar olması da bir başka enteresan nokta.

Pierre yaşı, doksanı geçmesine rağmen kendisiyle röportaj yapan gazetecilerin: "Söyleyeceğiniz bir tek kelime..." sorusuna: "Devam!" cevabını vererek mücadelesine bağlılığını gösteriyordu. Mücadelesi ise, ona göre: "Tanrı yolunda insanlara yardımcı olmak, fakirlere, işsizlere ve evsizlere kucak açmak." Pierre, Fransızların kalbini fetheden tatlı gülümsemesiyle bir din adamının ne derece topluma mal olabileceğini gösteriyor. Hem de her fırsatta 'lâikliği' ile övünen Fransa'da bile..

Evet, laikliğin kalesi olarak bilinen Fransa'da durum işte böyle...

İnsan: "Acaba Abbé Pierre, Fransa'da değil de Türkiye'de bir din adamı olsaydı, durumu ne olurdu?" diye düşünmeden edemiyor. Öyle ya, Abbé Pierre'in yaptıklarının en az yüz katı ülkesine hizmet edenler neredeyse vatan haini ilan edilecekler. Ama onları halkın kalbinden silmeye güçleri yetmez. Allah onları kimseye bırakmaz.

14.09.2003

Mesken Masûniyeti

Nur Sûresi'nde: "Ey iman edenler! Kendi evinizden başka evlere geldiğinizi fark ettirip ev halkına selâm vermedikçe girmeyin. Bu sizin için daha iyidir. Herhâlde düşünüp anlarsınız. Orada kimse bulamazsanız, size izin verilinceye kadar oraya girmeyin. Eğer size: 'Geri dönün!' denilirse, hemen dönün. Çünkü bu, sizin için daha temiz bir davranıştır. Allah yaptığınızı bilir." (Nur Sûresi, 27-28)

Bu ayetin tefsirinde merhum Elmalılı M. Hamdi Yazır şöyle diyor: "Başkalarının mülküne izinsiz girmek gasp gibi olacağından hukuken ve hükmen haram olduğu gibi kendi mülkü olan, dinen girmeye hakkı bulunan ev içerisinde de olsa, gerek kendinden başkasına ait olan odalara habersiz ve selâmsız girivermek de terbiye yönünden ve dini yönden yasak kılınmıştır. (...) Şu halde mülkü olmayan ve hiçbir yönden girme hakkı bulunmayan evlere girmek için herhâlde

izin istemek şarttır. Yoksa hücum ve baskın olur ve ev sahibinin bunu yapana karşı her türlü müdafaaya hakkı bulunur. (...) Netice olarak meskenler, oturma yerleri tecâvüzden ve her türlü edepsizlikten korunmalıdır."

Bu kudsî prensip şu anda bazı Batı ülkelerinde aynen geçerlidir. Hele hele silah taşıma serbestiyeti bulunan Amerika'da hiç kimse bir başkasının toprağına izinsiz ayak basamaz, çünkü o yerin sahibi size silahıyla cevap verebilir. Ben bunu arabalarıyla bir başkasının yerine, hafif dönüşler için giriş yapanlardaki heyecandan çok daha iyi anladım. İngiltere'de ise mahkeme kararı olmadan asla evlere girilemez.

Londra'da yayınlanan North Briton gazetesinin parlamento muhabiri Wilkes, 23 Nisan 1763 tarihinde, parlamentonun kapanması sebebiyle Kral 3. Georges'un yaptığı konuşmayı gazetesinde şiddetle tenkit etmişti. Kral, Wilkes'in tutuklanmasını emretti. İçişleri Bakanı Lord Halifaks, bir emirle Wilkes'i, matbaacı Leach'i, yazı işleri müdürü Balfe'yi tutuklattırdı. Wilkes buna itiraz edip, hapsedilmesinin kanunsuz olduğunu, mahkeme kararı olmadan evine girilemeyeceğini ve hemen tahliye edilmesinin gerektiğini ileri sürdü. Londra Mahkemesi de yaptığı ilk toplantıda tutuklamanın kanunsuz olduğunu ve Kralın tebaasından hiçbir İngiliz'in hürriyetine tecavüz edilemeyeceğini bildirdi. Bu karar üzerine Wilkes ve arkadaşları derhal tahliye olundular. Arkasından İçişleri Bakanı aleyhine tazminat davası açtılar. Bu tazminat davaları saraya tam yüz bin sterline mal oldu.

Ayrıca halk, her yerde Wilkes hakkında tezâhürat yapıyor ve duvarlara: "Wilkes'e yapılan haksızlığı unutmayacağız." diye yazılar yazıyordu.

Saray, buna karşılık, ayyaş olduğuna, bu yüzden karısı tarafından terk edilmiş bulunduğuna ve hatta mahkeme tarafından karısına ödemesi gereken nafakayı ödemediğine dair delillere dayalı bir beyanname neşretti. Beyannamede vatandaşın hassas duygularına hitap edilmesine rağmen, İngiliz halkı, bunlara hak verdi; ama bu kusurlarına rağmen bir insanın haksız yere tutuklanmasını ve hele meskenine izinsiz girilmesini asla hazmetmedi.

Bundan altı ay sonra Middlesex'te açık bulunan bir vekillik için Wilkes'in adaylığı konuldu. Wilkes büyük bir oy çokluğu ile seçimleri kazanarak parlamentoya girdi. Fakat Kral, yetkisine dayanarak bu ayyaş ve sefih adamın parlamentodan atılmasını istedi. Avam Kamarası Kral'ın emrine uyarak Wilkes'i meclisten tard etti.

Bu tard yüzünden seçimler yenilendi. Bu defa Wilkes daha büyük bir çoğunlukla parlamentoya girdi. Kral bu defa sert bir lisanla, Avam Kamarası da şiddetli bir tebliğle sarhoş gazeteciyi meclisten tard ettiler. Üçüncü defa Middlesex'te seçimler yapıldı; fakat netice değişmedi. Wilkes yine seçilmişti. Onun tekrar tardı üzerine tekrar seçimlere gidilmedi ve genel seçimlerin gelmesi beklenildi.

1771'de Londra Hâkimliği boşalmıştı. Bunun için seçimler yapılacaktı. Kral da seçimleri bozmaya salahiyetli değildi. Wilkes seçimi kazanarak Londra Hâkimi oldu. Halk günlerce: "Yaşasın Wilkes! Yaşasın Hürriyet!" diye tezâhürat yaptı.

1774'te onu Londra Belediye Başkanlığı'na seçtiler. Gururunu tamir etmek için de 1775'te tekrar Middlesex seçimlerinde ona oy vererek parlamentoya soktular. Kral bu defa mağlubiyeti kabul ederek bu seçimlere itiraz etmedi ve onun milletvekil-

liğini tasdik etmek zorunda kaldı. Halkın bu tepkisi karşısında da bir daha İngiltere'de mahkeme kararı olmadan hiçbir vatandaşın evine girilemedi.

Bu güzel prensip, temelde bizim mukaddes kitabımıza ait olmasına rağmen İslâm ülkelerinde maalesef bu ciddiyetle ele alınmıyor. En ufak bir şüphe ve aslı esası olmayan şikayette evlere baskın düzenlenebiliyor. Hatta: "Şu evde gizli Kur'ân öğretiliyor" gibi bir şikayetle bile mahkeme kararı olmadan insanların evlerine baskın yapıp mahkemelere sürükleyebiliyorlar.

08.09.2003

Altın ve Gümüş Allah'ın Mühürleri Hükmündedir

Bediüzzaman Hazretleri: "Evliya ve kâmil insanlar, dünyayı terk etmişler. Zaten Hadis-i Şerifte de: 'Dünya muhabbeti, bütün hataların başıdır.' buyruluyor. Halbuki sahabeler dünyaya pek çok girmişler. Dünyayı terk etmek değil, belki bir kısım sahabeler, o zamanın medeni insanlarından daha ileri gitmişler. Nasıl oluyor ki böyle sahabelerin en geride olanına, en büyük veli kadar kıymeti var, diyorsunuz?" şeklindeki bir soruya şöyle cevap vermiştir:

"Dünyanın, Cenab-ı Hakk'ın güzel isimlerine, âhirete, hevesat ve gafletle bakan yüzlerinden ahirete bakan yüzüyle ilâhî isimlere mukabil olan yüzünü sevmek, noksaniyet sebebi değil, belki kemâlâta vesiledir. O iki yüzünde ne kadar ileri gidilse, daha ziyade ibadet ve marifetullahta ileri gidilmiş olur. Sahabelerin dünyası ise işte o iki yüzdedir. Dünyayı âhiret tarlası görüp ekip biç-

mişler. Mevcudat Cenab-ı Hakk'ın güzel isimlerinin aynası görüp, iştiyakla temâşâ edip bakmışlar. Dünyanın fena ve fani yönüne bakan yüzü ise, insanın hevesatına bakar."

"Tarikatlar, hakikatların yollarıdır. Tarikatların içersinde en meşhur ve en yüksek ve en büyük cadde iddia olunan Nakşibendi Tarikatı hakkında, o tarikatın kahramanlarından ve imamlarından bazıları esasını böyle tarif etmişler: 'Tarik-i Nakşide dört şeyi bırakmak lâzım; hem dünyayı, hem nefis hesabına âhireti de hakiki maksat yapmamak, hem vücudunu unutmak, hem de kendini beğenmeye ve övünmeye girmemek için bunları terk ettiğini de düşünmemektedir.' Demek ki, hakiki marifetullah ve insani kemâlât, Allah'tan başka her şeyi terk etmekle olur." Bu konuda neler söylersiniz denildiğinde ise: "Eğer, insan yalnız bir kalpten ibaret olsaydı, bütün mâsivâyı yani Allah'tan başka her şeyi terk etmek, hatta Allah'ın isimlerini ve sıfatlarını da bırakmak, yalnız Cenab-ı Hakk'ın zâtına kalbini bağlamak lâzım gelirdi.

İnsanın akıl, ruh, sır, nefis gibi pek çok vazifedâr latifleri ve ince duyguları vardır. İnsan-ı kâmil odur ki bütün o ince duyguları, kendilerine mahsus ayrı ayrı ubudiyet yolunda, hakikat tarafına sevk etmek ile, Sahabe gibi geniş bir dairede, zengin surette; kalp, bir kumandan gibi, lâtifelerden ve ince duygulardan meydana gelen askerleriyle kahramanca maksada yürüsün. Yoksa kalbin yalnız kendini kurtarmak için askerini bırakıp tek başıyla gitmesi, iftihar vesilesi değil, bilakis çaresizlik neticesidir." Evet sahabe efendilerimiz iradenin hakkını vermiş, cebri anlayışın yanlış olan teslimiyetçi tembelliğinden uzak durmuşlardır.

Gerçek tevekkül ve teslimiyeti de hiç elden bırakmamışlardır. Yerine göre sabretmesini bilmişler; ama sabır, aktif bir sabır olmuştur. Yani tembel tembel oturarak değil, bilâkis kuluçka üzerindeki tavuk gibi durmadan yumurtalarını çevirip durmuş ve teker teker onların birer yavru olması için kıvranmış sancı çekmiş ve binler niyaz ile yüzlerce dua dua yalvarmışlardır.

İnsan ruhunda yerleştirilen akıl, şehvet ve gazap kuvvetlerinin hikmetini çok iyi kavrayarak ifrat ve tefritten uzak bir şekilde hareket etmişlerdir. Onlarda ölgün ve söngün bir durum da görülmez, fısk ve fücûra da rastlanmaz; onlar korkak da değillerdir, tehevvüre kapılmış ve dizgini nefse bırakmış da değildirler. Aklı iş ve hizmetlerinden azletmiş de değillerdir, cerbezeyle sağı solu yanıltıp kandırma yoluna da girmiş değillerdir. Bilakis iffet, şecaat ve hikmetle dosdoğru yol olan sırat-ı müstakim üzerine faaliyetlerini sürdürüp gitmişlerdir. Onun için onları, devamlı hayatın içinde en güçlü şekilde görürüz. Dünyayı kesben değil kalben terk etmişlerdir. Yani elleri dünyada çalışırken, kalplerine asla dünyayı sokmamışlardır. Çünkü yeri gelince o dünyalıkların hepsini Allah için vermesini bilmişlerdir. Evet elleri kârdadır ama kalpleri Yâr'da yani Mahbub-u Hakiki ve Mabud-u Hakiki olan Allahû Teâlâ'dadır.

Dünya siyaset ve ticaretine damgalarını vurmuşlardır. İsim ve icraatları dünyanın bir ucundan öbür ucuna kadar uzanmıştır. Ama dünyalık adına servet ü saman yığmayı asla düşünmemişlerdir. Evet onlar: "Altın olsun, gümüş olsun, paralar yeryüzünde, Cenab-ı Hakk'ın mühürleri hükmündedir. Herhangi bir kul, diğer bir kula efendisinin emrini götürür ise, derhal o kulun

ihtiyacı temin edilip işi görülür." sözün mânâsını iyi anlamışlardır. Ama o altın ve gümüşleri asla kalplerinin içine sokmamış, Allah'ın davası ve Allah'ın kullarının ihtiyaçları için su gibi harcamaktan asla çekinmemişlerdir.

Şimdi bizim bu seçkin ve nadide altın nesilden bu Asr-ı Saadet arslanlarından alacak ders ve ibretimiz nedir? Acaba biz öyle miyiz? İradenin hakkını veriyor muyuz? Allah'ın mühürleri hükmündeki biriktirdiğimiz altın ve gümüşleri yine Allah'ın rızası için gönül hoşnutluğu ile sarf edebiliyor muyuz? Eğitime, medyaya ne kadar para ayırabildik? Tembelliğimiz ve gafletimiz hangi boyutta? Dünyada dönen dolapları ne kadar biliyoruz ve buna karşı bir hesap ve bir planımız var mıdır? Dünyadaki şu anda İslâmiyet'e yakıştırılan terör belasını ters yüz edip silecek ve o güzel dinin güler yüzünü gösterecek hangi gayretimiz mevcuttur? Bir durum muhakemesi yapmamız gerekiyor.

07.09.2003

Sevgi ve Yumuşaklık Esas Olmalı

Öğrencilik yıllarımızda kaldığımız yurdumuz bir caminin bitişiğinde idi. Ya okula yetişmek için veya okuldan geldikten sonra vakit sıkıştığından dolayı namazlarımızı birkaç arkadaş cemaat ile kılacağız diye birimiz imam olurken çoğu zaman çoraplarımızı giymeye fırsatımız olmazdı. Ama camiye gelen bazı yaşlılar bizi idareye şikâyet eder, çıplak ayakla namaz kıldığımız için namazı ve arkadaki cemaatin namazını sakatladığımızı söylerlerdi... Buna canımız sıkılıyordu. Çorap giysek iyi idi; ama farz-vacip cinsinden bir mecburiyeti yoktu.

Yazın dokuz-on yaşlarında camimize Kur'ân ve namaz öğrenmek için gelen kısa pantolonlu, kısa kollu çocuklar olurdu, aynı kişiler namaz sırasında bunları camiden çıkarırlardı. Bu yüzden bu kimselerle münakaşamız olmuş: "Sizin çocuklarınız, sizin torunlarınız nerede? Ne diye bunları camiden kovuyor, ürkütüyor, hatta camiye, dine düşman ediyorsunuz..." diye karşı koymamız yüzünden şikâyetlere hedef olmuşuzdur.

Bugün bunu daha geniş ele aldığımızda dünya çapında problemler karşımıza çıkıyor. Bir gayrimüslim, Müslüman olmak isteyince hemen ismini değiştirmesi, erkek ise hemen sünnet olması isteniyor. Ben altı aylık Müslüman bir Alman'a: "Pazartesi, perşembe oruçlarını mutlaka tutacaksın, yoksa eksik olur." diye telkin edildiğine şahit oldum. Yaşaması teklif edilenler, herkesin yapacağı cinsten değildi...

Bu din yavaş yavaş, sindire sindire tebliğ edilmiştir. Sertlikle, keskin, dik ifadelerle değil bilakis kavl-i leyyinle, yumuşak ve sıcak ifade ve tavırla takdim edilmiştir. Efendimiz (s.a.s.) mescidin bir kenarına idrarını yapan bedeviye bağırıp azarlamaya kalkanları men ederek, orayı temizleyip üzerine su dökmelerini emir buyurmuştur.

Ebu Mahzura'nın anlattığına göre: "Biz on iki kişilik bir grup hâlinde Huneyn yolunda Peygamber Aleyhisselâm'ın grubuna rastladık ve onlara dâhil olduk. Namaz zamanı gelince müezzin, kâfilesine ezan okumaya başladı. O okudukça biz de onun sözlerini alay makamında tekrarlayıp onunla eğleniyorduk. (Bu işte elebaşı bendim) Peygamber Aleyhisselâm sesimizi duymuştu. Bizi çağırdı ve: "Kulağıma gelen ses kimin sesi?" diye sordu. Kimse cevap vermeyince hepimizi ayrı ayrı dinleyerek imtihandan geçirdi. En sonunda benim olduğumu ortaya çıkardı. Öbürlerinin gitmeleri için işaret ettikten sonra bana dönerek: 'Haydi ezan oku.' dedi. Ben (hicâbımdan başım eğik olarak) ayağa kalktım. Fakat bu kalkış boşa idi. Çünkü ezanı bilmiyordum. (Bir anda içim kin ve nefretle doldu.) O anda benim yanımda dünyanın en fena insanı Peygamber Aleyhisselâm, en kötü şeyi de bana teklif etmekte olduğu şey (ezan) idi. (Sü-

kutum üzerine) Resul-ü Ekrem (aleyhissâlatu vesselâm) ezanın sözlerini ve okunuş şeklini kelime kelime, cümle cümle bana öğretti. Sonra da elime içinde para olan bir kese sıkıştırdı ve eliyle alnımı, yüzümü, göğsümü okşayarak: 'Bârekallâh' (Allah seni mübarek kılsın) dedi. "Ya Resulallah, Mekke'de ezan okumama müsaade et." dedim. 'Ettim' buyurdu. Artık (içimdeki bütün kötü düşünceler) gitmiş yerini hudutsuz bir aşk ve sevgi doldurmuştu."

Efendimiz'in (s.a.s.) bu mülayim davranışı ezan ile alay eden kişiyi, geleceğin müezzinlerini yetiştirecek bir baş müezzin yapmıştır. Bu yumuşak tavrın inançsızlara hatta Firavun tiplilere kadar yolu vardır: "Mü'min kullarıma söyle ki, kâfirlere en güzel (söz) ne ise onu söylesinler. Çünkü şeytan aralarına fesat sokar." Firavun'a Allah'ın dinini tebliğe giden Hz. Musa ve kardeşi Hz. Harun'a şöyle buyurulur: "Varın da ona yumuşak söz söyleyin, olur ki nasihat dinler, yahut korkar." (Tâ-Hâ, 44)

Aliyyül-Kâri'nin bildirdiğine göre Halife Memun'a bir vâiz, öğüt ve nasihatte bulunmuş; fakat sert bir dil kullanmış. Halife sonunda vaize dönerek: "Be adam, yumuşak ol. Görmez misin Allah senden daha hayırlı olan Hz. Musa ve Harun'u benden daha hayırsız olan Firavun'a gönderdi de mülâyim olmasını emretti." dedi. Ve yukarıda geçen âyeti okudu.

Cenab-ı Hak, Efendimiz'e (s.a.s.) Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyuruyor: "Ey peygamber! Sen Allah'tan bir rahmet ve lütuf olarak, onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar etrafından muhakkak dağılıp gitmişlerdi

bile. Artık onları bağışla, Allah'tan günahlarının affını iste." (Âl-i İmran, 156)

Hz. Âişe'den rivayet edildiğine göre bir kabilenin en kötü adamı Peygamberimiz'in (s.a.s.) huzuruna girmek için izin istemişti. Durumu bildiği halde: "Müsaade edin girsin!" buyurdu. Adam huzuruna girince, ona yumuşak bir üslûpla konuştu. Adam gidince: "Ey Allah'ın Resulü, ona mülâyim bir şekilde konuştun. Halbuki nasıl birisi olduğunu biliyordun." dedim. Bana: "Kıyamet günü, Allah indinde, makamca insanların en kötüsü, dil ve davranışlarının kabalığından kaçınarak insanların terk ettiği kimsedir." buyurdu.

Bütün bu örnekler, bizim nasıl olmamız gerektiğini gösteren esaslardır.

01.09.2003

Bir Sarı Hocaefendi Vardı...

Edremitli Arif Çağan ağabeyin sıkça bahsedip kendisinden misâller verdiği Sarı Hocaefendi'nin hayatı ibretlerle doludur.

Anlattığına göre; bu hocamızın resmi bir vazifesi olmamıştır; yeryüzünde dikili bir ağacı yoktur; kimseden de asla kendisi için bir şey istememiştir. Ama hiç geçim sıkıntısı çekmeden yaşamıştır. Çünkü bu zât kendisini Allah rızası için hayır hizmetlerine adamıştır. Geniş bir alanda irşad ve tebliğ vazifesi yapan ve tesirli vaaz ve nasihatleri ile halka hizmet veren bu bilge şahsiyet pek çok cami ve Kur'ân kursunun yapılmasına ve çocukların mukaddes kitapları Kur'an'ı ve dinlerini öğrenmelerine de vesile olmuştur. Onun için de köy köy, ev ev dolaşıp, camide vaaz ettikten sonra teker teker insanları hayır yapmaya ve evlatlarını din, iman ve ahlak konusunda eğitmeye teşvik ve ikna ediyordu. Böylece Bediüzzaman Hazretleri'nin dediği gibi bir fert olduğu halde

yaptığı irşadlar, talimler, ıslahlar gibi vazifelerle sanki bir nev hükmüne geçiyordu.

Arif Çağan ağabey, onun o yaşlı hâlinde köy köy dolaşıp insanlarla muhatap olmasından üzülerek dedi ki: "Hocam, yaşlandınız... İnsanların çoğu sizi anlamıyor. Bazan da kaba davranıp kalbinizi kırıyorlar... Verecekleri birkaç zeytin ve bir avuç zeytinyağı için bunlara katlanmanıza dayanamıyorum. Siz, bir senede bu cami ve Kur'ân kursları için ne kadar yağ ve zeytin topluyorsanız onların miktarını bana söyleyin ben de size o kadar vereyim. Siz oturup sadece vaaz, nasihat edin ve ders verin." Sarı Hocaefendi gülümsedi ve: "Evlâdım sen yine ver; fakat ben bunu terk edemem. Çünkü, ev ev gidip teker teker ben onları dinlerinden ve vazifelerinden haberdar etmekle bir vazife yapıyor, bir hatırlatmada bulunuyorum. Ayrıca onlar hem azıcık bile olsa verdikleriyle hayır yapmış oluyorlar. Hem de o iyilikleri ile Allah'ın dinine sahip çıkmış bulunuyorlar. Çünkü insan maddi katkıda bulunduğu bir şeye kendine ait gibi sahip çıkar. Onun için bu büyük ve külli hayır ve neticeler için ben bu işi ne pahasına olursa olsun asla terk etmem. Sen yine büyük ve geniş imkanlarınla hayır ve hasenat yapacaksan yap. O da çok güzel!" diyerek çok yerinde bir ders verdi.

Aslında her şeyini Allah'a verip her şeyiyle Allah'ın olanın bütün kâinat kadar manevi bir varlığı olur. Zaten iman bir intisap ve mensubiyettir... Bir ağaca bağlı ve ona mensup bir meyve kopmadığı müddetçe bütün ağaçla ve ağaçta bulunan her bir meyve ile bir birliği ve bütünlüğü vardır. Sanki bütün ağaç kadar bir varlığa sahiptir... Allah'ın hizmetlerine girerek O'na mensubiyeti şeref bilenlere, Allah'ın yarattığı her şey de hizmet eder.

Efendimiz (s.a.s.)'in mektubunu götüren sahabenin karşısına çıkan arslan, ona dokunmamış, hatta kaybettiği yolunu buldurmuştur. Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'in mucizeleri içinde mevcut bir olaydır. Bu bakımdan hayatını, böyle ulvî güzelliklere vakfeden Sarı Hoca'mızın hayatı bir ibret vesilesidir.

Kıyamet kopmadan dünyanın doğularına ve batılarına ulaşacağı yine Efendimiz (s.a.s.) tarafından müjdelenen İslâmi Mesaj'ın taşıyıcıları da birer Sarı Saltuk ve birer Sarı Hocaefendi gibi, her kapıyı çalacak, her gönülde sevgiden bir ışık uyandırmaya gayret edeceklerdir. Onların destekleyicisi ve dayanma noktası da Cenab-ı Erhamürrâhimîn'in hikmet ve rahmetidir. O yüce Kudret, onlar için hem maddi ve mânevi imkanları hazırlayacak hem de mânileri def edecektir... Burada mühim olan adanmış ruhların tam bir ihlas ve sadakat içinde bulunmalarıdır. O muhabbet fedaisi gönül erlerinin üzerine dünyanın bütün şer odakları ifnâ ve itlaf edici stratejileriyle de gelseler, devamlı karşılarında Deyyan olan Kahhar ve Cebbar-ı Zülcelâl'i bulacaklar, eninde sonunda da müzmahil olacaklardır. Uzak ve yakın tarih, onların acınacak âkıbetlerinin hikayeleriyle doludur. Bizim de şâhit olduğumuz ve bir insan olarak üzüldüğümüz olaylar vardır. Ama yine de bize düşen kabahati kendimizde bulup: "Kendimizi tam olarak onlara tanıtamadık, gönlümüzü olduğu gibi şerh edemedik." demek olmalıdır. Nasıl olsa şu fani dünyadan bir gün imtihan bitince hepimiz de çekileceğiz...

31.08.2003

Hikmete Ram Ol; ama Adaletten Ayrılma

Skylife dergisinden 'Sualtının kamuflaj ustaları' başlıklı yazıyı okurken: 'Rabb'imiz her şey yaratan, ona yaratılış gayesine uygun olan her şeyi verip sonra da ona yol gösterendir.' (Taha Suresi, 20/50) 'O, her canlıyı bir ölçüye göre yapıp hayatının devamını sağlayacak yolları gösterir.' (A'la Suresi, 87/3) ayetlerini hatırladım.

Prof. Dr. Suat Yıldırım hocamız birinci ayetin izahında şöyle diyor: 'Allah her şeyi yaratıp şekil ve özelliklerini, varlığını sürdürme yollarını gösterendir. 1. Meselâ insanlara yapacakları işlere uygun olarak el ve ayak vermiştir. 2. İnsanlara, hayvanlara, bitkilere, madenlere, havaya, suya vs. işlevleri için en uygun durumları vermiştir. 3. Her şeye işlevini, gereği gibi yerine getirmesine elverişli imkanlar vermiştir, o yola koymuştur.'

Tekrar yazıya dönecek olursak şöyle deniliyor: 'Savaş filmlerinde görmüşsünüzdür; askerlerin yüzü boyanır, miğferlere o bölgeden kopartılan ağaç dalları takılır, tankların üstü aynı şekilde ağaç dalları ile örtülür. Komando üniformalarında, kahverengi ve yeşil tonlarından oluşan dalgalı desenler kullanılır. Son zamanlarda televizyonlarda sık sık izlediğimiz askerler ise kahverengi ve yeşil yerine bej rengi üniformalar giyiyordu. Çünkü bu defa savaş alanı ormanlık ve dağlık bölgeler değil, çöldü. Askerlikte kullanılan bu kendini gizleme tekniği aslında hayvanların 'hayatta kalma' mücadelesinin taklit edilmesinden başka bir şey değildir. Hayvanlar aleminin sualtında yaşayan temsilcilerinin de kendi savunma mekanizmaları vardır. Kimi, hızlı ve çeviktir, düşmanlarından kaçarak kurtulur. Kimi çok ağır hareket eder, ama zırhlı bir kabuğa sahiptir. Kimi olduğundan farklı görünerek düşmanını korkutur. Bazılarının da zehirli iğneleri vardır. Kamuflaj olan bir hayvanı, doğal ortamda fark etmek çok zordur. Bu yüzden kamuflaj aynı zamanda çok önemli bir silahtır. Çünkü bir yandan düşmanlardan gizlenirken aynı zamanda görünmez bir avcı olurlar. Hayvanların birçoğunda bulunan uzun süre hareketsiz kalabilme kabiliyeti, kamuflajla birleşince ortaya mükemmel bir savunma ve avlanma stratejisi çıkar.'

Canlılardaki savunma ve korunma teknik, taktik ve mekanizmaları Cenab-ı Hakk'ın hakim isminin bir tecellisidir. Onlardaki bu farklı metotları, aklı, zekası ve sentez gücüyle insan bir strateji dahilinde bir araya getirebilir. Bunu sadece askerlik alanında değil, dünya çapındaki siyaset ve ticaret hayatına da taşıyabilir. Bir yandan hayvanlar

gibi hızlı, çevik davranışlar sergilerken, bir yandan koruyucu zırhlılara sahip olur. Bir yandan ortama uyacak kamuflajlar içinde gizlenirken bir yandan da düşmanlara karşı yerini kaybettirmek için mürekkep balığı gibi sıvılar özelliğinde şaşırtıcı haberler salar ve yayar. Bir yandan hareketsizlik görüntüsü ile dikkatleri savuştururken, öbür taraftan başka noktalarda düşmanları meşgul edecek problemler üretir.

Bu taktik ve stratejileri binlerce senedir, azınlık psikolojisi ile uygulayıp ayakta kalmayı başaran hatta diğer nüfusu kalabalık milletlerin gözkulak hatta beyin ve kalp noktalarında yerleşen milletler vardır ve şu anda dünyada her konuda en güçlü konumda bulunmaktadırlar. Bütün bunların yanı sıra bulundukları ülkelerin en iyi eğitilmiş gençlerine, en bilgili avukatlarına ve en zengin şirket ve firmalarına sahiptirler. Elbette ki bu gayretlerinin meyvelerini bolca devşirmektedirler.

Fakat her şeye rağmen alemdeki ahenk adına devamlı bir dengeleme kendisini gösterir. Avustralya bilindiği gibi bazı hastalıklardan uzaktır. Onun için gümrüklerinde çok sıkı kontroller vardır. Daha uçakta iken insanlar ilaçlanır. Bir zamanlar çiftliklerinde çit yapmak için ilk defa başka bir kıtadan oraya kaktüs bitkisi getirilmiştir. Fakat, bir anda bitki her yeri işgal etmiştir. Büyük bir tehlike halini alan bu olayın sırrı araştırıldığında onu dengeye getiren böceğin Avustralya'da hiç bulunmadığı anlaşılmıştır. Derhal diğer kıtalardan bulunup getirilince bu böcekler bol bol kaktüs yiyeceği buldukları için bir anda çoğalmış ve kaktüsler azalınca da onlar azalmış ve denge sağlanmıştır. İlahi kudret bu fıtri dengelemeyi çok

çeşitli şekillerde yapmakta ve cihanın ahengini sağlamaktadır.

Tarihte çok büyük medeniyet ve imparatorluklar gelmiş ve gitmişlerdir. Adil olanlar uzun ömürlü olurken, zulüm üzerine kurulanlar hemen yıkılmışlardır. Küçük nemrutçuklar nevinden ferdi zalimler de bir müddet sonra yok olmuşlardır. Hiçbir şey boşuna değildir. 'Zalim de Allah'ın kılıcıdır. Allah onunla bazılarından intikam alır; ama sonra döner o zalimden de intikam alır.' İmtihan gereği küfür ve inkar devam eder; ama zulüm devam etmez. Eğer Cenab-ı Hak, bazılar ile bazılarını def etmeseydi yeryüzü fesada uğrardı...

Bu hadis ve ayet meallerini yazmamdaki maksat; çok güçlü olabilirsiniz, her türlü taktiği-tekniği bilebilirsiniz, pek çok imkânlarınız da olabilir; ama hiçbir zaman adaleti elden bırakmamalısınız demek istiyorum. Yani dünya sahipsiz değil... Fanilerden hiç kimse de onun sahibi olamaz.

25.08.2003

Dört İncil Dışındakilerden

Mısır'ın Naghamadi bölgesinde 1945 senelerinde bulunan ve 1952 senesinde Mısır Arkeoloji Müzesi tarafından açıklanan Thomas'ın İncili, bir Belçika televizyonunda konuşma yapan bir Hıristiyan din adamı profesörün dindaşlarını tevhide davet etmesi ve Didymus Judas Thomas'ın İncil'inden bahsetmesi üzerine dikkatimi çekti.

Bu İncil'den Hz. İsa Aleyhisselâm'ın bazı sözlerini nakletmek istiyorum:

İsa dedi: Her kim (hakikati) ararsa bulana kadar aramayı bırakmasın, eğer bulursa hayretler içinde kalacaktır. Eğer hayretler içinde kalırsa hayran olacaktır ve o kâinata hükmedecektir.

İsa dedi: Önünde olanı tanı, önünde sana gizlenen açılacaktır.

İsa dedi: İnsan denize ağ atan bilge bir balıkçıya benzer. Denizden balıklarla dolu ağı çekerken onların altından büyük ve güzel bir balık bulur bu

bilge balıkçı. Zahmetsizce büyük olan balığı seçer. Diğer bütün küçük balıkları denize atar. İşitmek için kulakları olan işitsin.

İsa havarilerine dedi: Kulakları olan işitsin, ışığın insanlarının içinde ışık vardır, bütün dünyayı aydınlatır.

İsa dedi: Ruhunu sevdiğin gibi kardeşlerini sev; gözünün bebeği gibi ona dikkat et.

İsa dedi: Kardeşinin gözündeki kıymığı görüyorsun. Ama kendi gözündeki kalası görmüyorsun. Kendi gözündeki kalası çıkardığın zaman, kardeşinin gözündeki kıymığı çıkartabilmek için göreceksin.

İsa dedi: Hiçbir peygamber kendi köyünde kabul edilmez.

İsa dedi: Bir kör bir köre rehberlik ederse ikisi de çukura düşer.

İsa dedi: Bir evdeki iki kişi barışık olurlarsa, bunlar eğer dağa, uzaklaş derlerse, dağ uzaklaşır.

İsa dedi: Eğer size "Nereden geliyorsunuz?" derlerse, onlara "Biz ışıktan geliyoruz, ışığın kendinden doğduğu yerden." deyiniz.

İsa dedi: Ne mutlu fakirlere, cennet sizindir.

İsa dedi: Ne mutlu tahammül edebilene! O hayatı buldu.

İsa dedi: Siz de (ruhsuz) ceset olup yenmeden önce huzur bulacağınız bir yer arayın.

İsa dedi: Sırlarıma layık olanlara sırlarımı söylüyorum. Sağının ne yaptığını solun bilmesin.

İsa dedi: Bir zaman malı çok olan zengin bir adam vardı. Şöyle diyordu: "Ben servetimi; ekmek, biçmek, dikmek, ambarımı hiçbir eksiğim kalmayacak ürünle doldurmak için kullanaca-

ğım." Kalbindeki düşünce işte böyleydi; ama o gece öldü. İşitmek için kulağı olan işitsin.

İsa dedi: Bir adamın misafirleri vardı. Yemeği hazırladıktan sonra onları davet etmek için hizmetçisini gönderdi. O birisine gidip "Efendim sizi davet ediyor." dedi. O: "Tüccarlara verilecek param var; bu akşam bana gelecekler, onlara görev vermek için gideceğim. Beni bu defalık mazur görün." dedi. Bir başkasına gitti ve davet etti. O kişi de: "Bir ev satın aldım ve bir günlüğüne bana ihtiyaç var. Zamanım olmayacak." dedi. Bir başkasına gitti ve davet etti. O da: "Bir arkadaşım evlenecek ve yemeği de veren benim, gelemeyeceğim. Yemek için özür dilerim." dedi. Bir başkasına gidip davet etti. O da: "Bir çiftlik satın aldım. Getirimi almaya gideceğim. Özür dilerim gelemeyeceğim." dedi. Hizmetkâr geri döndü ve efendisine: "Senin yemeğe davet ettiklerin özürlerini bildirdiler." dedi. Efendi hizmetkâra: "Dışarıya, yola çık, bulabildiklerini yemek yemeleri için buraya getir. Bu satıcılarla tüccarlar, Tanrı'nın yerine asla adım atmazlar." dedi.

İsa dedi: Kişi kendini tanımamışsa kainatı da tanıyamaz.

İsa dedi: Ne mutlu aç olanlara! Çünkü isteyenin karnı doyurulacaktır.

İsa dedi: Tanrının cenneti, malı olan ve inci bulan bir tüccara benzer. Bu tüccar bilgeydi. Malını sattı ve tek inciyi satın aldı. Sizler de güve'nin yemek için ulaşamadığı, kurdun bozamadığı, bitmeyen ve devam eden hazineyi arayınız.

İsa dedi: Niçin kırlara çıktınız? Rüzgârda sallanan bir kamışı görmek için mi? Yumuşak elbiseleri olan bir insan görmek için mi? Krallarınıza ve

büyüklerinize bakın, onların yumuşak elbiseleri var; ama gerçeği tanımıyorlar.

İsa dedi: Niçin çanağın dışına çıkıyorsunuz? Anlamıyor musunuz ki, içi yaradan dışı da yaradandır.

İsa dedi: Kutsal olanı köpeklere vermeyin ki, gübreliğe sürüklemesinler; incileri domuzlara atmayınız ki onları kirletmesinler.

İsa dedi: Arayan bulacaktır ve içerinin kapısını çaldığında açılacaktır.

İsa dedi: İkiden bir yaptığınızda (yani aranızda birlik ve ahengi sağladığınızda) insanların evlatları olacaksınız. Ve dağa "Git!" dediğinizde dağ gidecektir.

İsa dedi: Tanrı'nın cenneti dünyanın üzerine yayılmıştır ve insanlar görmüyorlar.

İznik Konsülü'nde kabul edilen dört İncil dışında pek çok İncil var. Bunlardan biri de Didymus Judas Thomas'ın yazdığı "Thomas'ın İncili"dir. Bu İncil'den bazı bölümleri aktarmaya çalıştım. Aslında diğerleri de ele alınıp gözden geçirilirse, tanıdık çok ifadelere rastlanacaktır. Hatta arkadaşımız Kerim Balcı'dan, 'Mirac'ın Şahitleri' üzerine yaptığı çalışma haber olduktan sonra kendisinden Hz. İsa'nın doğumunun şahitlerini de araştırmasını ve bir haber yapmasını istirham etmiştim. Fakat o hurma ve su arkının bulunduğu yani Hz. Meryem'in Hz. İsa'yı doğurduğu mekân yeni yerleşimler sebebiyle belirsizleşmiş. Ama arkadaşımız Kerim Balcı, dört İncil dışında kalanlardan bir İncil'de aynen Kur'an'da anlatılanlara yakın ve benzer ifadelerin bulunduğunu tespit etti. Hatta doğum sırasında aşağıdan gelen: "Sakın üzülme, Rabb'in senin alt yanında

bir su arkı meydana getirdi. Haydi hurma dalını kendine doğru silkele, üzerine taze hurmalar dökülsün. Artık ye, iç, gözün aydın olsun." (Meryem Sûresi, 24-26 ayetler) sözlerinin yeni doğan Hz. İsa'ya ait olduğu ifade ediliyor.

Bu bakımdan Hıristiyan dünyanın diğer İncilleri de tekrar ele alıp bir değerlendirme yapması gerekmektedir.

24.08.2003

Anneciğim Türkler Geliyor!..

'İtalya'da Türk İmajı' ile ilgili yazımdan sonra bir arkadaşım, Prof. Dr. Gabrielle Mandel'in "Anneciğim Türkler geliyor! Hilalin Diğer Yüzü" isimli bir kitap yazdığını söylemişti.

Prof. Mandel'i 1984'lerden beri ismen tanıyordum. Her sene Konya'ya Mevlana Festivali'ne gelirdi. Üç sene önce de Milano'da uzun bir görüşmemiz olmuştu. Kendisi Milano'da oturuyor. Bir arkadaşımız vasıtası ile görüşme talebimiz olmuş ve kendisini bir yemeğe davet etmiştik. Fakat sonunda ücretini kendisinin ödeyeceğini söyleyip ısrarımız karşısında: "Benim babam Özbek Türkü. Türkler kendi memleketlerine gelenlere yemek parası verdirtmezler." diyerek elini masaya vurdu.

Kitabın bazı bölümlerinden aktarmalar yapmak istiyorum:

"Avrupa'daki Aydınlatmacı akım sonucu görme özürlü fanatikler çemberi kırılmış, var olanı tanımaya ve greko-roman ürünü olmayan sanatı kabul etmeye yönelinmiştir. Daha sonraları Romantisizm döneminde çok sayıda ressam Türkiye'de, Mısır'da veya Lübnan'da yaşamış, resim çerçevelerini anlam yüklü, benzersiz bir biçimde ince işçiliklerle doldurmuşlardır. Gezginlerin çeşitli sebeplerle yaptıkları yolculuklarda -araştırma, ticaret, politik sebepler veya dinî propaganda hedefli- kendilerine özgü olgu ve olayların anlatımı, maceraları, düşüncelerin; ki bazıları objektif, bazıları değiller, geniş bir çemberin biçimini tamamlarlar. Meselâ, Damietta Fransız konsolos yardımcısı olduğunu söyleyen Jean Coppin, 'gümrükte üç saat boyunca bir merdiven altında kapalı kaldığı' (martavallarında Türklerle ilgili başka bir bilgi vermez) gibi bir onursuzluk yaşadığını belirterek, Bab-ı Âli'ye karşı 'Kutsal Savaş'ı savunan bir kitap yayınlayıp öç almıştır. Karşı görüşteki o ender parçalardan biri de 22 Mayıs 1811'de Malta'da bulunan Lord George G. Byron'a aittir. İstanbul'da bulunduktan sonra şunları yazar: 'Birçok ülkeden değişik insanları gördüm. Her biri eşit önemsizlikte idiler. Her şeye rağmen terazinin ibiği diğer kişilere karşı önceki söylemlerime karşı Türklerin tarafına olumlu anlamda daha çok ağır basıyor.' Belki daha da ender olan diğeri bir turistin veya bir gezgin veya 1831 tarihinde Giuseppe Garibaldi'ye ait olanıdır. Şunları yazar: 'Saygıdeğer bayan Luigia Suvaigo, belirtmek isterim ki, tamamıyla iyileşmiş bulunuyorum, candan konukseverliğiniz için teşekkür etmek gayesiyle çabuk yazmak istedim. Daha önce tanıdığım Türklerin böylesine uygar, böylesine candan ve istekli, dürüst olmaları dolayısıyla,

Konstantinopolis'te unutulmayacak günler geçirdim. Neden bizler de İtalya'da böyle değiliz? Böylesi insanlarla dünyayı fethetmeyi göze alabilirim.' (....) G. B. Albrizzi kitabında (1738) diyor ki: 'Karşıtlarınca sıkça söz konusu edilen Türkiye'nin 'vazgeçilmez liberal sığınma' ülkesi vasfını kabul etmemiz gereklidir. İspanya katliamından kaçan Yahudileri; San Bartolomeo gecesi sonrası Protestanlar; Napolyon dönemindeki Aydınlanma akımı üyeleri, yenilenme döneminde Napolyon takipçileri, aralarında Cristina di Belgiogos Trivulzio'nun da bulunduğu Kalkınma Hareketi üyeleri İsviçre'nin II. Carlos'u (1682-1718) ordusunun Poltava'da Ruslara yenilmesinden sonra Türkiye'ye kaçmıştır. II. Ferenc Rakoczy, Macaristan'ın Avusturya'ya karşı ayaklanmasının kötüye gitmesi karşısında Tekirdağ'a sığınmış ve aynı yerde on yedi yıl sonra ölmüştür. (1734); Onun kellesini isteyen Avusturya'ya Osmanlı Sultanı ret cevabı vermiştir. Bununla birlikte Mazzini'nin Londra'ya ulaşabilmesi için ihtiyaçlarını karşılamıştır. (...) Birçok kişi tarafından Türklerin daha ölçülü oldukları gözlenmiştir. Misafirperverlikleri ve merhametli oluşları ile övünürler. Her türlü mutsuzluklar için yardıma hazırdırlar. Birilerinin felaketle karşılaşmış olduğu haberi ulaşınca, sefalete düşmeden önce o şahsa gerekli en fazla yardımı sağlamayı teklif ederler. Zaman zaman borcunu ödeyemediği için hapse düşmüş olanları ziyaret eder ve borçlarını öderler. Gezginlerin rahat etmeleri için kendi paralarını kullanıp, çeşmeler, su depoları, kervansaraylar yaparlar, bunlarla onları susuzluktan kurtarıp, malları ve hayvanları için bile bir bedel ve karşılık istemeksizin gündüz ve gece konaklama imkanları sağlarlar. Güçten düşmüş kuşları satın alıp salıverirler. Aralarındaki anlaşmaz-

lıklarda ne ellerini silaha atarlar ne de meydan okurlar. Çünkü düellonun ne manaya geldiğini bile bilmezler.' (...) 1781'de İstanbul'a elçi olarak giden Garzoni'ye arkadaşlık etmiş olan Cizvit Rahip Giovan Battista Toderini, 1782'de yazdığı kitabında şöyle diyor: 'Türk beyleri, asilleri ve Saray Divanı'ndaki insanlar incelikle eğitilmişlerdir. Her biri görgülü ve saygılılıkları ile farklı ülke insanlarını kazanıyorlar. Büyükler küçüklerine ilk olarak selam verirler. Başvezir de böyle yapar. Türkler, aralarında bütün temizlik kaidelerini gözetirler. Türklerin, duruş, oturuş, giyim, yemek ve adab-ı muaşeret mevzuunda kitapları da bulunur.' (...) İngiliz tarihçisi Paul Rycaut (?-1700) Osmanlı Sultanı'nın azınlıklar ve gayr-i müslimlerle ilgili olarak koyduğu kanunları şöyle aktarıyor: 'Söz veriyorum ki, bana ait bölgelerde, Hıristiyanları, piyadelerim ve sipahilerimle yardımcı taburlarla ve beni izleyen müminlerle koruyacağım. Onları uzak veya yakın olsun, düşmanlardan koruyacağıma da söz veriyorum. Barış ve savaşta kiliselerini, mabedlerini, dua yerlerini nerede olursa olsun güvence altına alacağım. Söz veriyorum ki, onları her türlü şiddetten, haksızlık ve eziyetten kendi korumam altına alıyorum.'

(...) Abdolinme Ubicini, Lettres de la Turquie isimli kitabında 1850'de diyor ki:

'Bir gün, bir Türk, Fransız parası üzerinde bulunan özgürlük, eşitlik, kardeşlik sözlerinin mânâsını izah ettirdi. Sonra 'Allah Kerim!..' diye haykırdı ve 'Beni düşündüren, Batılılar altın veya gümüş bir para üzerine yazıyorlar. Allah bunları her gerçek Müslüman'ın kalbine nakşeder.' dedi."

Muhterem dostumuz Prof. Dr. Gabrielle Mandel'in "Hilal'in Diğer Yüzü" isimli kitabından an-

cak bu kadar aktarabildim. Tebrik ve takdirlerimi takdim eder, yeni yeni güzel çalışmaları için gayretlerini istirham ederim...

18.08.2003

Yazma Görevi

1975 yılında Elazığ'a gitmiş ve bir ikindi namazı sonrası Bediüzzaman Hazretleri'nin çok kıymetli talebesi İbrahim Hulusi Bey'in sohbetine katılmıştık.

Bir emekli albay olan Hulusi Bey, derin tahlillerde bulunduğu sohbeti sırasında: "Aklınıza gelenleri ve içinize doğanları zaman geçirmeden hemen yazıp kaydedin... Peygamber Efendimiz (s.a.s.): 'Kayyid'ül-ilme bil-kitâbeti' yani 'Bilgiyi yazarak tespit edin' buyurmuştur." dedi. Bu söz benim çok dikkatimi çekti. Onun için hiçbir zaman kağıtsız ve kalemsiz kalmak istemem. Namaz arasında bile aklıma bir şey gelse, namazın sonunu beklemeden hemen onu yazmaya çalışırım. Çünkü büyük bir ihtimalle onu sonraya bırakınca unuturum, en azından tam olarak bir tespit yapamam.

Geçen bir arkadaşım bir rüyasını anlatarak: "Büyük bir zat bir ipucu verircesine bir şey söyle-

di, uyanınca aklımda idi; fakat kalemi elime alıp yazmaktan üşendim, sonra da unuttum. Çok haklıymışsınız." dedi. Arkadaşlarımı kalemsiz ve kağıtsız görünce devamlı ikaz ediyor, hatta bir adres ve telefon yazmak için sağdan soldan kağıt kalem isteyenlere de: "Niye sizin üzerinizde yok?" diye çıkışıyorum.

Buradan hareketle, okuyup yazmış hele hele yüksek okul bitirmiş olanlara, bilhassa master ve doktora yapmış akademisyenlere, mutlaka kendi konu ve alanlarında yazı yazmalarını, bunları gazete ve dergilere göndermelerini istirham ediyorum.

Şiir, makale yazmak gibi düşünce ve hissiyatını güzelce ifade edebilenleri de aynı şekilde yazmaya teşvik ediyor ve bunları göndermelerini arzu ediyorum.

Bir de yazma kabiliyeti; ancak yazı yazmak ve işlek hale gelmekle ortaya çıkar. Pek çok gizli kabiliyete sahip olan kişi keşfedilmediği için potansiyel bir cevher olarak gelir ve hiç istifade edilmeden gider.

Evet, yazma bir kabiliyettir. Her kumaş değerli bir elbise olmadığı gibi kabiliyet kumaşı o işe müsait değilse büyük netice elde edilemez; ama hiç denemeden hiçbir şey de ortaya çıkmaz.

Bu hususta istidat ve kabiliyet sahiplerine büyük işler düşmekle beraber, çevresinde bulunan insanların da onları teşvik etmesi gerekir.

Öğrencilik yıllarımızda beraber kaldığımız çok sessiz bir arkadaşımız vardı. Hiç konuşmazdı, sorulanlara da çok kısa cevaplar verirdi. Fakat sabah namazlarından sonra Kur'ân tefsirlerinden sıra ile parçalar okurduk. Sıra ona gelince bakar-

dık çok güzel okuyor. Sesi, vurguları, seslendirişi çok güzeldi. Bunu biz biliyorduk. Bir akşam halkın da katıldığı geniş bir sohbete iştirak ettik. Hepimizin ihtimam gösterdiği zât: "Bir kitaptan bir yer okunsun." dedi. Ben de bir kitaptan bir yer seçip o sessiz arkadaşımıza uzattım... Çevreden bana: "Bu ne yapıyor?" diyenler olduğunu hissediyor, bakışları ile yanlış bir şey yaptığımı işaret edenleri fark ediyordum. Ama ne zaman ki arkadaşımız okumaya başladı, her şey değişti. Hatta muhterem şahsiyet, dışarıda bana: "Önce niye ona kitap uzattın ki diye sana canım sıkıldı; ama bir kabiliyetin farkına vardık." dedi.

Bilhassa gönüllerinden geldiği gibi, fedâkar ve cefâkar bir yaşayışla dünyanın her tarafında hizmet vermek isterken enteresan olaylara şahit olanlar bunları birinci elden yazmalı ve bizlerin istifadesine sunmalıdırlar. Bu, bir görevdir. Bizleri kulaktan dolma bilgilere muhtaç etmeyin. Çünkü dilden dile aktarılma sırasında pek çok şey karışırken, gerçeğin parçalarından pek çoğu da dökülüp gidiyor...

Eğer bugün "Üsd'ül-Gâbe" (Orman Arslanları) gibi eserler olmasaydı sahabe efendilerimizin hayatlarını ve çok teferruatları nereden bilecektik? Sizlerin gayretlerinizle "Fühüd'ül-Gâbe" (Orman Kaplanları) gibi güzel bir eser de çıkabilir. Başta bizler ve sonraki nesiller dünya çapındaki bir gayretin ve adanmışlık ruhunun Anadolu'dan çevreye yansımasını böylece derin bir lezzetle adım adım takip etme imkânı bulmuş oluruz.

Bunlar, hiç geriye atılmadan hemen bugünden itibaren yazılmaya başlanmalıdır. Bediüzzaman Hazretleri gibi zekâsı çok güçlü bir dâhi bile zamanında yazmadıkları için hayıflanıp şöyle diyor:

"Maatteessüf ben burada bütün bütün yalnız kaldığım için çok ehemmiyetli hakikatler yazılmadan, kaydedilmeden geldiler ve gittiler!" (Kastamonu Lâhikası, Mektup-3)

Elimiz kalem tutarken, zihnimiz ve hafızamız yerindeyken, bu hususta bize düşen yazma vazifesini boynumuza bir borç bilip hemen yerine getirmemiz gerekiyor. Hayatta iken Hacı Kemal Erimez ağabeyimize hatıralarını yazmasını veya yazdıklarını hiç olmazsa teybe aldırmasını söyledik. Ama bunların hiçbiri olmadı. Fakat ondan sonra Sadettin Başer Bey bu istek ve arzuları kabul edip yazmaya başladı. Çok güzel hatıralar ortaya çıktı.

Bütün akademisyenlerden ve öğretmenlerden, daha doğrusu eli kalem tutan herkesten bildiklerini, gördüklerini ve araştırdıklarını yazmalarını istirham ediyoruz. Hiç olmazsa ham bilgileri bizlere ulaştırsınlar...

Unutmayınız diye tekrar ediyorum, Efendimiz (s.a.s.): "İlmi, bilgiyi, malumatı, yazmak suretiyle kaydedip tespit ediniz." diye bizlere emir buyuruyor.

11.08.2003

24. Mektub'un Sırları

Bana gönderilen bir mektuptan öğrendiğime göre birkaç ay önce İzmit'te enteresan bir olay yaşanmış...

İzmit'te oturan Mehmet Naci Bey'in dört buçuk yaşındaki Kerem isimli oğlu geçen sene kansere yakalanır. Zaten doğuştan özürlü olan çocuğun durumu gün geçtikçe ağırlaşır.

Ağrılar içinde kıvranırken babasının elinden tutar ve kendisine dua etmesini ister. O yorulunca annesinin devam etmesini, okumasını arzu eder. Annesi de yorulunca üst katlarda oturan komşuyu ister... O da dua eder.

Günler böyle geçerken bir gün bu çocuk: "Baba bana 24. Mektub'u oku!" der. Halbuki daha önce aralarında hiç 24. Mektub mevzubahis olmamıştır. Bu özürlü çocuk zaten maksadını bile tam telaffuz edememektedir.

Babası bu isteği üzerine Bediüzzaman Hazretleri'nin Mektubat isimli eserini açar ve 24. Mektub'u okumaya başlar. Tam bir saat okur. Okuma bitince: "Baba bana çok iyi geldi. Çok rahatladım. Ağrılarım azaldı." der.

Derince'de derviş ruhlu âmâ bir zat vardır. Çocukluğunda gözleri görmez olmuş. Bu zât çocuğun durumunu öğrenince ziyaretlerine gelir. Çocuğun vaziyeti de iyice ağırlaşmıştır. Bu zat meseleyi tekrar dinlemek ister. Baba anlattıkça 24. Mektub'un tekrar okunmasını ister. Hareket bile edemeyen çocuğun başında babası 24. Mektub'u okumakta çok zorlanmasına rağmen bu kasvetli ortamda okumaya başlar. Ama içinden de: "Biri 'Yeter' dese de bir bıraksam." diye geçirir. Ama bakar ki çocuk hareket etmeye başlar.

Bir miktar daha okuduktan sonra misafirler izin isteyip ayrılırlar. O âmâ zat ise merdivenlerden indikten sonra yanındaki arkadaşına: "Kitap okunurken Hz. Azrail Aleyhisselâm geldi. Risâle okunduğunu görünce geri döndü." der.

O gece sabah olmadan çocuk vefat eder.

24. Mektub'un başındaki suale bakacak olursak: "Nazik, nâzenin ve canlı olan ağaçların, çiçeklerin vücuda lâyık hayata âşık, bekaya iştiyaklı olan hayvan taifelerinin gayet sür'atle göz açtırılmadan öldürülmelerinde ne hikmet var?" mealindeki sözleri buluruz. Cevap ise iki makam ve on bölümle verilmiştir.

Sonsuz sayfalı bir romanın sadece birinci sayfasına bakarak olaylar hakkında hüküm verip değerlendirme yapmak yanlış olur. Ebedî ahiret hayatına göre dünya hayatı işte o romanın birinci sayfası gibidir. Arkada sonsuz saadetler var.

24. Mektub'un son bölümünde deniliyor ki: "Demek ki, her fâni bir vücudu terk eder, binler bâki vücutları kazanır, kazandırır. Meselâ, nasıl ki harikulâde bir fabrika makinesine âdi bazı maddeler atılır; içinde yanarlar, zahiren mahvolurlar,

fakat o fabrikanın imbiklerinde çok kıymetli kimyevi maddeler ve ilaçlar meydana gelir. Hem onun kuvvetiyle ve buharıyla o fabrikanın çarkları döner; bir taraftan kumaşları dokumasına, bir kısım da şeker gibi başka kıymetli şeyleri imâl etmeye vesile oluyor... Demek, o adi maddelerin yanmasıyla ve zahireten mahvolmasıyla binlerce şey vücut buluyor. Demek, âdi bir vücut gider, âli çok vücutları miras bırakır. İşte şu halde o âdi maddeye: "Yazık oldu!.." denilir mi? "Fabrika sahibi neden ona acımadı, yandırdı; o sevimli maddeleri mahvetti?" diye şikâyet edilir mi? Aynen öyle de: 'En yüce temsil ve meseleler Allah içindir.' Halık, Hâkim, Rahim ve Vedûd olan Cenab-ı Hak, rahmet, hikmet ve muhabbetinin muktezası olarak kainat fabrikasına hareket veriyor. Her bir fâni vücudu çok baki vücutlara çekirdek yapar, Rabbani maksatlara vesile eder, kader kalemine mürekkep eder, kudretin dokumalarına bir mekik yapar ve daha bilmediğimiz pek çok kıymetli inayetler ve âli maksatlar için kendi kudretinin faaliyeti ile kainatı faaliyete getirir, kâinatı konuşturur, âyetlerini ona sessiz söylettirir ve ona yazdırır."

Arkadaşımız Abdullah San'ın yazıp verdiği bilgileri yazıyorum. Ciddiyeti ve İslâmi ilimlerdeki derinliği itibarıyla arkadaşımızın bizzat Mehmet Naci Bey'den aktardığı bilgileri sizlerle paylaşmak ve 24. Mektub ile ilgili kısa bir bilgi sunmak istedim. O mektubu zeyilleri ile beraber mütalaa ettiğinizde buna layık olduğunu tasdik edeceğiniz kanaatini besliyorum.

10.08.2003

İNDEKS